

EKOIQ

YEŞİL İŞ / YEŞİL YAŞAM

NİSAN 2014 SAYI:38

 CLIMATE
VOLUNTEERS
İKLİM GÖNÜLLÖLERİ
Karbon Nötr Yayın

*Kimin Bu Gökyüzü, Tohumlar,
Göller, Okyanuslar?*

Bizi Birleştiren Müştereklerimiz

**Müşterekler Hakkında
10 Temel Eser**

**Hem Yakıtı, Hem Kendisi
Sürdürülebilir Kaynaklardan**

AB 7. Çevre Eylem Planı Ne Diyor?

National Geographic Kaşifi Thomas Culhane:
**“Sürdürülebilirlik Bulmacasının
Tüm Parçaları Elimizde”**

**Escarus'tan Ölçülebilir
ve Entegre Çözümler**

www.ekoiq.com

9 TL (KDV DAHİL)

MULTİ-KONFOR BİNALARDA BEŞ TEMEL İLKE

Isı geri kazanımlı mekanik havalandırma

Isı yalıtımı

Isı köprülerinden kaçınım

Nitelikli cam

%90
TASARRUF

Sızdırmazlık

Yıllık ısıtma enerji ihtiyacı
 $\leq 15\text{kWh}/(\text{m}^2 \text{ yıl})$

Multi-Comfort
House

www.izocam.com.tr
Ücretsiz danışma hattı
0800 211 43 86

IZOCAM

"Yalıtımın Türkiye'deki adı"

Barış Doğru
baris@ekoIQ.com

Bizi Birleştiren Nehir

Dünya ve Türkiye'nin genel haline bakınca, lafı fazla dolandırmadan, bir an önce temel sorun alanlarına bakmanın gerekliliği ortaya çıkıyor. Demir tavında dövülüyor ve zurnanın zırt dediği yer bizi çağırıyor. Labirentin giriş noktası aynı zamanda çıkış yeri. İklim değişikliği ve sürdürülebilirlik bağlamında da burası zannımızca Müştereklerimiz. İngilizce'de "Commons" olarak geçen Müşterekler (uzun yıllar Türkçe'de Ortak Mallar olarak kullanıldığını hatırlatmakta fayda var), aslında apaçık ortada, insanlık tarihinin de önemli bir parçası olarak gayet somut bir gerçeklik olmasına karşın, özellikle kapitalizmin gelişme sürecinde, birey ve her kaynak üzerindeki özel mülkiyeti kutsayan ideolojik bakış açılarıyla bir sis perdesinin arkasına gizlenmiş. Müşterekleri yeniden tartışabilmek ve ele alabilmek için işe bu önyargıları seyretmekle başlamak gerekiyor belki de...

*

Bu satır temizliğinin, konunun kendisinden kaynaklanan zorluklarından biri, Müştereklerin birkaç ayrı temelde yükselmesi. Kimisi, DNA'mız, biyolojik çeşitlilik, atmosfer, nehirler, göller, akarsular, okyanuslar ve tohumlar gibi tamamen doğanın bize bahsettiği, hazır ve nazır varlıklar olmaları; kimisininse, hukuk, internet, diller, gelenekler, çocuk parkları, kent meydanları, sokaklar ve hatta yoga gibi tamamen insan yaratımı olması, Müştereklerin kavranmasını ve yeniden ele alınmasını zorlaştırıyor.

*

Zorluğun bir başka düzeyi ise, Müş-

tereklerin kimisinin, köy, bölge, kent, ülke gibi dar kapsamlı, kimisininse sözgelimi okyanuslar ya da atmosfer gibi küresel ölçekli olması, hangi topluluğun hangisi için müdahil olabileceğini, söz hakkını kullanabileceğini, kontrol altında tutabileceğini karmaşılaştırması, muğlaklaştırması. "Özellikle Müştereklerin, iktisadî bakımdan kontrol ve işletilmesi analizi" konusunda yaptığı orijinal katkılarıyla 2009 yılında Oliver E. Williamson ile birlikte Nobel Ekonomi Ödülü'nü kazanan ilk kadın bilimci **Elinor Ostrom** da bu konu üzerinde yoğunlaşmış. Nedeni basit, Müşterekleri, bir toplulukla ilişkilendirmediğimiz ve o topluluk da bu müşteregin kontrol ve yönetimine niyetlenmedikçe, sonuç, son üç yüzyıldır yaşadığımız gibi, bireysel ve kurumsal aşırı kullanım sebepli kaynak yitimiyle sonuçlanıyor...

*

İklim değişikliği bağlamında, taa Kyoto'dan bu yana devam eden ve bir türlü de kesin bir anlaşmayla

sonuçlandırılmayan uluslararası iklim müzakerelerinin açmazı ve çıkmazı da burada yatıyor zaten. Yapılan tartışmalar aslında basitçe, bir küresel müşterek olan atmosferi, iklimsel stabiliteyi bozacak düzeyde karbon emisyonlarıyla dolurma hakkını sınırlama, ortak bir anlaşmayla çözüm üretme etrafında dönüp dolanıyor. İşin ilginç taraflarından biri de, doğal müşteregimiz suyun tersine, karbon emisyonlarının negatif bir çıktı olması. Su kıtlığı bu noktada, görünür bir biçimde bölgesel müşteregimizin bitimine işaret edebilirken, iş, fosil yakıtların kullanımı kaynaklı karbon emisyonlarının atmosfere atılması olduğunda, hem görünürlük yok oluyor hem de ortada bir kaynak kısıdı net olarak belirmiyor. İnternet veya kamusal alanların, parkların bireysel kullanımıyla temel farkı ise, insan kaynaklı müştereklerin kullanıldıkça çoğalan doğası; doğal müşterekler özelinde bu aşırı kullanım, kıtlık veya tecavüz anlamını taşıyor...

*

Tüm insanlığı ve evet doğayı, gezegeni birbirine sonsuz ilmeklerle ekleyen görünmez bağlar var ve bu bağ nehirleri akıyor akıyor ve sonunda Müştereklerimize dökülüyor. Küresel, bölgesel, kentsel veya ulusal topluluklar bağlamında, Müştereklerimizi, aynı bireysel geleceğimize gibi, kendi ellerimize almadıkça gidişat hiç de iyi değil. Ama başta söylediğimiz gibi, labirentin giriş noktası aynı zamanda çıkış noktası olabilir. Ve bizi ayıran nehir, bir başka bağlamda, bizi birleştiren, büyüten nehir olabilir. Bu, nehrin değil, bizim seçimidir...

EKOLOGOS Sürdürülebilirlik Yönetim ve İletişim Hizmetleri Ltd. Şti. adına sahibi
Barış Doğru

Genel Yayın Yönetmeni (Sorumlu)
Barış Doğru baris@ekoIQ.com

Art Direktör
Özlem Sarar D. ozlem@ekoIQ.com

Editörler
Balkan Talu
Özgür Çakır

Fotoğraf Editörü
Özgür Güvenç

Redaksiyon
Şöhret Baltaş

Katkıda Bulunanlar

Gizem Acıyan, Emrah Kurum, Özgür Öztürk, Sibel Bülay Serra Tütiz, Caner Demir, Hulusi Barlas, İlge Kivılcım

Abonelik dergi@ekoIQ.com
Tel: (90) 216 349 40 97-98 Faks: (90) 216 348 34 77

Yayın ve Yönetim Adresi:

EKOLOGOS Sürdürülebilirlik Yönetim ve İletişim Hizmetleri Ltd. Şti.
Osmanağa Mahallesi, Serasker Caddesi, Sönmez Apt. No: 35/2 Kadıköy, İstanbul
Tel: (90) 216 349 40 97-98 Faks: (90) 216 348 34 77

Basım Yeri: Tor Ofset San. Tic. Ltd. Şti.

Hadımköy Yolu Akçaburgaz Mah. 4. Bölge 9. Cad. 116. Sokak
No: 2 Esenyurt - İSTANBUL Tel: (90) 212 - 886 34 74 pbx

Ayda bir yayınlanır. Yaygın Süreli Yayın ISSN 1309-441-6

Danışma Kurulu

Aynur Acar, Marmara Belediyeler Birliği Çevre Yönetim Merkezi Direktörü

Prof. Dr. Melsa Ararat, CDP Türkiye Direktörü

Prof. Dr. Nuri Azbar, Ege Üniversitesi, Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü

Dr. Erhan Baş, Bilim İlaç A.Ş. Genel Müdürü

Dr. Barış Gencer Başkan, Yeditepe Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü

Sibel Bülay, ulaşım uzmanı, EMBARQ Yönetim Kurulu üyesi

Konca Çalkıvık, İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği

Genel Sekreteri

F. Fatma Çelenk, Soyak Holding Kurumsal İletişim Koordinatörü

Prof. Dr. Nüzhet Dalfes, İTÜ Avrasya Yer Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Ebru Şenel Erim, Unilever Türkiye Kurumsal İletişim Müdürü

Aykan Gülten, Coca-Cola Kurumsal İlişkiler Müdürü

Ebru İlhan, Eczacıbaşı Kurumsal İletişim ve Sürdürülebilir Kalkınma Uzmanı

Prof. Dr. Selahattin İncecik, İTÜ Uçak ve Uzay Bilimleri Fakültesi, Meteoroloji Mühendisliği Bölümü

Bahar Keskin, CSR Consulting Turkey, Yönetici Ortak

Cihan Koral Malak, İMSAD Sürdürülebilirlik Komitesi

Prof. Dr. M. Pınar Mengüç, Özyeğin Üniversitesi, Enerji, Çevre ve Ekonomi Merkezi Direktörü

Dr. Uygur Özesmi, change.org Türkiye Direktörü

Aysun Sayın, Boyner Holding Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Sürdürülebilirlik Müdürü

Rifat Ünal Sayman, REC, Bölgesel Çevre Merkezi Türkiye Direktörü

Neylan Süer, Bosch Ev Aletleri Pazarlama Müdürü

Ergem Şenyuva, Climate Project Türkiye Temsilcisi, Yeşilist.com kurucusu

Cavit Vardarlılar, MESS Entegre Geri Kazanım ve Enerji, Çevre Projesi

Genel Müdürü

İÇİNDEKİLER

16 Hem Yakıtı, Hem Kendisi Sürdürülebilir Kaynaklardan

Orman ürünleri konusunda dünyanın en önemli kuruluşlarından UPM ve Helsinki Metropolia Üniversitesi'nin işbirliğiyle geliştirilen biobazlı konsept araç, hem yakıtı hem de bizatihi kendi parçalarıyla, fosil kaynaklardan azade araçlar üretilebileceğinin canlı bir kanıtı gibi...

20 Fukuşima'nın Gölgesi Sinop'a Düşüyor

Fukuşima nükleer felaketinin üstünden tam üç yıl geçti. Sinop'ta Nükleer Karşıtı Platform tarafından, Fukuşima'nın 3. Yıldönümünde düzenlenen Nükleer Karşıtı Kongre'yi takip eden Filiz Yavuz izlenimlerini EKOIQ ile paylaştı.

26 Murray: "İyi Mimari Ruhu Canlandırır"

Yapı-Endüstri Merkezi'nin 15 Nisan 2014 tarihinde YEM'de düzenleyeceği 7. EKODesign Konferansı'nın konuklarından, New London Architecture (NLA) Yönetim Kurulu Başkanı Peter Murray, "İstanbul ve Londra Birbirinden Neler Öğrenebilir?" konusunu anlatıyor.

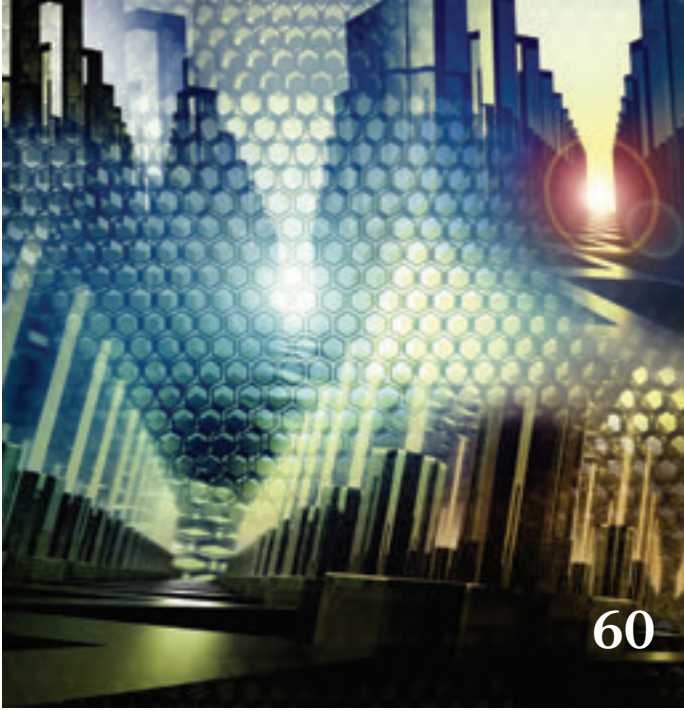
32 Escarus'tan Ölçülebilir ve Entegre Çözümler

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (TSKB) kuruluşu olan Escarus'un Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Hülya Kurt, "Sürdürülebilir Finansman, finansmanın iklim değişikliği ve tükenen kaynakların yani gelecek kuşakların garanti altına alınmaya çalışıldığı yeni sorumlu bir yaklaşımdan başka bir şey değildir" diyor.

36 "Biyçeşitlilik Günü" Vesilesiyle...

Bir maden ocağı, hiçbir biyçeşitlilik kaybı yaratmadan işletilebilir mi? Esaslı bir soru ama daha ötesini düşünenler de var. Bir maden ocağı, hiçbir kayba neden olmamanın ötesinde biyçeşitliliğe artı bir katkı sağlayabilir mi?

60

39 Dosya: Bizi Birleştiren Müştereklerimiz

Kimin bu gökyüzü? Kimin bu bölgeleri, ülkeleri aşıp giden nehirlere, yüzbinlerce yılda biriken yeraltı suları, milyonlarca yılın mirası biyoçeşitlilik? Kimin bu sonsuz DNA dizilimleri? Tohumlar, toprak, uçsuz bucaksız okyanus? EKOIQ bu sayıda, Müştereklerimizimizin peşine düşüyor...

60 Hissedebilen Kentler

"Yapmaya çalıştığımız, yeni teknolojiler aracılığıyla toplumların hayat kalitelerini artırmak" diyor MIT Senseable City Laboratory'nin kurucusu İtalyan mimar ve mühendis Carlo Ratti.

66 "Organik, Gönül Vermeden Yapılacak İş Değil"

Dünyanın en büyük organik hammadde işleyicilerinden Alman bebek maması şirketi Hipp'in Türkiye Ülke Müdürü Mustafa Karık, Türkiye'de organik tarımın büyük potansiyeline vurgu yapıyor.

72 AB 7. Çevre Eylem Planı Ne Diyor?

1973 yılında başlatılan ve AB'nin Çevre Politikası'na yön veren en önemli düzenlemelerden biri olan Çevre Eylem Programları'nın (ÇEP) yedincisi, 17 Ocak 2014'le birlikte yürürlüğe girdi.

80 "Sürdürülebilirlik Bulmacasının Tüm Parçaları Elimizde"

National Geographic Kaşifi Thomas Culhane, "Dünyayı kurtarmak evde başlar ve hemen şimdi yapabileceğimiz çok şey var! Ve ben çok umutluyum çünkü elimizde her türlü teknoloji ve teknik bilgi var" diyor.

HER SAYIDA

4 Haberler "Yeşili Unutun, Rengimiz Şeffaf"; TEMA, "İstanbul Projeleri Raporu"nu Açıkladı; Çevreci Etkinlikler'imizin 1. Yılında Ne Kadar Etkiniz? Serçe Nüfusu Azalıyor; Haydi Ot Festivali'ne!

30 Veriler Gökçe Vahapoğlu: Dünya Bankası: Yoksulluğu Önlemez ve Refahı Paylaşmazsak; Küresel Isınmaya "Temiz Trilyon" Çözümü; Organik Pazar 2014 Raporu

58 Son Buzul Erimedenden Levent Kurnaz: Müşterekler Problemi Olarak İklim Değişikliği

64 İş Dünyasından Konca Çalkıvık: Su Bitiyor mu?

70 Akademiden "Sürdürülebilir Markalar Konferansı İstanbul" Mayıs'ta

78 Yaşanabilir Kentler Sibel Bülay: Anadolu'nun Kimliksiz Kentleri

84 Sosyal Medyadan Özgür Öztürk: Bahamalar ve Karayipler'de İlk Sürdürülebilir Turizm Modeli; Ozon Tabakasını Tahrip Eden Yeni Kimyasallar Bulundu; Seragazları, Gelecekte Faydalı olabilir mi?

86 Alternatif Enerji Sen Ne Güzel Bulursun Gezsen Anadolu'yu; Güneş Enerjisinin İstihdama Etkisi; Gaziantep'te Gençler Kasisten Enerji Üretiyor...

88 Küçük Yeşil Adımlar Nehir Tuncay: Küresel Isınma ve Arılardan Bahsedelim

90 Yeşil Günlük Cihan Koral Malak: Yeşil Yakalı İsimli Özel Çalışanlar Yoktur; Tüm Pozisyon ve Bölümler Yeşil Yakalı Olabilir!

92 Gözümüzden Kaçmayanlar Gözde İvgin: "Çevre kasten kirletilirse suç olur"muş; Gaziantep'te seçim bayrakları asılmadı; 5 bin yıllık orman kalıntıları gün yüzüne çıktı; dünyanın en büyük yapay flamingo adası İzmir'de oluşturuldu; her 100 doların 22,21 doları enerji için gitti; "Savaş hali mi var?" da, "acele kamulaştırma" kararı aldınız?

96 Kitap Ekonomi, İnsan Hakları ve Müştereklerimiz Üçgeninde Yeşil Yönetişim; Kadınlar, Ekoloji ve Hayatta Kalma: İnadına Canlı; Sürdürülebilir Pazarlama

TEMA, "İstanbul Projeleri Raporu"nu Açıkladı

İstanbul'un büyük ölçekli projeleri olan 3. Köprü, 3. Havalimanı ve Kanal İstanbul projelerinin hayata geçmesi halinde meydana gelebilecek sonuçlar, TEMA Vakfı öncülüğünde bilimsel bir raporda bir araya getirildi. 16 bilim insanının katkısıyla 7 aylık bir çalışma sonucunda hazırlanan "İstanbul Projeleri Raporu"nun çıktıları 25 Mart Salı günü Taksim Point Otel'inde düzenlenecek bir basın toplantısı ile paylaşıldı. İstanbul'a inşa edilecek projelerin İstanbul'un yaşam destek sistemleri olan Kuzey Ormanları, su havzaları, tarım ve mera alanları, yeraltı suları ile biyolojik çeşitlilik üzerinde oluşturacağı tehditlerin ayrıntılarıyla aktarıldığı Rapora, Prof. Dr. Nuran Zeren Gülersoy, Prof. Dr. Doğanay Tolunay, Prof. Dr. Emin Özsoy ve Prof. Dr. Haluk Gerçek gibi bilim insanları katkı sundu.

Mikado İkinci kez "Best for The World"

Sürdürülebilirlik danışmanlığı ve bu alanda gerçekleştirdiği projelerle yakından takip ettiğimiz Mikado Sürdürülebilir Kalkınma Danışmanlığı'nın Türkiye'nin ilk B Corp'u olduğunu biliyoruz. Ancak sosyal ve çevresel sorunların çözümünde iş dünyasının gücünü kullanan yeni nesil şirketlerin bir araya geldiği B Corp'lar arasında ikinci kez "Best for The World", yani Dünya İçin En İyi seçildiğini yeni öğrendik. Mikado'yu kutluyor, darısı hepimizin başına diyoruz...

İş Dünyası Suya Dikkat Çekti

İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği (SKD), Türkiye'nin su durumu ve geleceğine ışık tutmak amacıyla hazırladığı "Türkiye'de Suyun Durumu ve Su Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar: Çevresel Perspektif" raporunu yayımladı. Çarpıcı veriler içeren rapor, iklim değişikliği sebebiyle Türkiye'de kuraklık etkilerinin artacağını, suyun depolanmasında sıkıntılar yaşanacağını ve sonuç olarak Türkiye'nin su kıtlığı sınırında olduğunu gösteriyor. Doğa Koruma Merkezi ve Yaşama Dair Vakıf uzmanlarının çalışması ve Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün katkılarıyla hazırlanan raporun tanıtım toplantısında, İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma

Derneği Başkanı **Galya Frayman Molinas**, Başkan Yardımcısı **Okşan Atilla Sanön**, Yönetim Kurulu Üyeleri **Ebru Dildar Edin** ve **Tankut Turnaoğlu** ile Doğa Koruma Merkezi Genel Müdürü **Dr. Uğur Zeydanlı** da yer aldı.

Pillerin Kapasitesini İkiye Katlayacaklar

Bosch, GS Yuasa International ve Mitsubishi Corporation ortaklığında kurulan Lithium Energy and Power GmbH & Co. KG, elektrikli araçların yaygın kullanımı için ihtiyaç duyulan yeni nesil pil teknolojisini geliştirmeye başladığını duyurdu. Lityum-iyon pillerin etkinliğini artırarak elektrikli araç pillerinin kapasitesini iki katına çıkarmak amacıyla kurulan şirket, pil teknolojisini geliştirmeye büyük bir adım atmaya hazırlanıyor. Daha verimli pillerin geliştirilmesiyle önümüzdeki 10 yıl içinde elektrikli araçların kapsama alanı genişleyerek başarılı bir kitle ürünü haline gelebilecek. Tüketiciler için de; şarj edilebilir pillerin boyutlarının küçülmesi sayesinde araçların fiyatı daha uygun olacak.

Haydi Ot Festivali'ne!

Benzersiz doğası ve bozulmamış tarihsel dokusuyla ülkemizin belki de en güzel tatil kasabalarından biri olan Alaçatı, rüzgarın dansına katılan otların esintisiyle bu yıl 12-13 Nisan'da, Alaçatı Ot Festivali'nin beşincisini gerçekleştiriyor. Alaçatı Sanat ve Kültür Derneği'nin çatısı altında, Alaçatı Ot Festivali Organizasyon Komitesi tarafından gönüllülüğe dayalı bir çaba ile gerçekleşen ve artık gelenekselleşen festival konuklarına, bu yıl birçok yenilikle "merhaba" diyecek. Ayrıca bu yıl **ot aşısı** ve **ot toplama yarışmasına** sadece Alaçatılılar değil, Çeşmeliler de katılabilecek. Nisan ayında Alaçatı'da, benzersiz doğada otların peşinde; gerçekten harika bir çağrı...

Susuzluęa denizi sevdiren kimya yaratıyoruz.

2025 yılında dünya nüfusunun yarısının güvenli içme suyundan yoksun olacağı tahmin ediliyor. Gezegenimizin üçte ikisinin sularla kaplı olduğu düşünöldüğünde bu üzücü bir durum. İşte burada kimya devreye giriyor. BASF olarak kireçlenmeyi kontrol eden Sokalan® ürününü geliştirdik. Bu, arıtma cihazlarının sudan tuzu arıtma işlemini daha uzun ömürlü biçimde gerçekleştirip içme suyu üretimini maksimuma çıkarabilecekleri anlamına geliyor. Tuzlu su, susuzluğumuzu giderebilir. Çünkü biz, BASF'de kimya yaratıyoruz.

Detaylı bilgi için www.wecreatechemistry.com/water adresimizi ziyaret edebilirsiniz.

 BASF

The Chemical Company

Yerel Yöneticilere “Yeşil Şehir” Tüyoları

İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Öğretim Üyesi, Sürdürülebilir Üretim ve Tüketim Derneği Enerji Komitesi Başkanı **Prof. Dr. Filiz Karaosmanoğlu**, belediyelerin en önemli görevlerinden birinin temiz ve yaşanılır kentler oluşturmak olduğunu ifade ederek, 30 Mart'ta yapılacak yerel seçim öncesi düzenlenen seçim kampanyalarında “evsel atıkların ve çöplerin düzenli depolama ile enerji üretiminde kullanılması; su tüketimlerinde azaltma sağlanması; ulaşımda toplu taşımanın artırılması; raylı sistem kullanımı ile bisiklet kullanımının yaygınlaştırılmasına” yönelik söylemlerin artırılmasını önerdi. Eh artık seçimler de bitti. Seçilmişlere bir yol haritası olsun...

Ülkenizin Kıymetini Bilin

Şubat ayı sonunda İngiltere Başbakanı **David Cameron** ile ana muhalefet partisi İşçi Partisi'nin başkanı **Ed Miliband** arasındaki tartışma, seçim sathı mahallindeki bizler için gerçekten şaşırtıcıydı. Miliband'ın, hükümeti iklim değişikliğiyle ilgili seçim öncesi vaatlerini yerine getirmediği konusundaki suçlaması, Cameron tarafından anında ve heyecanlı yanıt buldu. Tahmin edebileceğiniz gibi Cameron, “Bunlar paralellerin işi” demedi, “İnsan kaynaklı iklim değişikliği, ülkemizin ve dünyanın karşı karşıya olduğu en önemli tehdittir ve gerekli önemleri alacağız” dedi. Bütün bir yerel seçimler boyunca, iklim değişikliğiyle ve genel olarak sürdürülebilirlikle ilgili neredeyse tek bir polemğin yaşanmadığı bir ülkenin vatandaşları olarak, “Nolcak bu ülkenin hali” demekten kendimizi alamıyoruz ne yazık ki!

İzmirli Yünusları Kurtardı

“Çılgın Proje” ismiyle yayımlandığı günden bu yana Türkiye çapında duyarlı vatandaşların, gazetecilerin ve sanatçıların da desteğiyle büyük bir tepkiyle karşılanan İzmir'deki yunus gösteri havuzu projesi, İzmirlilerin iki yıl süren tepkileri sonucu **Tarihi Mendirek Projesi**'nden tamamen çıkarıldı.

Türkiye'de gösteri amacıyla havuzlarda tutsak edilen deniz memelilerinin özgürlüğüne kavuşması için ulusal ve uluslararası çapta kampanyalar

düzenleyen Yunuslara Özgürlük Platformu, İzmir Ticaret Odası (İZTO) yetkilileri tarafından kendilerine gönderilen üçüncü ve son mektubu **www.yunuslaraozgurluk.com**'da yayınladı. **İZTO Yönetim Kurulu Başkanı Ekrem Demirtaş**'ın imzasıyla Yunuslara Özgürlük Platformu'na yollanan resmi yanıtta, projede çizim olarak yer alan yunus parkının projeden bütünüyle

çıkarıldığı duyuruldu ve “**Yeni yunus parklarının açılması yasayla önlenmeli**” denildi.

Yeşil Teknoloji Mutfaklara da Giriyor

Alanında Avrupa'nın ikinci büyük fuarı olan Uluslararası Endüstriyel Mutfak ve Otel Ekipmanları Fuarı (CNR Hostech by Tusid), hidrojenle çalışan yeni teknoloji cihazlara ev sahipliği yaptı. Öztiryakiler'in, TÜBİTAK ve Yıldız Teknik ve Sakarya Üniversitesi işbirliğinde ürettikleri hidrojen teknoloji ocakları hakkında bir açıklama yapan İDDMİB Başkanı ve firma sahibi **Tahsin Öztiryaki**, hidrojen ocaklarının doğal gaz kullanımına göre %33 tasarruf sağladığını belirtti ve “Hidrojen, Geleceğin teknolojisi. Bu teknoloji gaz yakan bütün cihazlar için uygulanmalı” dedi.

ZOW 2014'ün de Ana Teması Sürdürülebilirlik

Hangi sektör ve alan, bu büyük sürdürülebilirlik rüzgârına daha ne kadar kayıtsız kalabilir ki? Kalamıyor zaten. Uluslararası Mobilya Endüstrisi, İç Tasarım Aksesuar ve Ekipmanları Fuarı ZOW 2014'ün stantları bunun canlı bir kanıtı gibiydi. Fuarda, İstanbul Üniversitesi'nin İnovasyon Merkezi'nde sergilenen nanoteknolojik ürünlerin yanı sıra, %75 geri dönüşüme sahip mutfak tezgahları, kanserojen madde ve formaldehit içermeyen ultra esnek laminantlar gibi birçok ürün sergilendi.

VitrA

Dünyada seramik sağlık gereçleri için Çevresel Ürün Beyanı sahibi ilk marka

Artema

Çevresel Ürün Beyanı sahibi Türkiye'nin ilk ve tek armatür üreticisi

Artema

Türkiye'de Su Etiketli Sertifikası sahibi olan ilk ve tek marka

VitrA

Türkiye'de mobilya alanında FSC sertifikalı ürünler üreten ilk marka

Institut Bauen und Umwelt e.V.

VitrA

Türkiye'de banyo mobilyaları için Çevresel Ürün Beyanı çalışmalarına başlayan ilk marka

Institut Bauen und Umwelt e.V.

VitrA

Türkiye'de Çevresel Ürün Beyanı sahibi ilk porselen karo üreticisi

VitrA Karo

Türkiye'de Avrupa Birliği Eko-Etiketi sahibi ilk marka

Üstümüze vazife

Biz, yaşamın bir bütün olarak korunması, doğal kaynakların tamamen tüketilmeden, sürdürülebilirlik çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Sürdürülebilirliği, işimizin ayrılmaz bir parçası ve asli görevimiz olarak görüyoruz.

VitrA ve Artema olarak, Blue Life anlayışımız doğrultusunda çevreye, topluma ve doğal kaynakların sürdürülebilirliğine duyarlı, çevre dostu ürünlerimizi, uluslararası sertifika ve etiketlerle tescilliyoruz. Tüketicilerimizin çevreci seçimler yapmasını kolaylaştırıyoruz.

Çünkü mavi gezegenimizin geleceği, üstümüze vazife.

Meteorologların Günü

Dünya Meteoroloji Günü etkinlikleri çerçevesinde, İstanbul Teknik Üniversitesi, Uçak ve Uzay Bilimleri Fakültesi, Meteoroloji Mühendisliği Bölümü ve Meteoroloji Mühendisleri Odasının ortaklaşa düzenlediği Meteoroloji Mühendisliği ve Çevre Etki Değerlendirme Çalıştayı, 21 Mart'ta, İTÜ, Uçak ve Uzay Bilimleri Fakültesi, TAV Salonunda gerçekleştirildi.

Dünya Meteoroloji Günü sebebiyle yapılan yatırımların çevre boyutuna dikkat çekilen etkinliklerde 200 adet balon atmosfere salındı ve balonlara bırakılan notlar ile balonların ulaştığı yerlerden geri dönüşüm beklendi. Etkinliklerde ayrıca en güçlü nefes kimin yarışması da gerçekleştirildi.

10. Çevre Teknolojileri Buluşması, Haziran'da

Londra merkezli Tarsus Group iştiraki olan İstanbul Fuar Hizmetleri A.Ş. (İFO) tarafından gerçekleştirilen Geri Dönüşüm, Çevre Teknolojileri ve Atık Yönetimi Uluslararası Fuarı REW İstanbul, bu yıl 12 - 14 Haziran tarihlerinde düzenleniyor. Türap Beylikdüzü Fuar ve Kongre Merkezi'nde gerçekleştirilecek organizasyon özellikle KOBİ'ler, ağır sanayi kuruluşları, atık yönetimi konusunda sorumluluğu bulunan belediyeler, OSB temsilcileri, bu alanda makine ve ekipman üreten firmalar ile sektöre yatırım planlayanlar için önem taşıyor. "Katı Atık, Atık Su, Atık Gaz ve Yeşil Enerji" alanlarında 2014'ün en yeni ürün, teknoloji ve uygulamalarına ev sahipliği yapacak REW İstanbul'a, 25 ülkeden 400 firmanın katılımı beklenirken, bu sene yurt içi ve yurt dışından 12.500 karar verici profesyonelin fuarı ziyaret etmesi hedefleniyor.

Serçe Nüfusu Azalıyor

İnsanlığın değişimine en iyi uyum sağlayan kuş türlerinden biri kabul edilen serçelerin nüfuslarının hızla azaldığı ortaya çıktı. İngiltere, serçelerinin %68'ini kaybettiğini saptayınca türü korumak için Londra parklarında araştırmalar yapmaya başladı. Hintliler tüm dünyanın ilgisini bu yok oluşa çekebilmek için **Dünya Serçe Günü**'nü yarattı. Her yıl **20 Mart** tarihinde tüm dünya bu küçük canlılar için harekete geçiyor. Ülkemizde ise Doğa Derneği son üç yıldır doğa gönüllülerinin desteğiyle Dünya Serçe Günü kapsamında etkinlikler düzenliyor. Konu hakkında açıklama yapan **Doğa Derneği Genel Müdürü Engin Yılmaz**,

"Dünya Serçe Günü, doğanın uyarılarını bize dostlarımız serçeler aracılığıyla iletme günüdür. Bugünkü yaşam biçimimiz serçeler ile birlikte tüm doğanın hızla yok oluşuna neden oluyor. Bu küçük dostlarımızın çağrısına bir an önce kulak vermek ve hayatlarımızdan çıkıp gitmelerinin önüne geçmek zorundayız" dedi.

TAV'a Medine Havalimanı için Sürdürülebilirlik Ödülü

Havalimanı tasarımı, yapımı, finansmanı ve işletmesinde küresel bir marka olan TAV, Suudi Arabistan'da ki Medine Havalimanı'nı en yeni çevreci teknolojileri kullanarak, "yeşil bina" olarak hayata geçiriyor. Projede yer alan sürdürülebilirlik uygulamaları ilk kez, İstanbul'da düzenlenen Yeşil Binalar Zirvesi'nde sunuldu. TAV İnşaat Medine Projesinden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı **Cumhur Kaur**, zirvede "Sürdürülebilirlik: Yatırımcılar buna hazır mı?" başlıklı panelde yer aldı. Ayrıca "Medine Havalimanı Projesi'nde LEED süreci" başlıklı bir sunum gerçekleştirdi. ÇEDBİK tarafından düzenlenen zirvede, TAV İnşaat adına Kaur'a "Yapıda Sürdürülebilirlik Ödülü" de takdim edildi.

Michelin, 2013'ün "Yeşil Filo Yöneticisi" ni Seçti

Her yıl Ekonomist Dergisi ve LeasePlan ana sponsorluğunda gerçekleştirilen "Yılın Filo Yöneticisi Ödülleri" sahiplerini buldu. Filo yönetiminin, şirketlerin performansına ve ülke ekonomisine katkısına dikkat çekmek, çevre ve trafik güvenliği bilincinin oluşmasına destek olmak, kaynakların verimli kullanımını teşvik etmek ve ödüllendirmek için düzenlenen "Yılın Filo Yöneticisi Ödülleri 2013"ün 13 Mart gecesi düzenlenen gala gecesinde ödüller sahiplerine verilirken, Michelin Yeşil Filo Birincilik Ödülü'nü almaya **Siemens** hak kazandı. Siemens yetkilisi ödülü, Michelin Türkiye Genel Müdürü Marco Giuliani'nin elinden aldı.

Sostenibilit . Nachhaltigkeit. 지속 가능성. Sostenibilidad. Durabilit . 持続可能性。 Sustentabilidadade.

Sürdürülebilirlik.

Her dilde, dünyanın 175 ülkesinde Sealed Air'in iŐ birimi Diversey; müŐterilerinin faaliyetlerinin  vresel etkilerini azaltarak, k rl  bir büyüme gerçekleŐtirmelerini sağlamak adına sürdürülebilir  z mler sunmaya devam ediyor. Yüzyılı aŐkın bir süredir, müşterilerimize verimliliklerini artırmaları, atıkların azaltmaları ve faaliyetlerini en iyi Şekilde kullanmaları için yardımcı oluyoruz.

Biz Diversey'iz; daha temiz ve daha sağlıklı bir gelecek için liderlik ediyoruz.

Sulak Alanlar için Umut Işığı Doğdu

WWF-Türkiye'nin, Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği'nde yapılan değişikliklere yönelik başlattığı hukuk mücadelesinde önemli bir başarı elde edildi. 2002 yılında yürürlüğe giren ancak 2010 yılında değiştirilen "Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği"ne yönelik WWF-Türkiye'nin açtığı yürütmenin durdurulması ve iptali davasında Danıştay, dört madde için yürütmeyi durdurma kararı verdi. Özel hüküm bölgelerinin oluşturulması, tampon bölgelerin daraltılması, sanayi alanı olarak ilan edilen sahalarda yapılacak uygulamaların Bakanlıkça karara bağlanması ve Ulusal Sulak Alan Komisyonu'nda sivil toplum kuruluşlarına oy hakkı verilmemesine ilişkin maddelerin yürütmesi durduruldu.

WWF-Türkiye Genel Müdürü **Tolga Baştaç** "Sulak alanları tehdit eden bir dizi faaliyetin önünü açan yönetmeliğin bazı maddelerine ilişkin alınan yürütmeyi durdurma kararını kamuoyuyla paylaşmaktan mutluluk duyuyoruz" dedi.

EGENSO 3. Ulusal Enerji Verimliliği Zirvesi

Ege Üniversitesi Mühendislik Kulübü (EGENSO), 17 Mayıs 2014 tarihinde Turgut Yazıcıoğlu Konferans Salonu'nda 3. Ulusal Enerji Zirvesi'ni düzenliyor. Türkiye'nin farklı üniversitelerinden 350 öğrencinin katılımıyla gerçekleşecek Zirve'ye Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Ege Üniversitesi destek veriyor. EGENSO temsilcileri, "Enerji Verimliliği Zirvesinin ana temasını üç yılı aşan uygulama dönemindeki deneyimler ışığında ve ülkemizde yapılan çalışmalar ve teknolojik gelişmeler çerçevesinde, 'Dünden Bugüne Enerji Verimliliği/Farkındalık-Bilgilenme-Bilinçlenme-Uygulama' olarak belirlediklerini" açıkladılar.

"Sofia, Ormanları Yok Etmez"

Dünya standartlarında temizlik kâğıtları üretme vizyonu ile 2008 yılından bu yana faaliyet gösteren Lila Kağıt, kağıt sektörünün hammaddesi selülozun sağlandığı ormanların korunmasına fırsat yaratacak ve Türk sanayine katkı sağlayacak yeni bir girişimin destekçisi olacağını duyurdu. Bu girişimle Lila Kağıt; ENAT'ın (Endüstriyel Ağaç Tarımı San. ve Tic. A.Ş) sponsoru olarak, kağıt sektörüne uygun, Türkiye'nin ilk endüstriyel orman tarımı projesini başlattı. **Lila Kağıt Genel Müdürü Alp Ögücü**, "Bugün yatırımı gerçekleştirilecek endüstriyel orman tarımının ilk hasadının 20 yıl sonra alınması bekleniyor. Her yıl fidan dikim sayısını artırarak sürdürmeyi planladığımız bu projemizde; 2023 yılında 600 futbol sahası büyüklüğünde (3,5 milyon metrekarelik) bir alanda,

700 bin ağaç dikimi gerçekleştirmeyi hedefliyoruz. Bu hedefimiz doğrultusunda Lila Kağıt'ın her yıl yapmış olduğu satış oranı kadar Türkiye'ye orman kazandırmış olacağız" şeklinde konuştu.

Monsanto, Mor Havuç Senin Değil!

Hint asıllı tohum aktivisti ve yazar **Vandana Shiva** tarafından Buğday Derneği'ne iletilen yazıya göre, Çokuluslu Biyoteknoloji Şirketi **Monsanto**, bitki çeşit hakkını talep ettiği Türkiye kaynaklı Mor havucu pazara sürüyor. GDO'ya Hayır platformunun bir parçası olan Buğday Derneği'nin Yönetim Kurulu Başkanı **Güneşin Aydemir**'in uyarısını aynen yayımlıyoruz: "Yerli çeşitlerimiz sadece

kültürel çeşitliliğimizin bir parçası veya gıda güvenliğimizin garantisi değildir. Yerli çeşitler aynı zamanda üreticiler elinde sürekli olarak kendilerini yenileyen ve ekolojik şartlara uyum sağlayan tohumları içerir. Dolayısıyla tohumlar, onları eken çiftçiler, ekildikleri coğrafya ile bir bütündür. Biyo-korsanlık, çeşitleri sadece genetik malzemeler olarak

görmeye, toplumun bütününe ait olan -dolayısıyla da kimseye ait olmayan- bu zenginliği kendilerine mal etmeye, çiftçiliği köleleştirmeye çalışmanın adıdır ve ekolojik yaşam mücadelesi içinde olan herkesin bu konuda uyanık olması gerekir. Mor havuç örneği tohumların sadece çiftçilikle devam ettirilmesi değil aynı zamanda genetik materyal olarak topluma ait olması gerektiğini çok güzel anlatıyor."

YINGLI SOLAR

20. Uluslararası Enerji ve Çevre
Fuarı ve Konferansı

24/26
Nisan

**Hall 9, I-104 No'lu
standımıza bekliyoruz!**

Barbaros Mahallesi, Çiğdem Sokak No:1
Bölüm:27 34746 Ataşehir, İstanbul
T. +90 216 688 6130 F. +90 216 688 6131
info.tr@yinglisolar.eu

www.yinglisolar.com

Çevreci Etkinlikler'imizin 1. Yılında Ne Kadar Etkiniz?

Türkiye'nin ilk çevre etkinlikleri portalı olan cevrecietkinlikler.com 19 Mart 2014 Çarşamba günü, Slow Food Fikir Sahibi Damaklar, Yeryüzü Derneği, İstanbul Permakültür Kolektifi ve Buğday Derneği'nin katılımıyla Halka Sanat Projesi'nde "Çevreci Etkinlikler'imizin 1. Yılında Ne Kadar Etkiniz?" adlı ilk etkinliğini gerçekleştirdi.

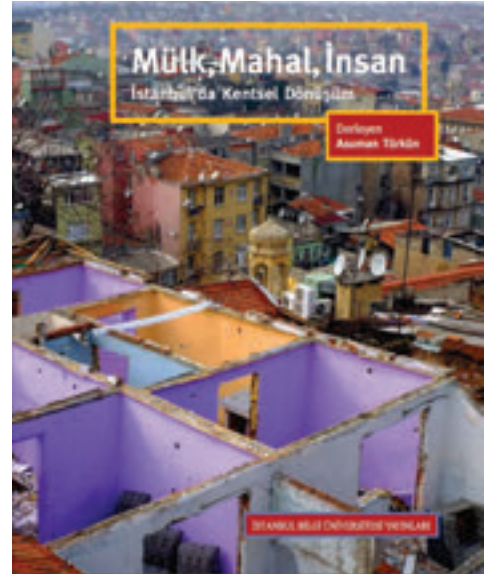
Geniş bir katılımcı grubunun izlediği etkinlikte Slow Food Fikir Sahibi Damaklar'dan Ayşenur Arslanoğlu, Yeryüzü Derneği'nden Aytaç Tolga Timur, İstanbul Permakültür Kolektifi'nden Seda Ergazi ve Buğday Derneği'nden Mehmet Gürmen sunumlar gerçekleştirdiler. cevrecietkinlikler.com Ailesine daha nice etkin yıllar diliyoruz!

"İstanbul'a, Uzun Vadeli Düşünüyorsan Gel"

Haliçenazır projesiyle alternatif bir kentsel dönüşüm planı ortaya koyan ve dikkatlerimizi çeken Amplio Emlak Yatırım A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı **Alaeddin Babaoğlu**, Fransa'da gerçekleştirilen MIPIM etkinliğinde, ortaya çıkan yapıların ne kadar süre orada yer alacağına inşa öncesi yaratıcılığa bağlı olduğunu söyledi ve sürdürülebilirliğin yaratıcılıkla gelişebileceğini vurguladı. "Bir yapının sürdürülebilir olması için çevre, teknolojik gelişmeler, enerji kaynakları ve insanlar ile uzun dönem uyum sağlaması gerektiğini unutmamak gerekiyor. Bu da ancak yaratıcılık ve öngörü ile gerçekleşebilir. İlk olarak yatırımcılara büyük işler düşüyor" diyen Babaoğlu, Türkiye'yi yeni yatırımlar için doğru bir pazar olarak nitelendirirken, kısa vadeli değil uzun soluklu projeler düşünen yatırımcıları İstanbul'a davet etti.

Mülk Mahal İnsan: İstanbul'da Kentsel Dönüşüm

Türkiye'nin kentlerinin ama özellikle de İstanbul'un en temel sorunlarından biri Kentsel Dönüşüm herhalde. Bir soruna, kentlerin yaşlanmasına çözüm olarak getirilen Kentsel dönüşüm, kendi başı başına bir sorun haline gelmiş durumda. İşte bu konuda yeni bir araştırma yayımlandı. Doç. Dr. Asuman Türkün liderliğindeki ekip tarafından Haziran 2008 ve Ekim 2010 tarihleri arasında yürütülen "Mülk Mahal İnsan: İstanbul'da Kentsel Dönüşüm" çalışması, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları'ndan çıktı. Kentsel dönüşüm uygulamalarının barınma meselesini çok daha sorunlu hale getirdiği vurgulanan çalışmanın sonuç bölümünde, "Bu dönüşüm sürecinde mülksüzleşen

ya da giderek yoksullaşan kesimlerin kente bağlantıları iyice muğlaklaşmakta, yersizleşme ve yurtsuzlaşma olarak adlandırılabilen bir süreç ortaya çıkmaktadır" denildi.

Dört Ülke, İstanbullu Kuşların Peşinde İki Yıl

Dünya Kuşları Koruma Kurumu'nun Türkiye ortağı Doğa Derneği ve Yunanistan, Bulgaristan, Romanya'dan Birdlife temsilcileri, iki yıl süren Karadeniz Deniz Kuşları Projesini tamamladı. Proje uzmanları bu iki yıl boyunca 253 gün deniz kıyısından, 37 gün açık denizden, arazi çalışması gerçekleştirdi, 2428 kilometrelik alanda toplam 556 saat gemilerden sayımlar yaptı. 75 farklı türün tespit edildiği ve 14.459 kuşun gözlemlendiği ve haritalandığı araştırma kapsamında Yelkovan kuşlarının açık denizdeki gizemli hayatına dair ilk bulgulara ulaşıldı.

Sealed Air Işıklarını Kapattı

Her yıl yedi kıtadan milyonlarca kişinin katıldığı, WWF Dünya Saati kampanyası'na, Türkiye'de de onlarca kurum ışıklarını kapatarak destek verdi. 29 Mart Cumartesi günü 20.30-21.30 saatleri arasında bölge ofisleri, fabrika binası ve İstanbul'daki merkez ofisinin tüm ışıklarını kapatan kurumlardan biri de **Sealed Air** oldu. İlk kez 2007 yılında Avustralya'da gerçekleştirilen ve 2008 yılından beri ülkemizde WWF - Türkiye tarafından yürütülen kampanyaya bu yıl da 'Dünya Saati Elçisi' olarak katılan Sealed Air, yedi kıtayı bir araya getiren dünyanın en büyük çevre hareketi olan Dünya Saati'ne sponsor olarak da destek veriyor.

TOPRAĞIN CÖMERTÇE
SUNDUĞU LEZZETLERİ

**GELECEĞE
TAŞIMAK İÇİN.**

Atatürk Havalimanı Engelleri Engelledi

TAV Havalimanları tarafından işletilen İstanbul Atatürk Havalimanı'nda yürütülen "Engelsiz Havalimanı" projesi tüm dünyadan seçilen 54 yaratıcı erişilebilirlik uygulaması arasında yer aldı. Viyana merkezli Zero Project'in yürüttüğü yarışmada Türkiye'den seçilen tek uygulama Atatürk Havalimanı oldu. Engelsiz Havalimanı projesi kapsamında Atatürk Havalimanı'nda İç Hatlar ve Dış Hatlar Terminaleri ile otoparklarda yaklaşık 2 bin metre hissedilebilir zemin uygulaması yapıldı. 38 adet asansöre Türkçe ve İngilizce kat bilgilerini veren sesli uyarı sistemleri konuldu. 19 adet ankesörlü telefon tekerlekli sandalye kullanıcıları için uygun yüksekliğe indirildi. Beş adet asistan yardım noktası oluşturuldu. Engellilere yönelik hizmetin etkinliğinin artırılması için 200 çalışana toplam 800 saat eğitim verildi.

19 Milyon Hane, Sadece 150.000 EKB

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığının çalışmaları doğrultusunda hazırlanan Enerji Kimlik Belgesi alma zorunluluğu ile, Türkiye'de şimdiye kadar 150.000 konutun EKB aldığı duyuruldu. Konuyla ilgili bir açıklama yapan Milli Boya Pazarlama Genel Müdür Yardımcısı **Gülşay Dindoruk**, "Ülkemizde enerjinin yaklaşık %37,2'sini binalarda, binalarda harcadığımız toplam enerjinin de %70'ini de ısıtmada kullanıyoruz. Bu durum, ülkemizdeki toplam enerjinin %26'sını binaları ısıtmak için harcadığımızı gösteriyor. Toplam enerjimizin yaklaşık %75'ini ithal yollarla tedarik ettiğimizi göz önünde bulundurursak, binalarda uygulanacak olan verimliliğinin ne kadar önemli olduğunu görebiliriz" dedi.

2014 Kent Bahçeleri Başvuruları Başladı

Yeryüzü Derneği, 2014 yılı İstanbul Kent Bahçeleri başvurularının başladığını duyurdu. Sözü onlara bırakalım isterseniz:

- Mart başından, 15 Nisan'a kadar başvuruları toplayacağız.
- Başvurular tamamlandığında pek çok semtte, başvuranlarla buluşup, tanışacağız.
- Ekim, dikim bilmeyenlere ya da yeni öğrenenlere Mayıs ayında bir günlük eğitim vereceğiz.
- Bahçecilere istedikleri fide ve tohumları dağıtacağız. Bunların hepsi yerel türler olup, hibrid ya da GDO değildir.

Gaziantep Üniversitesi'nde "Alternatif Enerji Semineri"

Türk Ticaret ve Sanayi Odası, Gaziantep Elektrik Mühendisleri Odası Gaziantep Şubesi ve Gaziantep Üniversitesi Otomobil, Robot ve Enerji Topluluğu (ORET) işbirliği ile gerçekleştirilen ilk "Alternatif Enerji Semineri" Türkiye'nin 5 farklı üniversite ve sanayi şehrindeki sektör temsilcileri ile bu konuda çalışmalar yapan üniversite öğrencilerini bir araya getirdi.

Seminer programında; akademik ve teorik bilgiler dışında sektördeki gelişmeler ve bilgiler ile sektöre dair öngörüler de sektör lideri firmalar tarafından gençlerle paylaşıldı. Gaziantep Üniversitesi Otomobil, Robot ve Enerji Topluluğu'nun (ORET) derece alan ve yarışmalara katılan çalışmaları katılımcılar tarafından büyük ilgi gördü.

- İsteyenleri mail grubumuza katıp, haberleşmeye, bahçelerindeki sorunları çözmeye devam edeceğiz.
  - Bu projeye İstanbul'da oturan, kendi bahçesi, terası ya da müsait balkonlu olanlar katılabilir.
  - Projemize katılım her yıl olduğu gibi, bu yıl da ücretsiz.
- Bilgi için: www.yeryuzuderneği.org

"Yeşili Unutun, Rengimiz Şeffaf"

Yapı-Endüstri Merkezi tarafından bu yıl yedincisi düzenlenen EKODesign Konferansı, 15 Nisan 2014 Salı günü, "şeffaflık" teması ile YEM'de gerçekleştiriliyor. Interfiks, UPM ProFi - ETAP Dış Ticaret ve Vaillant ana sponsorluğunda gerçekleştirilen Konferansın bu yılki teması daha şeffaf ve katılımcı politikalara, stratejilere, planlara, programlara, proje ve uygulamalara duyulan gereksinim sonucu belirlendi. Birbirinden beslenen farklı disiplinleri bir araya getirecek olan konferansta, her şeyin "yeşil" etiketlenerek "çevre dostu", "enerji verimli", "sürdürülebilir", "ekolojik" kılındığı ve bu kavramların bulanıklaştırıldığı günümüzde, katılımcılığın ön planda olduğu, çevreye zararı en aza indirilmiş ve özel yaşam alanlarına sahip olabilmek için "Yeşili Unutun, Rengimiz Şeffaf" söylemi ile "şeffaflık" kavramı çevre, ekonomi ve toplum boyutlarıyla ele alınacak.

ISICAMsinerji® 3+

ISICAMkonfor® 3+

Türkiye’de 3 Camlı Hayatlar Başladı Daha Çok Yalıtım, Daha Çok Tasarruf

Trakya Cam Sanayii A.Ş.

İğ Kuleleri, Kule 3, 4. Levent 34330, İstanbul/Türkiye
Ürün Bilgi Hattı: 0 850 222 9 TRC (872) / 444 9 TRC (872)
www.trakyacam.com.tr
www.isicam.com.tr

Trakya Cam Sanayii A.Ş.

ŞİSECAM Kuruluşudur.

Hem Yakıtı, Hem Kendisi Sürdürülebilir Kaynaklardan Biofore Konseptli Araçla Tanışacağız

Bakış açını değiştir, her şey değişir. Gerçekten de öyle. Orman ürünleri konusunda dünyanın en önemli kuruluşlarından, Finlandiya bazlı UPM ve Helsinki Metropolia Uygulamalı Bilimler Üniversitesi'nin işbirliğiyle geliştirilen biyobazlı konsept araç, hem yakıtı hem de bizzat kendi parçalarıyla, fosil kaynaklardan azade araçlar üretilebileceğinin canlı bir kanıtı gibi...

 Başak GÜNDÜZ

Bu yazı, UPM'in The Griffin isimli kurumsal yayınının 2013-3 sayısından çevrilmiştir.

Otomotiv endüstrisi, güç çıkışı, yakıtlar, malzemeler ve araç türleri açısından tüm geleneksel formların sorgulandığı, önemli bir paradigma değişiminden geçiyor. Endüstrinin, gelecekte alternatif ve daha sürdürülebilir üretim malzemeleri bulmaya başlamak zorunda olacağı açık.

UPM ve Finlandiya'daki **Helsinki Metropolia Uygulamalı Bilimler Üniversitesi** otomotiv mühendisliği ve endüstriyel tasarım bölümündeki öğrenciler, tam da bu konu üzerinde, UPM'nin yenilikçi biyo-bazlı malzemelerini kullanarak, sürdürülebilirlik ve geridönüşüm ilkelerine dayanan benzersiz bir konsept otomobilin yaratılması üzerine çalışıyor. 2014 baharında tamamlandığında bu otomobil, UPM'nin ahşap bazlı yenilenebilir dizel yakıtıyla çalışan, trafiğe çıkabilir bir araç olacak.

"UPM bu otomobil projesiyle geldiğinde fikir hemen hoşumuza gitti, çünkü başlıca değerlerimizden biri de sürdürülebilirliktir. Endüstride daha sürdürülebilir ve çevre dostu malzemelerin kullanılmasıyla ilgili olasılıkları öne çıkaran bu projenin bir parçası olmaktan mutluluk duyuyoruz. Aynı zamanda öğrencilerimize uzun vadeli, unutulmaz eğitim yöntemleri de sunmak istiyoruz" şeklinde konuşuyor **Metropolia'nın Teknoloji Müdürü Pekka Hautala**.

Proje 2010 yılında başladığında, ekolojik değerlere ve sürdürülebilir bir yaşam şekline sahip olduğu düşünülen son kullanıcı için, çevre dostu bir otomobil tasarlamak üzerine odaklanıldı. Proje, **Finlandiya Teknoloji ve İnovasyon Fon Ajansı** dahil olmak üzere çeşitli şirketlerin ve organizasyonların işbirliğiyle gerçekleştiriliyor. "Mühendislik ve endüstriyel tasarım öğrencilerimiz için böyle bir proje, iş piyasasında pek çok kapıyı açan, son derece değerli bir deneyimdir" diyen Hautala, böyle bir projede aktif şekilde yer alan öğrencilerin endüstri tarafından aranan kişiler olduklarını belirtiyor.

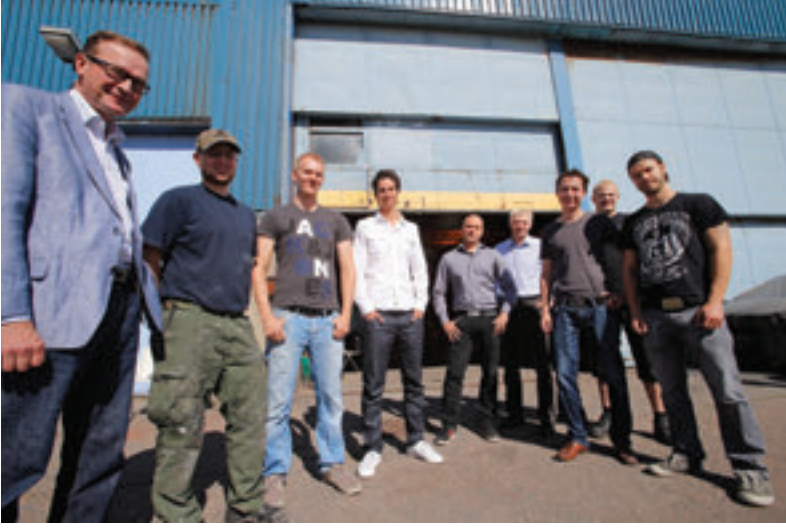
Bir Rüya Gerçek Oluyor

Finlandiya'nın en büyük uygulamalı bilimler üniversitesi olan Metropolia Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Helsinki Metropolitan bölgesindeki 20 lokasyonda faaliyet gösteren 17.000 öğrenciye ve 1.000'den fazla çalışana sahip.

Bu konsept otomobilin tasarımının ardındaki isim olan **Juha Tuomola**, Metropolia'nın Endüstriyel Tasarım programından yeni mezun oldu. Tuomola, bu fırsatla hayallerinin gerçek olduğunu söylüyor: "Otomobil tasarlamak istediğimi her zaman biliyordum ve bu şansın tam da doğru zamanda gelmesi gerçekten inanılmaz."

Tuomola, proje mühendisi Oscar Nissinen

Pek çok parçası ısıyla şekillendirilebilir UPM Grada ahşap malzemelerden ve UPM ForMi selüloz fiber biyokompozitlerden üretilen bu konsept otomobilin tasarımının ardındaki isim olan Juha Tuomola, bu fırsatla hayallerinin gerçek olduğunu söylüyor: "Otomobil tasarlamak istediğimi her zaman biliyordum ve bu şansın tam da doğru zamanda gelmesi gerçekten inanılmaz."

Soldan sağa ekip üyeleri:
Pekka Hautala, Oscar Nissinen,
Reko Ulmonen, Juha Tuomola,
Tuomo Aijala, Kari Luukko, Harri
Santamala, Jussi Hyvarinen ve
Ville Kilpiö.

ve Metropolia öğrencileri ile çalışanlarından oluşan bir ekiple beraber tam zamanlı olarak otomobilin sonlandırılması için çalışıyor. Hem tasarımcılar hem de mühendislerden oluşan, toplam yaklaşık 50 öğrenci bu projede aktif şekilde yer alıyor. En başından sonuna kadar proje için harcanan toplam süre 20 bin çalışma saati olacak.

Geleneksel Malzemelere Gerçek Bir Alternatif

Metropolia Endüstriyel Tasarım Bölümü'nde kıdemli öğretim üyesi olan Tuomo Aijala şöyle diyor: "Bir otomobilin kütlesi onun yakıt tüketimini belirleyeceği için bu otomobillin olabildiğince hafif

olmasını istedik ve UPM'nin yeni, ahşap bazlı malzemeleri ile bunu sağlamak mümkün oldu. Elbette önemli bir hedef de otomobil endüstrisine, bu yeni ve hafif biofore malzemelerin, geleneksel çelik ve plastik için gerçek bir alternatif olduğunu göstermek."

Ekip içindeki proje mühendisi Oscar Nissinen de, UPM'nin yeni biyo-bazlı malzemelerinin geleneksel malzemelerle aynı ve hatta onlardan daha iyi niteliklere sahip olduğunu teyit ediyor ve ayrıca beklenmedik şekillerde de kullanıldıklarını dile getiriyor. "Yaptığımız buluşlarla fosil bileşenler artık kaliteden, sağlamlıktan veya güvenlikten taviz vermeden biyo-bazlı alternatifler ile yer değiştirebiliyor" diye ekliyor UPM'den Juuso Konttinen.

Otomobilin gövdesinde çelik yerine karbon fiber kullanıldı ve böylece ağırlık yarıya düşürüldü. Kapılar ve kapaklar doğal fiber bileşenlerden yapıldı ve pek çok geleneksel plastik parça ısıyla şekillendirilebilir UPM Grada ahşap malzemelerden ve UPM ForMi selüloz fiber biyokompozitlerden üretildi.

Hem UPM Grada hem de UPM ForMi, modern araç üretiminin genel yaşam döngüsüne çevre açısından ciddi ölçüde fayda sağlıyor. Konsept otomobil 2014 baharında kamuoyunun ilgisine sunulacak. ○

Isıtma Soğutma Sıcak Su

Üç ihtiyaç, tek çözüm!

Logatherm WPLS
Havadan Suya Isı Pompası

Buderus Havadan Suya Isı Pompası ile tanışın; ısıtma, soğutma ve sıcak su ihtiyaçlarınızı, yıl boyunca tek bir sistemle, en konforlu, en pratik ve en verimli şekilde karşılayın.

Buderus Isı Pompası Teknolojisi'nin sunduğu avantajlar:

- Paket sistemdir. Isıtma, soğutma ve kullanım sıcak suyunu tek bir sistemden elde etme imkânı sunar.
- Türkçe kumanda paneli ile esnek kullanım sağlar.
- Baca ihtiyacını ortadan kaldırır.
- Gaz bağlantısı gerektirmez. Elektrik enerjisi yeterlidir.
- Yakıt tankı ihtiyacını ortadan kaldırır.
- Entegre bir soğutma sistemidir.
- En son ısı pompası teknolojisidir. (Inverter kompresör)
- Yüksek verim sunar. (1 kW enerji girdisi karşılığında 4 kat enerji üretimi)
- Akıllı enerji tasarruf fonksiyonlarına sahiptir. Modülasyon, dış hava sıcaklığına bağlıdır.
- Akıllı kullanım sıcak suyu kontrolü sunar.
- Düşük hava sıcaklıklarında bile (-20 °C) çalışır.
- İç ve dış mekânda düşük ses seviyesinde çalışır.
- Bakım ihtiyacı minimumdur.
- Montajı hızlı ve kolaydır.
- Düşük karbondioksit emisyonu ile çevre dostudur.

Isıtma Bizim İşimiz

Buderus

www.buderus-tr.com | 444 5 474

Fukuşima nükleer felaketinin üstünden tam üç yıl geçti. Özellikle Avrupa ülkelerinin tüm enerji planlarını altüst eden felakete rağmen, Türkiye kamu yöneticileri, nükleer enerji konusunda ısrar etmeye devam ediyor. Nükleer santralin planlandığı Sinop'ta Nükleer Karşıtı Platform tarafından, Fukuşima'nın 3. yıldönümünde düzenlenen Nükleer Karşıtı Kongre'yi takip eden Filiz Yavuz izlenimlerini EKOIQ ile paylaştı. Toplantının konuğu iki Japon yurttaşın çığığına kulak vermekte sonsuz fayda var...

Fukuşima'nın Gölgesi Sinop'a Düşüyor

 Filiz YAVUZ

T.M.S. MİT 2014/MEK010/21
Fotoğraf: Orhan ÖZDÜLLÜBAŞI

Fukuşima'daki nükleer felaketin 3. yıldönümünün arifesinde Sinop'tan kırık bir Türkçe yükseliyor. Diyor ki: "Sinop dünya kültür mirasıdır, buraya nükleer santral olmaz." Alkış kopuyor. Sesi sahibi Japonlu **Kumike Tsuchida**. 17 yıldır Türkiye'de yaşayan Tsuchida, nükleer felaketlerin Japonya'ya yaşattığı acıları anlatmak için Sinop'ta. Fukuşima bir kırılma noktası olarak nükleer tarihteki yerini almışken, birçok gelişmiş ülkenin aksine kazadan hiç etkilenmeyen Türkiye hükümeti, Japonya ile hem de Fukuşima nükleer felaketinden hemen sonra, Sinop'a nükleer santral kurmak üzere hükümetler arası anlaşma imzaladığından beri bu küçük kent, Japonya ile başka bir duygudaşlık kurdu zira. Tıklım tıklım dolu olan bir düğün salonunda Sinop halkına hitap ediyor Tsuchida. Şöyle diyor: "Ben nükleer santrale gerek olduğunu hiç düşünmüyorum. Fukuşima'ya gidince çok üzüldüm. Tokyo'da bile, Fukuşima'dan gelen çocuklara sanki oradan radyasyon getirmişler gibi bakılıyor. Acı çeken çok insan var. Neden insanlar acı çeksin diye iş yapıyorsunuz?" Tsuchida gibi biz ekoloji gazetecileri de **Nükleer Karşıtı Platform**'un (NKP) davetlisi olarak, Nükleer Karşıtı Kongre öncesinde Sinop'tayız. İki günlük programı neredeyse bir güne sıkıştırmak durumun-

da kalıyoruz, zira doğanın azizliğine uğruyoruz. En başından anlatmak gerekirse yoğun sis nedeniyle uçağımız bir saat boyunca Sinop üzerinde tur attıktan sonra Samsun'a indiği için yaklaşık beş saatlik bir gecikmeyle varıyoruz Sinop'a. Bir gün sonra Tsuchida, **Prof. Dr. Hayrettin Kılıç** ve Elektrik Mühendisleri Odası Genel Merkez Çalışma Grubu Başkanı **Bülent Damar**'ın konuşma yapacağı panel için hazırlanmış salonda Sinop NKP üyeleri bekliyor bizi. Sinop'taki ekoloji mücadelesinin önemli isimlerinden **Hale Oğuz** nükleer santral kurulmak istenen alanın özelliklerini anlatmak üzere sahneye çıkınca ilk sözü "**Uçağımız bir türlü inemedi, çünkü son sözü doğa söyler**" oluyor. Ve devam ediyor: "Deprem olur, tsunami olur, yani doğa kendi koşullarını dayatır. İşte bu yüzden nükleer santral kurulmamalıdır. Üstelik böylesi bir cennetin ortasına, hiçbir zaman!"

Cennetin Ortasında Cehennem

Bir gün sonra göreceğiz, ancak kastettiği cenneti daha iyi anlayabilmemiz için önce Sinop'un jeomorfolojik oluşumunu anlatıyor Oğuz. Verdiği bilgilere göre yaklaşık %70'i ormanlarla kaplı olan Türkiye'nin en kuzey ucundaki **İnceburun**, son buzul çağında eriyen buzun Akdeniz ve Ege su-

Tıklım tıklım dolu olan bir düğün salonunda Sinop halkına hitap eden Tsuchida şöyle diyor: "Ben nükleer santrale gerek olduğunu hiç düşünmüyorum. Fukuşima'ya gidince çok üzüldüm. Tokyo'da bile, Fukuşima'dan gelen çocuklara sanki oradan radyasyon getirmişler gibi bakılıyor. Acı çeken çok insan var. Neden insanlar acı çeksin diye iş yapıyorsunuz?"

larını tetikleme neticesinde, bu suların Çanakkale ve İstanbul boğazlarındaki kırıklardan geçerek Karadeniz'e ulaşip kıyıları basmasıyla oluşuyor. Önce **Hamsaroz Koyu** meydana geliyor ki, bu koy "birinci derece Doğal Sit Alanı" ve "tabiat parkı" statüsünde. Binlerce yıl içinde Karagöl-Aksaz ve Sarıkum lagünleri beliriyor. Şimdiye dek çoğu korunması gereken türler arasındaki 150 kuş türünün ve 60'a yakın göçmen kuş türünün konakladığı **Sarıkum Gölü**, Önemli Kuş Alanı listesinde yer alıyor. Sarıkum mevkiini anlatmakta kelimeler kifayetsiz kalsa da en iyi "göl, çöl, deniz ve orman" kelimelerinin biraradalığı tanımlıyor burayı.

Sinop yaklaşık 1600 bitki türüne ve bir tanesi endemik **Sinop çiğdemi** olmak üzere yaklaşık 120 endemik bitki türüne ev sahipliği yapıyor. Zaten Prof. Dr. Hayrettin Kılıç da yanından hiç ayırmadığı cihazıyla kentin muhtelif yerlerindeki radyasyonu ölçüyor ve "0.08-0.09 milisivert" diye açıklıyor gördüğü değerleri. "Dünya ortalamasının altında, yani burası bir cennet" diye devam ediyor.

İşte nükleer santral böylesi bir doğa parçasına kurulmak isteniyor; 1/25 binlik Sinop Çevre Düzeni Planı'na göre 60 kilometrekarelik İnceburun'un yanı sıra yarımada'nın sağındaki Akliman ile Hamsaroz Koyu'nun tamamı, solundaki Sarıkum mevkiinin yarısı nükleer sahada kalıyor. Konuşma imkânı bulduğumuz Sinop Belediye Başkanı Baki Gül, Sinop'a nükleer santral kurulmasını "cennetin ortasında bir cehennem tesis etmek" şeklinde tanımlıyor.

"Paraya Değil, Toprağa Âşığım"

Nükleer santral sahasında kalan sadece Akliman ve Hamsaroz değil; beş mahalleli, iki bin nüfuslu Abalı ve Sarıkum köyleri de bu sahanın içinde ve üstelik boşaltılma tehlikesiyle karşı karşıya. Tapu alım satımları durdurulmuş. Ormancılık ve tarımla geçinen halk ne köyün boşaltılmasını, ne de nükleer santrali istiyor. TOKİ'nin apartmanlarında gözü yok kimsenin. "Biz apartmana gitmeyiz" diyor evinin önünde konuştuğumuz Şaziye Demir.

Kadir Keçe ise "Üstüne para da verseler gitmem ben köyümden. **Paraya âşık değilim**

Nükleer santral sahasında kalan sadece Akliman ve Hamsaroz değil; beş mahalleli, iki bin nüfuslu Abalı ve Sarıkum köyleri de bu sahanın içinde ve üstelik boşaltılma tehlikesiyle karşı karşıya. Tapu alım satımları durdurulmuş. Ormancılık ve tarımla geçinen halk ne köyün boşaltılmasını, ne de nükleer santrali istiyor.

lim ben, toprağa âşığım" diyor ve ekliyor "Şu güzelliği kaybedeceğiz, değer mi?"

Köylüler kendilerine nükleer santral isteyip istemediklerinin sorulmamasından da şikâyetçi. Ancak geçtiğimiz yaz "halkı bilgilendirmek" için camiye bir takım insanlar gelmiş ve artık nükleer teknolojinin zararsız olduğu yolunda konuşmalar yapmışlar. Antik çağların coğrafya bilgini **Strabon**'un anlatımına göre, İlkçağ'dan bu yana Sinop'ta çok miktarda balık ürer ve Karadeniz'e yayılan balıkların en irileri yine Sinop'ta yakalanırmış. Bugün de durum farklı değil; kentin en önemli geçim

Fukuşima'nın Uygunuz Gerçekleri

- ☀ Fukuşima'da 11 Mart 2011'deki kazadan sonra 160 bin kişi yerinden edildi.
- ☀ Her ne kadar devlet saklasa da şimdiki radyasyondan dolayı 1700 kişi öldü.
- ☀ Çocuklarda tiroid kanserinin görülme sıklığı milyonda birden milyonda dört yüze yükseldi.
- ☀ Santralin 60 kilometre uzaklığındaki pirinç tarlalarında ve 140 kilometre uzaklıktaki çiftliklerde radyasyona rastlandı.
- ☀ Santralin 20 kilometrelik çevresi yasak bölge ilan edildi ancak bu bölgeye girmesi bir türlü engellenemeyen binlerce sokak hayvanı ölüme terk edildi.
- ☀ Balıklarda yasal seviyenin 2 bin 500 katı kadar radyasyona rastlandı.
- ☀ 22 milyon tonluk radyasyonlu molozun yarısı bile kaldırılmadı.
- ☀ Şirket, yüksek radyasyon nedeniyle çalıştıracak işçi dahi bulamaz hale geldi, evsizleri neredeyse karın tokluğuna işe aldı.
- ☀ Kazanın maliyetinin 900 milyar doları bulacağı tahmin ediliyor.
- ☀ Kaza, nükleer teknolojinin sorgulanmasına neden oldu.
- ☀ Japonya'nın 54 reaktöründen hiç birisi çalışmazken, Almanya, İsviçre ve Belçika, Fukuşima'dan sonra kademeli olarak nükleerden çıkma kararı aldı. Türkiye hükümeti ise nükleer ısrarını sürdürüyor.

Sinoplu turizmciiler, nükleer santralin turizme zarar vereceğini düşünüyor. Onlara göre nükleer santralin yatırım maliyetinin yarısıyla Sinop, değil Türkiye'nin, Avrupa'nın doğaya saygılı turizm cennetlerinden biri haline gelebilir

kaynağı hâlâ balıkçılık. Sinop'taki balığın bereketi, balıkların burada üremesinin yanı sıra Sinop'un balık göç yolları üzerinde olmasından kaynaklanıyor. Rakamlarla ifade etmek gerekirse, Karadeniz'de yakalanan tüm balıkların %83'ünü Türkiyeli balıkçılar tutuyor. Türkiye'de avlanan balığın %70'i Karadeniz'de, Karadeniz'de avlanan balığın %25-30'u Sinop'ta yakalanıyor. Sinop'ta avlanan balığın ise %70'ini İnceburun'dan çıkanlar oluşturuyor. Dokuz yüzü Sinop merkezde olmak üzere yaklaşık 4 bin lisanslı balıkçının bulunduğu kentte, en az 16 bin kişi balıkçılıktan ekme yiyor. Buna Sinop dışından avlanmaya gelen teknelerde, şok tesislerinde, balık unu fabrikalarının

da, restoranlarda çalışanlar da eklendiğinde sayı artıyor.

Hal böyleyken, Sinop'ta yapılması planlanan Türkiye'nin ikinci nükleer santralıyla ilgili tartışmalar, şehirde en çok balıkçılık etrafında dönüyor. Sinoplu balıkçılar da İnceburun'da nükleer santral istemiyor. Zira onlara göre kısa vadede güvenlik nedeniyle İnceburun'un etrafında avlanmalarına izin verilmeyeceği için avlanma sahaları yarı yarıya düşecek, uzun vadede ise denizden çekilen deşarj suları deniz suyunu ısıtacağı için balıklar göç edecek ve Sinop'ta balıkçılık bitecek. Zaten balıkçılığın bitmesi için bunlara gerek yok, radyasyon sızıntısı söylentisi bile balıkçılığa darbe vurmaya muktedir. Balıkçılar soruyor: **"Siz nükleer santralin olduğu yerden çıkan balığı yer misiniz? Biz yemeyiz!"**

Nükleere Değil, Turizme Yatırım

Sinop, turizm potansiyeli yüksek olan illerden birisi. Zira Hamsaroz koyu, Aklıman, İnceburun ve Sarıgöl mevkii gibi noktalar doğaseverlerin ve kuş gözlemcilerinin, 175 kilometrelik kumsalının 70 kilometrelik kısmında denize giriliyor olması deniz-güneş-kum tatilini sevenlerin; MÖ 4500 yıllarına kadar tarihlenen kaya mezarları ve sonraki dönemlere ait kiliseler, kaleler, camiler, **Sabahattin Ali'nin de kaldığı tarihi Sinop Cezaevi** ise kültür meraklılarının ilgi alanına giriyor. Sinoplu turizmciiler, nükleer santralin turizme zarar vereceğini düşünüyor. Onlara göre nükleer santralin yatırım maliyetinin yarısıyla Sinop, değil Türkiye'nin, Avrupa'nın doğaya saygılı turizm cennetlerinden biri haline gelebilir. ○

Etkin, esnek ve güvenli. Akıllı şebekeye hoş geldiniz

Güvenli

Otomasyon uygulamaları ile şebeke güvenliğinizi artırın ve en gelişmiş düzenlemelere uyum sağlayın.

Etkin

Şebekenizin yük yönetimini optimize edin ve verimliliğini artırın.

Esnek

Daha fazla yeşil enerjiyi entegre edin ve eskiyen şebekenizi en ekonomik şekilde yenileyin.

Schneider Electric ile güvenilir ve esnek akıllı şebeke çözümleri

Arz ve talep eşitliğini dengelemek

Artan enerji talebi, sıklaşan yasal düzenlemeler ve artan performans baskısı ile birlikte dağıtım şirketlerinin misyonları aynı kalmaktadır. Son kullanıcılarına güvenilir, kaliteli elektrikli mümkün olan en etkin ve en uygun maliyetle tedarik etmek.

Günümüzde, daha fazla yenilenebilir enerjiyi entegre etmek ve talep yönetimini sağlamak için, IT sistemlerini dağıtım şebekesine entegre etmemiz gerekiyor. Bu, imkansız gibi gözükse de Schneider Electric akıllı-şebeke çözümleriyle artık değil.

Şebekenizi kolay ve verimli bir şekilde yönetin

Schneider Electric™, elektrik dağıtım şirketi müşterilerimize, servis sürekliliğini artırma, toplam sahip olma maliyetini düşürme ve şebekelerini daha kolay, daha akıllı ve güvenli bir şekilde yönetme imkanı veren standart, tip testi yapılmış çözümler sunar akıllı-şebeke çözümünü sunmaktadır.

Dağıtım şirketleri, geniş endüstri deneyimimizden faydalanarak daha kararlı bir şebekeye sahip olabilir, müşteri memnuniyeti sağlayabilir ve arz ve talebi gittikçe karmaşıklaşan bir şebekeyi rahatlıkla dengeleyebilir. Şebekenizi, günümüzün ve geleceğin zorluklarını aşabilmek için yenileyebilirsiniz.

'İster endişeleriniz işletmeye dönük olsun, isterse daha kapsamlı talep yönetimi programı uygulama gereksiniminiz olsun, Schneider Electric hedeflerinize ulaşmada size yardımcı olacak deneyim ve uzmanlığa sahiptir.'

Scott Henneberry, Akıllı Şebeke Stratejisi Başkan Yardımcısı, Schneider Electric

Rüzgar çözümlerimiz hakkında daha fazla bilgi edinin!

ÜCRETSİZ Rüzgar Çözüm Kılavuzumuzu indirin.

www.SEreply.com adresini ziyaret edin. Kod 45563p.

Entegre dağıtım şebekesi çözümlerimiz

Şebeke yönetimi, akıllı otomasyon ve servis hizmetlerimiz ile aşağıda belirtilen ürünlere sahip elektrik dağıtım çözümlerimiz daha yüksek verimlilik ve güvenilirlik sağlamaktadır.

Schneider
Electric

“İyi Mimari Ruhu Canlandırır”

Yapı-Endüstri Merkezi'nin 15 Nisan 2014 tarihinde YEM'de düzenleyeceği 7. EKODesign Konferansı, yine birbirinden önemli konukları bir araya getiriyor. Bunlardan biri de Londra'nın yapıli çevresi üzerine çalışsan New London Architecture (NLA) Yönetim Kurulu Başkanı Peter Murray. “İstanbul ve Londra Birbirinden Neler Öğrenebilir?” başlıklı bir konuşma yapmak için İstanbul'a gelecek olan Murray, “Birbirine benzer veya sadece belli bir işleve yönelik yapılar tasarlamamız gerektiğine inanıyorum” diyor.

Kendi misyonunuzu “İyi mimarlığı ve mimarlığı teşvik etmek” şeklinde tanımlıyorsunuz. Nedir iyi mimarlık?

İyi mimari, tarz anlamına gelmez. İyi mimari kullanım ve bağlam için uygun olan mimaridir. İyi mimari, işlevini yerine getirir. İyi mimari sürdürülebilir. Şahsen, farklı kullanımlara göre uyarlanabilir daha fazla bina inşa etmemiz gerektiğini düşünüyorum. Genel olarak birbirine çok yakın olan veya sadece belli bir işleve yönelik olan yapılar tasarlamamız gerektiğine inanıyorum. Ancak, her şeyden öte, iyi mimari ruhu canlandırır.

Avrupa ve genel olarak Batı kentleri, belirli bir plan çerçevesinde geliyor, büyüyor. Ancak gelişmekte olan ülkelerin kentleri, genel olarak son derece hızlı ve plansız bir şekilde büyüyor. Bu konuda

düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

Londra da her zaman bir plan doğrultusunda büyümedi. Geleneksel bir şekilde, proaktif bir politika yerine reaktif bir planlama politikası izledi ve belli ölçüde bunu yapmaya devam ediyor. Bu da zenginliği ve özelliğinin bir parçası. Tokyo gibi, Londra'nın eski kent merkezi etrafındaki ilçe ve köyler birbirine bitişecek kadar büyüdüğünde, Londra büyük bir metropole dönüştü. Bugün, büyümeye izin veren ancak yerin özelliğini yok etmeyecek planlama politikaları arayışı içindeyiz. Büyümenin nasıl olduğunu anlamamız ve hızla değişen ihtiyaçlarımızı cevap verecek bir sisteme ihtiyacımız var. Resmi planlar hiç esnek değil. Kentin öğrenmesine ve tepki göstermesine izin verecek akıllı politikaları uyarlamalıyız. Geleceğin kentinde karar vermenin kilidi, veriler.

Londra'ya olan düşkünlüğünüzü biliyoruz. Peki, başka hangi kentler sizin için ilham verici? Olumlu veya olumsuz hangi kentleri dikkatle izliyorsunuz?

Her ne kadar ölçeği farklı olsa da, Londra ile birçok benzerliği olduğu için New York'tan ilham alıyorum. Eski ve yeniye yan yana koyabildikleri için Tokyo'yu ve medeni kent yaşamını çok iyi uyarlayabildikleri için Japon kültürünü seviyorum. Minneapolis, Milwaukee, Pittsburgh ve Philadelphia gibi ikinci seviye ABD kentleri de çok keyifli kentler. Üretim eksikliğinden kendilerini kurtarıp, medeni ve kültürel yerler yaratma konusunda kendilerini yeniden keşfettiler.

Bugün kentlerin en önemli sorunları nedir sizce?

Batılı şehirlerin ve de gerçekten toplumun tamamının başlıca problemi, giderek artan eşitsizlik. Zenginler ve kendi sorumluluğumuz altında görmezden geldiğimiz dar gelirli arasında çok büyük bölünmeler var. Bu durum kendisini Londra'da aşırı yüksek ev fiyatlarıyla gösteriyor. Sadece dar gelirli değil, orta sınıf gelirli profesyoneller de merkezden dışarı doğru itiliyor. Yüksek fiyatlar nedeniyle devletin dar gelirliye desteğini kesmesi, şehir merkezinin farklı özelliklerinin giderek yok edilmesi anlamına geliyor.

"Kentler beni büyüler" diyorsunuz. Daha önce İstanbul'a hiç geldiniz mi? İstanbul hakkında ne düşünüyorsunuz? Ve tabii İstanbul'da katılacağınız EKO-DESIGN 2014'teki konuşmanızın başlığı "İstanbul ve Londra birbirinden neler öğrenebilir?" Birkaç cümleyle, gerçekten birbirimizden ne öğrenebiliriz?

Bu benim, İstanbul'a ilk ziyaretim olacak. Miras ve büyüme ile nasıl baş edeceğimiz konusunda bir hayli şey öğrenmeyi ümit ediyorum. İstanbul ve Londra tarihi katmanlar üzerine oturan iki eski kent. Yüzyıllar boyunca dünya çapında ticaret kentleri oldular ve zengin kültür çeşitliliğine sahipler. Her iki şehir de hızla gelişmekte olan nüfus ve giderek artan turizmle baş etmeliler. Dünya Mi-

rası Alanları, 21. yüzyılın ikonları olan yüksek binalarla rekabet etmeli.

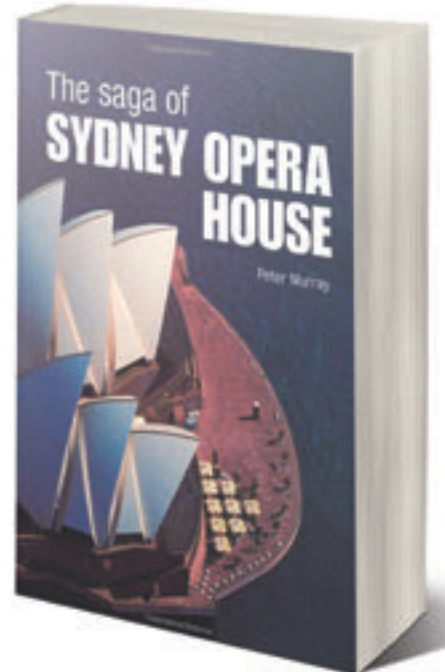
İklim Değişikliği ve Sürdürülebilirlik bağlamında, kimi zaman kentler lanetleniyor. Karbon emisyonları ve çevresel etkisine bakıldığında haklılık payı olan bir eleştiri ancak kimileri de, "Doğru planlama ve dokunuşlarla, kentlerin, sorunun çözümünde de önemli payları olabileceğini" söylüyor. Bu konularda ne düşünüyorsunuz?

Yoğun şehirler bizim yaşamımız için en sürdürülebilir yerler. Hong Kong dünya kentleri arasında en düşük CO₂ emisyonuna sahip. Londra, Rasmussen'in ifade ettiği "dağınık yerleşimli kentlerden", bu nedenle bugünün planlama politikaları, kent halkının araçlara bağımlılığını azaltmak için iyi ulaşım bağlantıları sunan ve yeni bölgelerdeki artan yoğunluğun büyümesini uzlaştıran şekilde oluşturuluyor.

Kent ve doğa kimi zaman birbirine karşıt iki kategori ve bir dikotomi olarak tarif ediliyor. Doğayı kente döndürmenin bir yolu var mı?

İngiltere'de medeni bir kentin,

"Büyümenin nasıl olduğunu anlamamız ve hızla değişen ihtiyaçlarımıza cevap verecek bir sisteme ihtiyacımız var. Resmi planlar hiç esnek değil. Kentin öğrenmesine ve tepki göstermesine izin verecek akıllı politikaları uyarlamalıyız. Geleceğin kentinde karar vermenin kilidi, verilerdir"

“Geçen yıl, bisikletçilerden oluşan bir ekip Portland, Oregon’dan Londra’da Portland Place’e kadar bisikletle gitti ve kent ulaşımının güvenilir bir şekli olarak bisiklete artan ilgi ile kentlerin ilişkisini inceledi. Hepimiz bu incelemenin mimari, mülk ve planlama çalışmalarında yer aldık”

tüm halkının yeşil alana kolayca ulaşmasını sağlaması gerektiği kabul edilir. Londra’da birçok yeşil alan ve parka sahip olduğumuz için mutluyuz. Olimpiyatlardan kalan alanlardan biri, eskiden park ve meydanlardan açısından yoksun olan Londra’nın doğu ucunda artık yeni yeşil alanlara ve peyzaja sahip **Kraliçe Elizabeth Olimpiyat Parkı**. Bunun yanı sıra kentlerde, artakalan küçük araziler üzerinde veya hidroponik çitliklerde sebze ve meyve yetiştirme konusuna artan bir ilgi var. **Ken Yeang** gibi mimarlar bina ve bahçe arasındaki bölüşmeyi yıkmamanın yolunu açtı. Belediye Başkanı Bloomberg döneminde New York’da dahi Ulaşım Denetçisi Janette Sadik Khan, so-

kaklara yeniden kent deneyimine büyük ölçüde değer katacak çiçekli ve yeşil cep parkları yapılmasını istedi.

Sizin bir tutkunuz da bisiklet. Portlandtoportland.org isimli proje bağlamında biraz bilgi verebilir misiniz?

Geçen yıl, bisikletçilerden oluşan bir ekip Portland, Oregon’dan Londra’da Portland Place’e kadar bisikletle gitti ve kent ulaşımının güvenilir bir şekli olarak bisiklete artan ilgi ile kentlerin ilişkisini inceledi. Hepimiz bu incelemenin mimari, mülk ve planlama çalışmalarında yer aldık. **Minneapolis** ve **New York** gibi yerlerin bisikletle ilgili hangi donanım ve altyapıyı sunduklarını öğrenmek istiyorduk. Çok yoğun bisiklet kullanılan bir kent olduğu ve Amerika’nın en yaşanılabilir şehri olarak seçildiği için Portland’dan yola çıktık. Turumuzu Portland Place Londra’da sonlandırdık, çünkü burası İngiliz Mimarları Kraliyet Enstitüsü’nün (Royal Institute of British Architects-RIBA) genel merkezinin bulunduğu yer. Edindiğimiz bilgilerle ilgili bir rapor hazırladık ve Londra Belediye Başkanı’na sunduk. Bu çalışmanın Londra’da daha iyi bisiklet olanakları sunmada yardımcı olmasını ümit ediyoruz. ○

YARINLAR İÇİN, BUGÜNDEN ÇALIŞIYORUZ!

Ülkemizin aydınlık geleceği için, temiz enerji kaynaklarıyla elektrik üretirken, çocuklarımıza daha yaşanılır bir dünya bırakmak için de canla başla çalışıyoruz. 4 yılda 165 bin çocuk ve gençle çok sayıda proje gerçekleştirdik. Atölye çalışmalarını ve yayınlarla enerjinin tasarruflu kullanımını; doğal çevrenin, kültürel değerlerin nasıl korunacağını anlattık. Çünkü biliyoruz ki, aydınlık yarınların ve sağlıklı bir geleceğin en büyük teminatı, çocuklarımız...

Küresel Isınmaya “Temiz Trilyon” Çözümü

✍ Gökçe VAHAPOĞLU, vahapoglu@fas.harvard.edu

Ceres adlı sivil toplum kuruluşu, Mart 2014'te yayınladığı “Temiz Trilyon” (Clean Trillion) adlı rapor ile küresel ısınma artışının en fazla 2°C ile kısıtlanması ve aşırı olumsuz etkilerinden kaçınılması için, dünyada önümüzdeki 36 yılda toplam 36 trilyon Amerikan doları değerinde temiz enerji yatırımı yapılması gerektiğini öngörüyor. Her yıl ortalama 1 trilyon Amerikan dolarına denk gelen temiz enerji yatırım rakamını da “temiz trilyon” olarak adlandırıyor.

Gereken bu yatırımı yapmak büyük zorluklar getirecek fakat eğer işlet-

meler, yatırımcılar ve politikacılar güçlerini birleştirir ise bu mümkün görünüyor.

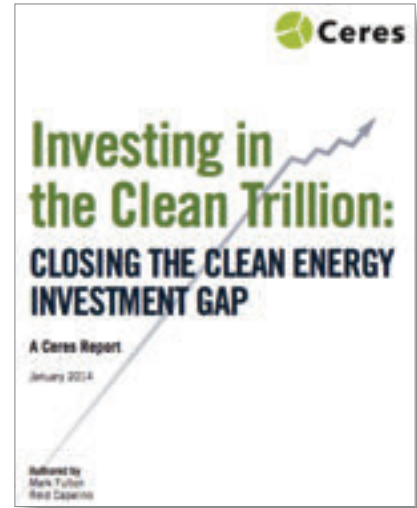
Bu noktada işletmelere düşen en önemli görev tedarik zincirleri vasıtasıyla temiz enerji çözümlerine yatırım yapmak. Ceres'in diğer raporlarında da yer alan bilgilere göre, bazı işletmeler halihazırda aşağıdaki hedeflere ulaşmak için çalışmalar yapıyor:

- 2020 yılı itibarıyla seragazı salımlarını %25 oranında düşürmek.
- 2020 yılı itibarıyla operasyonlardaki enerji verimliliğini en az %50 oranında artırmak.

Dünya Bankası: Yoksulluğu Önlemez ve Refahı Paylaşmazsak...

Dünya Bankası'nın İklim Finansmanı ve Politikası bölümü ile Küresel Felaket Azaltma ve İyileştirme Tesis'i'nin (Global Facility for Disaster Reduction and Recovery -GFDRR) Mart 2014'te ortaklaşa yayınladığı “**Esnelik Yaratma: İklim ve Felaket Risklerini Kalkınmaya Entegre Etme**” (Building Resilience: Integrating Climate and Disaster Risk into Development) adlı raporu ile, Dünya Bankası'nın bu konudaki deneyimleri kamuoyuna aktarıyor. Raporda çıkan sonuca göre, 2030 yılına kadar aşırı **yoksulluğun önlenmesi ve refahın dengeli bir şekilde paylaşılması**, bu risklerin önlenmesi için olmazsa olmaz iki şart. Bu şartların sağlanması için alınacak doğru aksiyonlara yönelik harcanacak başlangıç maliyetlerinin ise uzun vadede kendini tamamen geri ödeyeceği iddia ediliyor. Raporda, bu iddiaların oluşturulmasında baz alınan bazı vaka analizleri anlatılıyor.

Geçtiğimiz yıllarda Filipinler, Madagaskar, Samoa, Hindistan ve Karayipler'de yaşanan felaket verileri detaylı kayıp rakamları ve sebepleri ile birlikte yer alıyor. IPCC raporundan alınan referanslar ile de belirtildiği gibi, riskli bölgelerde nüfus artışı ve çevreye verilen zarar, felaket riskini artıran en önemli faktörler olmaya devam ediyor. Raporda sunulan veriye göre, 1980 ile 2012 yılları arasında dünya genelinde felaketlerin sebep olduğu kayıpların bedeli yaklaşık 3800 milyar USD. Bu felaketlerin %87'si hava olayları kaynaklı ve bunlar da toplam kayıplar içinde ekonomik kaybın %74'üne, can kaybının ise %61'ine denk geliyor. **Detaylı bilgi:** <http://www.worldbank.org>
Kaynak: http://www-wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/WDSP/IB/2013/11/14/000456286_20131114153130/Rendered/PDF/826480WP0v10Bu0130Box379862000U0090.pdf

■ 2020 yılı itibarıyla elektrik talebini en az %15 oranında düşürmek.

■ 2020 yılı itibarıyla enerjinin en az %30'unu yenilenebilir kaynaklardan sağlamak.

Yatırımcılar temiz enerji ekonomisine geçişi hızlandırmaya aşağıdaki adımlar ile devam edebilir:

■ Portföylerindeki iklim risklerini yönetmek.

■ Riske göre hesaplanmış, rekabetçi geridönüş sağlayan temiz enerji fırsatlarına yatırım yapmak.

■ Temiz enerji ve iklim değişikliği konusundaki çalışmalarını geliştirmek için işletmeler ile fikir paylaşımları yapmak.

■ Temiz enerji yatırımlarının artmasını amaçlayan politikaları desteklemek

Politikacılar ise temiz enerji yatırımlarını hızlandıracak ve genişletecek kararlar alarak sürece destek verebilir. İşletmeler ve yatırımcılar, politikacıardan şunları isteyebilir:

■ Enerji verimliliği, yenilenebilir enerji ve temiz ulaşım da yatırımı canlandıracak politikalar.

■ Seragazı salımlarına kısıtlama ve ücret koyan politikalar.

■ 2015 itibarıyla yeni bir iklim değişikliği anlaşması.

Detaylı bilgi: <http://www.ceres.org>

Kaynak: <http://www.ceres.org/resources/reports/investing-in-the-clean-trillion-closing-the-clean-energy-investment-gap/view>

Organik Pazar 2014 Raporu

İngiltere merkezli Soil Association'ın (Toprak Derneği) Mart 2014'te yayınladığı Organik Pazar Raporu, İngiltere'deki organik ürün satışlarının 2013 yılında %2,8 oranında büyüdüğünü belirtiyor. Bu büyüme dört yıllık küçülme sürecinden sonra nihai bir dönüş olarak kabul ediliyor. Raporun temel bulguları şöyle özetlenebilir:

İstikrarlı Büyüme

- İngiltere'deki organik ürün satışları 2013 yılında %2,8 oranında büyüdü.
- Günümüzde İngiltere organik pazarının satış değeri 1.79 milyar İngiliz sterlini.
- Büyüme oranı, %2 oranında olan yıllık enflasyondan yüksek gerçekleşti.
- Süt ürünleri sektöründeki büyüme %4,4'ten fazla gerçekleşti: organik süt satışları %3,4 ve yoğurt satışları %7 büyüdü.
- Et, balık ve kümes hayvanları satışı %2,2 oranında yükselirken, organik sebze satışı %3,4 oranında arttı.

Bağımsız Perakendeciler

- Bağımsız pazarlamacılar yoluyla satış haftada yaklaşık olarak 10 milyon İngiliz sterlinini bulacak şekilde %6,9 oranında arttı ve 2008 yılından bu yana en yüksek seviyeye ulaştı.
- Kutu düzenlemeleri, bağımsız on-

line alışveriş ve diğer adrese teslim satış noktaları yoluyla gerçekleşen satışlar %11 oranında arttı.

Çoklu Perakendeciler

- Süpermarket satışları %1,2 oranında büyüdü.
- En fazla büyümeye sahip süpermarketler: **Ocado**'da %10,4 ve **Waitrose**'da %6,5'ten fazla gerçekleşti. **Sainsbury** ise kendine ait etiketlerle satış yapan ve büyümesi %7 oranında olan İngiltere'nin en büyük organik perakendecisi oldu.

Yemek Hizmeti

- Toprak Derneği'nin Mark Yemek Hizmetinin (Food for Life Catering Mark) başarısı ve **McDonald's** ile **Pret A** gibi restoran zincirlerinin organik çay ve kahve taleplerinden dolayı yemek hizmeti ve restoran satışları %10 oranında yükseldi.

Sağlık ve Güzellik

- 2013 yılında organik sağlık ve güzellik ürün satışları %17 oranında arttı.

- Toprak Derneği'ndeki eko etiket sayısı %12,5 artarak 135'e yükseldi.

Tekstil Ürünleri

- 2013 yılında 73 tekstil eko etiketi sahibi firma, cirosunda %36 oranında artış yaşadı.
- Büyümenin büyük bir kısmı ihracata yönelik büyüme oldu.
- İngiltere organik pamuk pazarının büyümesi %10 civarında hesaplandı.

Çiftçilik

- Defra'nın raporlamasına göre, üretici, canlı sayısı ve İngiltere organik tarım alanı 2012 Aralık ayında azaldı.
- 2012 yılsonu Defra verisine göre, 2013 Temmuz ayında İngiltere organik tarım alanı 606.000 hektar olarak raporlandı.
- Organik yönetim altında olan arazi alanı, Oxfordshire, Buckinghamshire ve Berkshire'nin toplam alanlarından daha fazla oldu ve bu sayede toplam tarım arazisi içinde organik tarım yapılan arazi oranı %3,5'a yükseldi.
- Organik üretici ve işlemecilerin sayısı %6,3 azalarak, 6487 oldu.
- Finansal karşılaştırmaların gösterdiğine göre 2006 ile 2012 yılları arası organik çiftlik işi, geleneksel üreticilere göre daha istikrarlı ve daha kazançlı idi.

Detaylı bilgi: <http://www.soilassociation.org/>

Kaynak: <http://action.soilassociation.org/page/s/marketreportdownload>

Escarus'tan Ölçülebilir ve Entegre Çözümler

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (TSKB) kuruluşu olan Escarus; global, çevresel ve sürdürülebilir yaklaşımları Türkiye iş dünyasına entegre etmek amacıyla 'ölçülebilir' çözüm hizmetleri sunuyor. Sürdürülebilirlikle ilgili parametreleri dikkate almadan bir büyüme stratejisi oluşturulamayacağını altını çizen TSKB Mühendislik Müdürü ve Escarus Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Hülya Kurt, "Sürdürülebilir Finansman, finansmanın iklim değişikliği ve tükenen kaynakların, yani gelecek kuşakların garanti altına alınmaya çalışıldığı yeni sorumlu bir yaklaşımdan başka bir şey değildir" diyor...

 Barış DOĞRU

 Özgür GÜVENÇ

Öncelikle Escarus'un temel yaklaşımı ve felsefesi üzerine konuşalım isterseniz...

Escarus Sürdürülebilir Danışmanlık, Türk Sınai Kalkınma Bankası (TSKB) iştiraklerinden Yatırım Finansman'ın %96 oranındaki ana hissedarlığında 2011 yılında kuruldu. İklim değişikliğinin ancak iyi yönetilerek aşılabileceğine inanan, bu konuyu politika ve iş süreçlerine başarılı bir şekilde entegre eden kuruluş tecrü-

besini, TSKB'nin bilgi birikimi ve gücünden alan Escarus, dünyada kabul görmüş global, çevresel ve sürdürülebilir yaklaşımları Türk iş dünyasına entegre etmeye çalışıyor. Şirketlerin sürdürülebilirlik konusunda nelere dikkat etmesi gerektiği, çevreye nasıl saygılı olabileceği, çevresel ve sosyal konulardan dolayı imaj kaybına uğramadan süreçlerini faaliyetlerini, nasıl yürüteceği/ raporlayacağı ve kâr marjını nasıl artıracacağı gibi konuları başka kurumlarla paylaşıp, bunu bir hizmet haline getirdik.

Bu hizmeti sunarken en çok önem verdiğiniz husus nedir?

Ölçümleme büyük önem taşıyor. Ölçülemeyen bir şey azaltılamaz ya da iyileştirilemez. Metrik, analitik çözümler sunan, bu çözümlerin nasıl yapılacağını, sonuçların nasıl yorumlanacağını ve şirket stratejilerine nasıl entegre edileceğini gösteren bir yapıda hizmet vermeye özen gösteriyoruz. Ürün, hizmet ve kurumun tüm faaliyetleri için ölçümleme yapabiliyoruz, sertifikasyon verebiliyoruz, yönetim planları belirleyebiliyoruz. Karbon emisyonlarının **Gold Standart** Sertifikasyonu çerçevesinde ofset edilmesini öneriyoruz, çünkü sürdürülebilirlik kriteri en yüksek karbon kredisi Gold Standart. Yakın zamanda karbon konusunda yeni bir inisiyatifte imza attık. Sıfır Karbon başlığı altında toparladığımız bu inisiyatif, şirketlerin karbon emisyonlarını nasıl ölçüp azaltacaklarına ve yok edemedikleri kısmı isterlerse nasıl offset edebileceklerine dair çözümler sunuyor. Ardında çeşitli üniversiteler, iş dünyası ve sivil toplum kuruluşlarının yer aldığı geniş bir yapıdan sözediyoruz aslında. Örnek verecek olursam, **İMSAD**, **TÜSİAD** ve **Borusan** etkinliklerinde bu konuda çalışmalar yürüttük. Ayrıca Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası'nın (EBRD) İstanbul'da gerçekleştirdiği global toplantısının

karbon ayakizi de bu inisiyatif tarafından ölçüldü ve sıfırlandı. Karbon ayakizini ölçtüğümüz ve sıfırladığımız kurumlar da var.

Ağırlıklı olarak danışmanlık yaptığınız sektörler hangileri?

Yoğun olarak finans sektörüyle çalışıyoruz. Çevresel ve sosyal yönetim sistemlerinin kurulması, onlar tarafından finanse edilen projelerin teknik, çevresel, sosyal izlemelerinin yapılması hizmetini veriyoruz. Uzun yıllara dayanan büyük bir sanayi deneyimimiz olduğundan bu doğrultuda da şirketlere danışmanlık yapıyoruz. Örneğin bu alandaki fırsatları sanayi kuruluşlarına göstermek amacıyla '**Enerji Metre**'yi hayata geçirdik.

'Enerji Metre'nin sanayi kuruluşlarına sağladığı avantajlardan bahsedebilir misiniz?

Enerji Metre ile enerji tüketimi yüksek sektörlerde, verimli teknolojiler kullanıldığında elde edilecek tasarrufu göstermeyi hedefliyoruz. Enerji Metre, önerilen teknolojinin kullanımı neticesinde, gerçekleştirilecek toplam enerji tasarrufu, bunun yıllık parasal değeri ve karbondiok-

Escarus'tan Sürdürülebilirlik Atölyeleri

Escarus'un son derece önemli bulduğumuz bir başka çalışması da, TSKB ile birlikte organize ettikleri Sürdürülebilirlik Atölyeleri. Bu atölyelerde üniversite öğrencilerini iş dünyasıyla bir araya getiren Escarus, belirli gündemler etrafında vaka çalışmaları gerçekleştiriyor. Escarus Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Hülya Kurt, yapılan çalışmaları şöyle özetliyor: "3-4. sınıf lisans ve master öğrencileri 7-8 masada bir araya geliyor; her masada da 5-6 öğrenci ve iş dünyasından bir yönetici bulunuyor. Escarus tarafından hazırlanan örnek vakaları inceleyip, ortaya çıkan sonuçları tartışıyorlar ve çözüm üretiyorlar. İlk vaka çalışmamız bir şirketin karbon ayakizinin hesaplanması oldu. Şirket, bu konuyla ilgili bir çalışma yapsın mı, yapmasın mı diye tartıştık. İkinci çalışmamızın konusu ise enerji verimliliği idi, enerji verimliliğinin şirketin kârlılığına nasıl katkı sağladığını gözlemledik. Bu atölyeler ile sürdürülebilirliği somut hale getiriyoruz."

“Kaynakların bu kadar kıt olduğu, nüfusun ve talebin giderek arttığı bir dünyada bundan sonra finansmanın daha da sürdürülebilir olması zorunlu hale geliyor”

sit emisyonunda sağlanan azaltımın hesaplanmasına olanak sağlıyor. İlk aşamada, özellikle enerji tüketimi yüksek olan demir-çelik, cam, seramik, çimento, gıda, tekstil ve petrokimya sektörleri için geliştirilen programla Escarus olarak, sanayiye potansiyel enerji verimliliği projeleri konusunda ışık tutmayı amaçlıyoruz. Şunu da özellikle belirtmek istiyorum: Enerji verimliliği yatırımları bir maliyet değildir; bilakis verimliliği artırır, kârlılık üzerine olumlu katkı yapar.

Şirketler tarafından yayımlanan faaliyet raporlarını, sürdürülebilirlik kapsamında değerlendirdiğinizde sizce nasıl bir tablo çıkıyor ortaya? Faaliyet raporları çoğunlukla geriye doğru, geçmişe bakarak yapılıyor. Oysa vaktimiz çok kısıtlı ve bizim gelecek yılları satın almamız gerekiyor. Sürdürülebilirlik Raporlaması çalışmalarını biraz da bunu gerçekleştirmek için geliştirdi. Ama bu raporlarda da kimi zaman temel stratejilere ilişkin bir şey söylenmediği görülüyor. Oysa sür-

dürülebilirlik raporunda, performans göstergeleri, gelecek yıllarda nerede olunacağı ve bunun garanti altına alınıp alınmadığı gibi göstergelerin bulunması lazım. Faaliyet Raporu ve Sürdürülebilirlik Raporlamasını bir araya getiren Entegre Raporlamanın çıkış noktası da bu. Şimdiye kadar Türkiye’de toplam 52 kuruluş 129 rapor yayımlamış. Sadece 81’i GRI seviyesinde. Geri kalanı aslında birer sosyal sorumluluk raporu olarak değerlendirilmeli. Sürdürülebilirlik raporu,

SAP İşbirliğiyle, KOBİ'lere İlk Sürdürülebilirlik Adımları

Görüşme sırasında, Escarus İş Geliştirme Yöneticisi Hürşit Dora Üreten, iş süreçlerinin entegrasyonu konusundaki yazılım çözümleriyle tanınan Almanya merkezli SAP ile önemli bir işbirliği yaptıklarının müjdesini de verdi. İşbirliği çerçevesinde firmalara 'Performans Yönetimi' adlı ürünü sunacaklarını dile getiren Üreten, şu önemli bilgileri paylaşıyor: "Aslında Türkiye'de çok yaygın olarak kullanılan SAP yazılımıyla firmalar, sürdürülebilirlik başlığı altında dile getirdiğimiz birçok veriyi değişik modüller altında raporluyor ancak bu ayrı

veriler birbirleriyle entegre edilmemiş durumda. Bu verileri, varolan iş süreç ve faaliyetlerine entegre ederek önemli bir bilinç sıçraması yaratabileceğimizi düşünüyoruz. SAP ile üzerinde çalıştığımız bu yeni yazılımla, dış danışmana ulaşacak kaynakları olmayan kurumlar, raporlama yapabilecekleri temel bilgileri derleyebilecekler. Sayıları yüzbinlerle ifade edilen bu önemli gücü, sürdürülebilirliğin ilk adımlarıyla buluşturmak son derece önemli. Heyecan duyduğumuz bir çalışma olduğunu söyleyebilirim."

kurumsal sosyal sorumluluk raporu değildir. Kurumun, iklim değişikliği, çevre ve toplumla ilgili ana yaklaşım, strateji ve taahhütlerine yer verilmeyen bir sürdürülebilirlik raporlaması olmaz.

Bir de şu var: Türkiye'de kimi şirketler de yaptıkları faaliyetleri açıklamıyor. Bizde beyan etme kültürü çok fazla yok. Aslında birçok temel çalışmayı yapmışlar ama bunu bir-biriyle ilişkilendirip, doğru bir stratejik duruşla anlatmıyorlar. Bugün pek çok kuruluşun ISO 14001'i, ISO 14064'ü, ISO 50001'i, ISO 9000'i var. Bu kadar belgeyi almaya hak kazanmış sanayi kurumunun bu konuda hiçbir hazırlığı olmadığını düşünmek pek mantıklı değil.

Sürdürülebilirliğin bu kadar önem kazandığı, finans kuruluşlarının da harekete geçmeye başladığı günümüzde, bunu dikkate almayan şirketlere finansal muslukların kapatılması gündeme gelir mi?

Kaynakların bu kadar kıt olduğu, nüfusun ve talebin giderek arttığı bir dünyada bundan sonra finansmanın daha da sürdürülebilir olması zorunlu hale geliyor. Gerek finans sektörünün gerekse sanayinin sürdürülebilirlikle ilgili parametreleri dikkate almadan büyüme stratejisi olamaz. İklim değişikliğinin finansmanı -bunun altına yenilenebilir enerji finansmanı, enerji verimliliği, kaynak verimliliği, çevreyle ilgili geridönüşüm yatırımlarını koyabili-

"SAP ile üzerinde çalıştığımız bu yeni yazılımla, dış danışmana ulaşacak kaynakları olmayan kurumlar, raporlama yapabilecekleri temel bilgileri derleyebilecekler. Bu, önemli bir bilinç sıçraması yaratabilir"

riz- önümüzdeki dönemde artarak var olmaya devam edecek. Trend de değil bu, finansmanın yeni şekli aslında...

Sürdürülebilirlik konusunda en iyi olan Avrupa. Türkiye ise geliştikçe kaynaklarının tükendiğinin farkına varıyor ve değişiyor. 10 yıl önceki Türkiye ile şimdiki farklı. Sürdürülebilir finansman, finans dünyasının da gündeminde. Finansman sağlayan yabancı bankalar da bu konuda çok duyarlı. Hangi kurumlarla çalışacaklarsa, onların da bu konulara dikkat etmesini istiyorlar. Borsa İstanbul Sürdürülebilirlik Endeksi de sürdürülebilirlik hareketinin ivme almasına imkân sağlayacak. 3-4 yıllık süreçte finans sektöründe daha da farklı noktalara gelineceği kanaatindeyim.

Peki, Türkiye ekonomisinin büyük kısmını oluşturan KOBİ'ler bu konuda yeteri kadar bilinçlendiriliyor mu?

Ülkemiz şirketlerinin %99'unu, istihdamının da %80'ini KOBİ'ler oluşturuyor ve bu şirketlere yol göstermek gerekiyor. KOBİ'lerin danışmanlık hizmeti almaya ne kadar gönüllü olduğu da bir soru işareti ancak anlaşılır bir tarafı da var, çünkü kısıtlı kaynakları var ve bu alana yatırım yapma konusunda zorlanıyorlar. Şimdiden söyleyelim, KOBİ'lerin sürdürülebilirlik çalışmalarına katılmasını son derece önemli buluyoruz ve Escarus olarak ilerleyen zamanlarda bu yönde de çalışmalarımıza hız vereceğiz. ○

“Biyçeşitlilik Günü” Vesilesiyle...

Bir maden ocağı, hiçbir biyçeşitlilik kaybı yaratmadan işletilebilir mi? Esaslı bir soru ama daha ötesini düşünenler de var. Bir maden ocağı, hiçbir kayba neden olmamanın ötesinde biyçeşitliliğe artı bir katkı sağlayabilir mi? Ülkemizin önemli çimento üreticilerinden biri olan Akçansa'nın 27 Şubat'ta düzenlediği Biyçeşitlilik Günü'nde bunların konuşulması, bir şeylerin artık değiştiğini gösteriyor mu?

Özgür ÖZTÜRK,
Akçansa Çimento Hammaddeler ve Çevre Müdürü

Çevresel sürdürülebilirlik deyince “biyçeşitlilik” hâlâ akla gelen ilk konulardan değil. Hatta kurumsal önemlilik (materiality) analizlerinde neredeyse en sonlarda yer alıyor. Ne yazık ki iklim değişikliği, atık yönetimi gibi konular kadar bilinirliği yok. Pek çoğumuz şehirlerdeki günlük koşturmamızda ekosistemden, canlı yaşamından bihaber yaşıyoruz. Fauna, flora zenginliğimizi ne kadar biliyoruz? Tükettiğimiz besinlerin hangi ekosistemlerden sağlandığını, hangi ekosistem servislerinin hayatımızda ne öneme sahip olduğunu farkında mıyız? İşte tam bu noktaların altını çizmek, “biyçeşitlilik” kavramı hakkında farkındalık yaratmak ve biyçeşitliliğin sürdürülebilirlik yolculuğunda en az diğer köşe taşları kadar kritik olduğunu vurgu-

lamak için 27 Şubat günü “**Akçansa Biyoçeşitlilik Günü**” düzenlemeye karar verdik.

Sabancı Holding’de yapılan etkinliğe çok çeşitli paydaş katılımı vardı: Üniversite öğrencileri, öğretim görevlileri, madencilik ve çimento sektörü temsilcileri, kamu kurumlarından temsilciler, madencilik ve çevre STK temsilcileri, çevre konularında danışmanlık veren firmalar, Akçansa çalışanları ve tedarikçileri...

Etkinliğin en dikkati çeken katılımcıları ta Ankara’dan kalkıp gelen Hacettepe Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi öğrencileriydi. Etkinlik boyunca ilgileri üst düzeydeydi, sorular sordular, konuşmacıları dikkatle dinlediler.

Etkinlik Akçansa’nın sürdürülebilirlik yolculuğunu anlatan film ve hemen ardından **Genel Müdür Hakan Gürdal**’ın ve **Sabancı Holding Çimento Grup Başkanı Mehmet Göçmen**’in konuşmalarıyla açıldı. **Maden İşleri Genel Müdürü Mehmet Hamdi Yıldırım** etkinlikten duyduğu memnuniyeti ve değişen dünyada madencilik sektörünün kendisini yenilemesi gerektiğini, sürdürülebilir gelecek için maden sahalarında rehabilitasyonun gerekliliğini ifade etti.

Ve sırada konusunda uzman kişilerin konuşmaları vardı:

Önce **Doğa Koruma Merkezi Yeşil İş Danışmanı Hüma Ülgen**, Türkiye’nin biyoçeşitliliğini çok çarpıcı bir dille anlattı. Ilıman kuşaktaki en zengin bitki çeşitliliğine sahip ülkelerden birisi olduğumuzu, kuzeyden (Karadeniz) güneye (Akdeniz) hızla değişen yüksekliklerin çok çeşitli ekosistemler yarattığını; kuş, memeli, sürüngen ve balık çeşitliliğinin zenginliğini vurgulayan Ülgen, maden faaliyetinde **Sıfır Kayıp Yaklaşımı** (İşletmenin tüm aşamaları boyunca alan veya bölgedeki biyolojik çeşitlilik net bir kayıp olmaması), **Artı Fayda Yaklaşımı** (İşletme süresince yapılan faaliyetlerle

Konuşmacılar toplu halde: HeidelbergCement Biyoçeşitlilik ve Doğal Kaynaklar Müdürü Dr. Michael Rademacher, Orman Genel Müdürlüğü Maden İşleri Şube Müdürü Ahmet Çelik ve Hüma Ülgen (üstte). Sağda Sabancı Holding Çimento Grup Başkanı Mehmet Göçmen ve altta toplantıya katılan öğrenciler toplu halde...

Maden İşleri Genel Müdürü
M. Hamdi Yıldırım

bölgenin biyolojik çeşitliliğine arti bir fayda sağlanması) kavramlarını, madencilik gelişimi ve sürdürülebilirliği açısından ne kadar önemli olduğunu altını çizdi.

Ardından Sabancı Üniversitesi Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi öğretim görevlisi **Prof. Dr. Selim Çetiner**, Biyoçeşitlilik ve Biyogüvenlik konulu konuşmasında Türkiye'deki tarımsal biyoçeşitliliğin zenginliğine, bunu tehdit eden unsurlara, doğal yaşam alanlarının nasıl tahrip edildiğine ve biyoteknolojik yöntemlerin önemine değindi. Toplantının kamu ayağını temsil eden Orman Genel Müdürlüğü'nden **Maden İşleri Şube Müdürü Ahmet Çelik** de, madencilik ve ormancılık faaliyetlerinin sürdürülebilir bir şekilde yürütülebilmesi için, eski maden sahalarının rehabilite edilerek (ağaçlandırma ve silvikültür teknikleri kullanılarak çevreye uyumlu hale getirme) ormanlaştırılması gerektiğini vurguladı.

Günün sonunda **HeidelbergCement Biyoçeşitlilik ve Doğal Kaynaklar Müdürü Dr. Michael Rademacher** de, maden alanlarında biyoçeşitlilik yönetiminin ruhsat ve izin haklarını korumanın önemli kriteri olduğunu, bu çalışmaların paydaşlar nezdinde şirket itibarını ve güvenilirliğini artırdığını, bölge halkı ve STK'larla iletişimini güçlendirdiğini vurguladı. İyi bir biyoçeşitlilik planlaması ve bunun etkin uygulamasıyla faaliyet bittiğinde maden alanında işletme öncesine göre biyoçeşitliliğin artırılabilceğine işaret eden Rade-

“Biyoçeşitlilik, kara, deniz ve diğer su ekosistemleri ile diğerlerinden kaynaklanan tüm canlı organizmalar arasındaki farklılıklar ve bunların içerisinde bulunduğu ekolojik kompleksler” olarak tanımlanıyor (CBD, 1992).

macher, HeidelbergCement'in oluşturduğu **“Biyoçeşitlilik Kılavuzu”** ve global ölçekte düzenlediği **“Quarry Life Award”** yarışmasıyla dünya çimento sektöründe farklılaştığını ifade etti.

Etkinlik bittiğinde katılımcıların ve özellikle öğrencilerin yüzündeki enerji, memnuniyetlerini anlatır gibiydi. Gün boyunca dile getirilen kavramlar, açıklıkla vurgulanan noktalar, doğasıyla çevresiyle her türlü zenginliği barındıran bu coğ-

rafyada iş dünyası olarak yaratacağımız farkındalıklara, cesaretle atacağımız adımlara ihtiyaç duyulduğunu ve geleceğimizi paydaşlarımızla şekillendirmemiz gerektiğini açıkça gösterdi.

Etkinlik sonrasında Türkiye'de düzenlediğimiz “Biyoçeşitlilik Yarışması”na önemli sayıda proje başvurusu gelmesi bizleri ayrıca fazlasıyla memnun etti. Yarışma detaylarını www.quarrylifeaward.com adresinden takip edebilirsiniz. ○

Bizi Birleştiren Müştereklerimiz

Kimin bu gökyüzü? Kimin bu bölgeleri, ülkeleri aşip giden nehirler, yüzbinlerce yılda biriken yeraltı suları, milyonlarca yılın mirası biyoçeşitlilik? Kimin bu sonsuz DNA dizilimleri? Tohumlar, toprak, uçsuz bucaksız okyanus? Sadece doğanın mucizeleri mi sahibini bulamadıklarımız?

*

Ya insanlığın büyük macerasında, nesiller boyu yarattıkları? Sayıları giderek azalsa da onbinleri bulan diller, milyarları bulan o güzelim kelimeler kimin? Kütüphaneleri dolduran insanlığın ortak hafızası kitaplar? Tarlalarda pamuk toplarken ya da tütün ekerken ses tellerinden ve yaşanmışlıklardan fıskırıveren tınlar? Caz, blues, türküler ve onlardan günümüze kadar uzanan, kimisi notalara kayıtlı, kimisi ruhumuzun derinliklerinde saklı büyük müzik arşivi kimin? Matematik formülleri?

Ya insanlığın en büyük ortak yaratımı internet kime ait? Herkesin kullanımına devredilmiş açık kaynak yazılımları? Ortak dijital bilgi havuzlarımız? Dünyanın bugün en büyük bilgi kaynağı wikipedia kime ait?

Yanıt basit, hepimize ve tek tek hiçbirimize. Uzun yıllar boyunca Türkçe'ye "Ortak Mallar" olarak çevirdiğimiz, bugün ise çok daha güzel biçimde söyleyiverdiğimiz Müştereklerimiz, İngilizcesiyle "Commons", belki de gezegenin ve insanlığın en büyük sorunlarının hem çıkış kaynağı, hem de çözüm yolu değil mi?

ABD'li ekolojist **Garret Hardin**'in ilk defa 1968'de Science bilim dergisinde yayınlanan "**Müştereklerin Trajedisi**" (The Tragedy of the Commons) ile tekrar gündeme gelen tartışmayı bu sayımızda gündeme taşımaya çalışıyoruz. Hardin, ortak kullanılan otlakların, sonuç olarak herkesin kendi çıkarını artırma isteğiyle, aşırı kullanılacağı yorumunu getirmişti ünlü makalesinde ve o tarihten bu yana üzerinde ciddi bir tartışma gerçekleşti.

Zamanla işin içine **Oyun Teorisi** (Game Theory) de dahil oldu. O çok bilinen **Tutuklu İkilemi** (Prisoner's Dilemma) yani birbirinden bağımsız aktörlerin, kişisel çıkarlarını artırmak için ortak çıkarları ihlal edecekleri varsayımı konuşuldu. Ama belki de unutulmuş, artık insanların, şimdiye dek hiç olmadığı kadar birbirleriyle bağlantılı, karşılıklı haberdar oldukları biçimde insanlığın ortak yaratımı bir başka müşterekle, dijital iletişim olanakları ve somut olarak internetle gerçekleşti. Artık tutuklular, birbirleriyle sonsuz bir iletişim içindeler ve herkes, herkesin yaptığından hızlı bir şekilde haberdar olabiliyor. Dolayısıyla ortak çıkarlar ve müşterekleri,

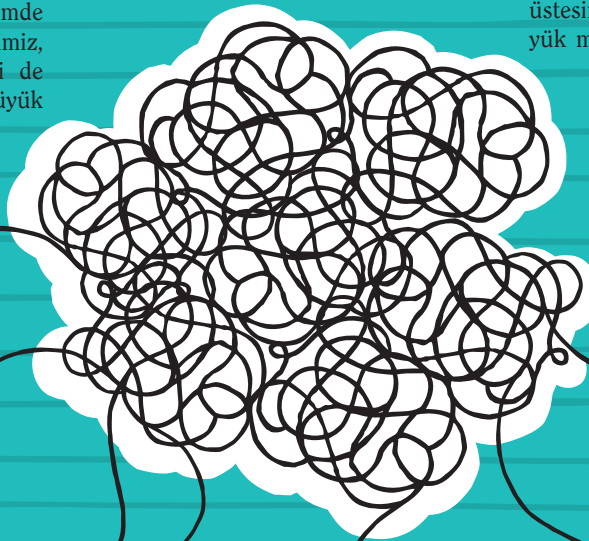
kişisel talep ve hırslar için alabildiğine tüketmek zorlaşıyor ve toplumsal denetim artıyor...

*

İnsanlığın bugüne kadar karşı karşıya kaldığı en büyük tehdit olduğu sadece "birtakım çevreciler" değil, NASA, BM ve hatta ABD Başkanı **Barack Obama** ile İngiltere Başkanı **David Cameron** tarafından bile teyit edilen İklim Değişikliği de aslında, bu doğa müştereklerimizin, yukarıda anlatmaya çalıştığımız şekilde sınırsızca kullanılmasından kaynaklanmıyor mu? Hepimize ait o kırılgan biyosfere üç yüz yıldır, adeta mutfağımızdaki atık kutusuna elma kabuğunu atar gibi saldırdığımız karbon emisyonları, İklim Değişikliği eliyle ortak geleceğimizi geri dönüşsüz şekilde tehdit etmiyor mu?

*

Belli ki bu işin çözümü, çeşitli düzeylerdeki (mesela küresel müşteregimiz olan atmosferi ya da bölgesel müşteregimiz olan çeşitli su kaynakları; göllerimizi, nehirlerimizi, yeraltı sularımızı) müştereklerimizi yeniden gözden geçirmekte, denetlemekte, yeni yönetim ilkeleriyle elimize almakta... Aksi takdirde ne ortak bir bugünden ne de ortak bir gelecekten söz etmek mümkün olamayacak. 21. yüzyılda üstesinden gelmemiz gereken en büyük meydan okuma ve mücadele bu olacak. Evet zor ama sonuçlarına ve çocuklarımızın yüzüne baktığımızda, bundan daha önemli bir işimiz mi var sanki?

Paylaştığımız Her Şey!

“Mülkiyet ve işbirliği üzerine düşüncelerimizi yeniden şekillendirecek, yeni tarzda bir harekete hoş geldiniz” diyor Jay Walljasper. Dijital mecralarda müşterekler tartışması ve pratiklerinin en önemli platformu olan onthecommons.org’un kurucusu ve editörü olan Walljasper “All That We Share: A Field Guide to the Commons” (Paylaştığımız Her Şey: Müşterekler için Bir Saha Rehberi) kitabıyla tartışmanın zenginleşmesinde büyük rol oynayan bir isim. onthecommons.org’da yayınlanan yazısı, Müşterekler konusuna giriş için son derece önemli bir kaynak...

 Jay WALLJASPER Başak GÜNDÜZ

Müştereklere hoş geldiniz. Terim size tanıdık gelmeyebilir ama fikir yüzyıllardır mevcut. Müşterekler, eski bir kelimenin yeni bir kullanımı, “paylaştığımız şeyler” anlamına geliyor ve daha akli başında, daha güvenli ve daha keyifli bir geleceğe dair taze bir umut sunuyor. Müşterekler, herkese ait olan değerli varlıklardan oluşan bir zenginliği ifade ediyor.

Bunlar, temiz havadan doğa koruma alanlarına, hukuk sisteminden internete kadar değişebiliyor. Bazıları bize doğa tarafından verildi, diğerleri ise ortak insan yaratıcılığının birer ürünü. Müştereklerin bazı öğeleri tamamen yeni; mesela **Wikipedia**. Diğerleri ise yüzyıllardır var; örneğin, **dünyanın tüm dillerinden rengârenk kelimeler ve cümleler**. Müşterekleri herkes kullanabilir,

elbette herkes için yeterince olduğu müddetçe. Bu nedenle, doğal kaynaklar gibi sınırlı müştereklerin sürdürülebilir ve adil şekilde yönetilmesi gerekiyor. Ancak müştereklerin diğer pek çok şekli özgürce kullanılabilir. Örneğin günümüzün hip-hop ve rock yıldızları, soul şarkıcıları, jazz müzisyenleri, blues sanatçıları, gospel müziği yapanlar, country çalanlar ve balat söyleyen-

lerin çalışmalarını “sahiplenin”, bunların hepsi çok eskilere dayanıyor ve bu alanda hepimiz gittikçe zenginleşiyoruz. Bu, müştereklerin en büyük gücü. Tüm insanlar tarafından paylaşılan ve zenginliklerinden faydalanıldıkça değeri artan bir miras...

En azından müşterekler tarih boyunca bu şekilde çalıştı ve demokratik, kültürel, teknolojik, tıbbi, ekonomik ve insani gelişimleri teşvik etti. Ancak bu doğal paylaşım döngüsü artık saldırı altında. Piyasa ekonomisi her şeyin değerini ölçmek için kullanılan bir kıstas haline geldikçe daha fazla insan müşterekleri kendi özel mülkiyetleri olarak zaptediyor. Ekosistemlerden bilimsel bilgiye ve kamu hizmetlerine kadar, toplumun pek çok önemli ögesi ellerimizden kayıp, zengin ve güçlü olanın cebine giriyor.

Kaybettiğimiz Zenginlik

Kaybettiklerimize dair bir örnek, sağlık hizmetleri masrafları hakkındaki bugünün manşetlerinden geliyor. Milyonlarca insanın kullandığı, çok yaygın şekilde reçetesi yazılan pek çok ilacın yaratılması büyük ölçüde devlet desteğiyle fonlandı. Ancak kamu parasıyla geliştirilen tıbbi ilaçların satışıyla ilgili tüm haklar, karşılığında neredeyse hiçbir şey istenmeden, ilaç şirketlerine verildi. Bu, vergilerimizle geliştirilen ilaçlar için fahiş fiyatlar ödeyeceğimiz ve pek çok yoksul insanın, hayatlarını kurtarabilecek tedavilere erişemeyeceği anlamına geliyor.

“Mevcut ekonomik ve ekolojik felaketlerden kurtulmamız, toplumumuzu yürüten işletim sisteminde sadece birkaç ayarlama yapmaktan fazlasını gerektiriyor”

Daha da garip bir örnek ise, hiç anlaşmazlık çıkmayacağını düşüneneğiniz bir konuyla ilgili: **Yoga**. Ruhsal bir uygulama olarak yüzyıllardır geçirdiği evrim boyunca herhangi bir yeni duruş veya teknik, otomatik olarak herkesin kullanımına için geleneğin içine dahil oluyordu. Ancak 1978'in başında, artık Beverly Hills'de yaşayan **Bikram Choudhury** adlı bir Hintli, uzun zamandır kullanılan belli hatha yoga duruşlarının ve akışlarının telif hakkını kendi icadı Bikram Yoga olarak üzerine aldı ve şimdi de bu teknikleri öğreten diğer yoga salonlarını dava açmakla tehdit ediyor.

İyi haber, etrafımızdaki insanların müşterekleri geri almaya başlamasıdır.

İnsanlar mahalle kütüphanelerini açık tutmak, parklarını iyileştirmek veya kamu okulları için yeni fonlar bulmak amacıyla harekete geçiyor. Çevreciler, sulak alanların

kurutulmasına ve şehir içi mahallelere zehirli atıkların boşaltılmasına karşı savaşıyor. Dijital aktivistler yoksul topluluklara internet erişimi sağlıyor ve bilgiye erişimin sınırlanmasına yönelik kurumsal planlara meydan okuyor. Yerli halk çocuklarına gelenek algısı ve umut duygusu aşıyor. Genç sosyal girişimciler ve yazılım mühendisleri, insanların fikirlerini paylaşması için yeni mekanizmalar araştırıyor.

Bu insanların hepsi, kendilerini müşterekler aktivisti olarak görmüyor. Bazıları bu kelimeye aşına bile olmayabilir. **Milwaukee** kentinin kamuya açık TV kanallarının uzun süredir yöneticiliğini yapan Vel Wiley bir müşterekler etkinliğinde kalktı ve şöyle dedi: “Bu konferansın bir parçası olmam istediğinde, müştereklerin Greenpeace gibi insanlar için ve çevresel bir davayla ilgili olduğunu düşünmüştüm. Ama şimdi anlıyorum ki son 20 yıldır

müşterekleri savunuyordum. İnsanların yayın aracında bir sesi olmasını savunan sadece küçük bir grup olmadığımızı anlıyorum. Çok daha büyük bir şeyin parçasıyız ve bu da bizim yola devam etmemize yardımcı oluyor.”

Herkesin, müşterekler kelimesini benimsemesi gerekmiyor. Asıl nokta, insanların, birlikte paylaştığımız şeylerin (ve bunları nasıl paylaştığımızın), bireysel olarak sahip olduğumuz şeyler kadar önemli olduğunu anlamasıdır.

Çevreciliğin Kökenleri ile Paralellikler

Bugün müşterekler konusuna artan ilgi, 1960'lardaki çevre hareketinin köklerini andırıyor. O dönemde ekoloji veya herhangi bir şeyin çevresel yönü hakkında çok az konuşuluyordu. Bunun yanında hava kirliliği, tarım ilaçları, çöpler, bakir doğanın kaybolması, yabani hayvan nüfusunun azalması, Erie Gölünün ölmesi, zehirli maddelerin nehirlere karışması, okyanusları kirleten petrol sızıntıları, şehirdeki çocukları zehirleyen kurşunlu boyalar, kırsal

“Gittikçe daha fazla insan, yavaş yavaş müşterekler tabanlı bir topluma, bugünün yaşamını tanımlayan rekabetin üzerindeki temel odağın, sosyal işbirliğini besleyen yeni yaklaşımlar ve sosyal yapılar ile dengelendiği bir dünyaya, doğru ilerlememizi sağlayan adımlar atıyor”

bölgeleri yutan şehirler, atık sahalarında yığılan çöp dağları ve toprağı tahrip eden sürdürülebilir olmayan tarım uygulamaları hakkında çok fazla endişe vardı. Ama çevre sözcüğü, 22 Nisan 1970'teki ilk Dünya Günü'ne kadar yaygın şekilde kullanılan bir kavram olmadı. Farklı konuları çevrecilik başlığı altında bir araya getirmek, o zamana dek ayrı meseleler olarak görünen konular arasındaki ilişkileri ortaya çıkardı ve sonraki birkaç yıl içinde çevre hareketinin gösterdiği beklenmedik gelişime hız kazandırdı.

Müşterekler, ortak yararımız hakkında pek çok şekilde endişe duyan insanları, mülkiyetin doğası ve modern toplumda işbirliğinin önemi hakkında düşünce tarzımızı tekrar şekillendirecek, yeni bir tür harekette birleştirmeye yönelik aynı vaadi sunuyor.

Yeni bir Düşünme ve Yaşama Şekli

Müşterekler, neyin yanlış gittiğini anlamak için sadece felsefi ve politik bir çerçeve sağlamanın ötesinde, sorunları çözmek için de bir alet ta-

Doğa

*hava...su...dna...fotosentez...tohumlar...humus...hava dalgaları...mineraller...
hayvanlar...bitkiler...antibiyotikler...okyanuslar...balıklar...yeraltı suları...sessizlik...
sulak alanlar...ormanlar...ormaklar...göller...güneş enerjisi...rüzgar enerjisi...*

Topluluk

*sokaklar...oyun alanları...takvim...tatiller...üniversiteler...kütüphaneler...müzeler...
sosyal sigorta...hukuk...para...muhasabe standartları...para piyasaları...
politik kurumlar...köylü pazarları...bit pazarları...ücretsiz internet reklamları...*

Kültür

*dil...felsefe...din...fizik...kimya...müzik aletleri...
klasik müzik...caz...bale...hip-hop...astronomi...elektronik...internet...
yayın olanakları...ilaç...biyoloji...matematik...açık kaynak yazılımları...*

Müşterekler

kımı da sunuyor aslında. Topluluklarını canlandırmak ve açık alanları korumak isteyen yerel aktivistler, hem özel mülkiyetten hem de devlet yönetiminden ayrı olarak, bir tür toplum mülkiyeti olan toprak vakıfları kuruyorlar. **Savvy Web** kullanıcıları, internetin kollektif özelliklerini kullanarak, paylaşılan bu kaynağı kişisel kazanç için kendine mal ederek onu baltalayan şirketlere meydan okuyor. Dünyanın dört bir yanındaki köylüler ve şehir sakinleri suyun bir müşterek olduğunu, satılamayacağını, kurutulamayacağını ve kimse tarafından kontrol edilemeyeceğini söylüyor. Bu tür çabalar müştereklerin anlamını, sahip olunan bir şeyin ötesinde, çok daha büyük bir fikre doğru ilerletiyor: Birlikte nasıl yaşayacağız.

Önde gelen bir müşterekler tarihçisi olan **Peter Linebaugh**, paylaştığımız şeyleri korumak ve güçlendirmek için verilen çabaları ifade etmek amacıyla “**müşterekleştirme**” (**commoning**) kelimesini türetti. Linebaugh şöyle diyor: “Müştereklerin, sadece maddi bir kaynaktan çok, bir hareket olduğu noktasını vurgulamak istiyorum. Bu, müştereklerin çok önemli olan sosyal öğesini öne çıkarıyor.”

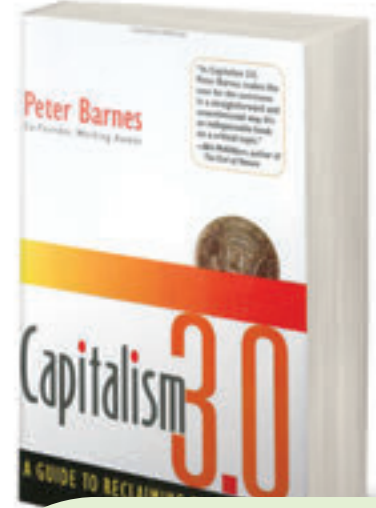
Uluslararası sahnede önde gelen müşterekler kuramcılardan biri olan **David Bollier** bu kavramı sosyal bir dinamik olarak tanımlıyor. İngiltere’de yayınlanan siyaset dergisi *Renewal*’da şöyle yazdı, “Bir toplum, adil erişim, adil kullanım ve sürdürülebilirlik özellikleri göz önünde tutularak bir kaynağı kollektif olarak yönetmek istediğine karar verdiğinde bir müşterek ortaya çıkar. Bu, uzun süre piyasa kültürümüzün gölgesinde yaşamış olan ve şimdi yükselişe geçen bir toplumsal formdur.”

Büyük deneyime sahip olan, topluluk organizatörleri **Julie Ristau** ve **Alexa Bradley**, pek çok insanın piyasa zihniyetinin rekabetçi anla-

yışını içselleştirdiğini, öyle ki müşterek bir hareketin başarısızlığa mahkum olduğuna inandıklarını gördü. Beraber çalışmayı düşünme becerilerini bile kaybediyorlardı. Ama Ristau ve Bradley insanlarda aynı zamanda şunları da fark ettiler; “Umut, bağ kurma ve iyileştirme için büyük bir özlem var. Toplumu yeniden yapılandırmak, gıdayı yerelleştirmek, kooperatif ekonomilerine doğru ilerlemek, yaşamlarımızı gezegenimizin sağlığı ile daha uyumlu hale getirmek için çok çeşitli çabalar verildiğini görüyoruz. Bu çabalar, etkileşime girmek ve ortak mülkiyet, işbirliği ve yönetim için kapasitemizi yeniden yapılandırmamıza yardımcı olacak kaynakları örgütlemek üzere farklı yollar bulmak için insanların taşıdığı derin bir ihtiyaç ve arzudan kaynaklanıyor.”

Gittikçe daha fazla insan, yavaş yavaş müşterekler tabanlı bir topluma, bugünün yaşamını tanımlayan rekabetin üzerindeki temel odağın, sosyal işbirliğini besleyen yeni yaklaşımlar ve sosyal yapılar ile dengelendiği bir dünyaya, doğru ilerlememizi sağlayan adımlar atıyor. Bu vizyon özellikle de ona en çok ihtiyacımız olan noktada gelişiyor. Son 30 yıldır piyasanın sihri dair sıkı sıkı tutunulan mitler, global finans balonunun patlamasıyla birlikte yıkılarak farklı yaşam şekilleri için hem alan açtı, hem de acil bir ihtiyaç ortaya çıkardı.

Mevcut ekonomik ve ekolojik felaketlerden kurtulmamız, toplumumuzu yürüten işletim sisteminde sadece birkaç ayarlama yapmaktan fazlasını gerektiriyor. Aletleri tamamen yenilemek ve kültürümüzü baştan aşağı yönlendiren temel prensipleri değiştiren bir paradigma değişimi gerekiyor. Bu tarihi anda, “ben” kadar “biz”in de önemli olduğu bir topluma dair müşterekler vizyonu, daha iyi bir dünya umudunun ışığı olarak parlıyor. ○

Bugün Neden Müşterekleri Önemsememiz Gerekiyor?

Evet, bu tarih... Ama aynı zamanda da geleceğe dair en iyi umudumuz. Müşterekler hem fikir hem de gerçeklik olarak, en azından 18. yüzyıldan beri zayıflıyordu. Neden şimdi, 21. yüzyılın başında, bunları canlandırmak için mücadele edelim? Cevap basit: Bunu yapmak zorundayız. Bize getirdiği pek çok faydaya rağmen ekonomik piyasa, freni boşalan bir kamyon gibi işliyor. Ona ne zaman duracağını, onu ayakta tutan müşterekleri tüketmeyi durdurmasını söyleyen bir iç mekanizması yok. Başka bir deyişle, yüzyıllardır şişkin bir müşterekler hesabından geçişimizi sağlıyorduk ve bu hesap artık suyunu çekiyor. Yarına elimizde bir şey kalması için hesaba para yatırmaya başlamamız gerekiyor. Eski Kader Manifestomuz (Editörün notu: Manifest Destiny, 19. yüzyılda Amerika Birleşik Devletleri’nde Amerikalı yerleşimcilerce kıtanın doğu kıyısından batı kıyısına kadar genişlemenin mukadder olduğunu ifade eden ideolojidir) **müşterekleri bölmek** yönündeydi ve **yeni görevimiz onu tekrar inşa etmektir**. Gezegeni korumak, yaşamımızda eşitliği güçlendirmek, eşitsizliği azaltmak ve çocuklarımıza daha iyi bir dünya bırakmak için bunu yapmak zorundayız.

Peter Barnes, (Gazeteci, girişimci ve Kapitalizm 3.0 kitabının yazarı; daha fazla bilgi için: <http://capitalism3.com/>)

Sonunda, Geleceğe Dair Yeni Bir Hikâye: Müşterekler

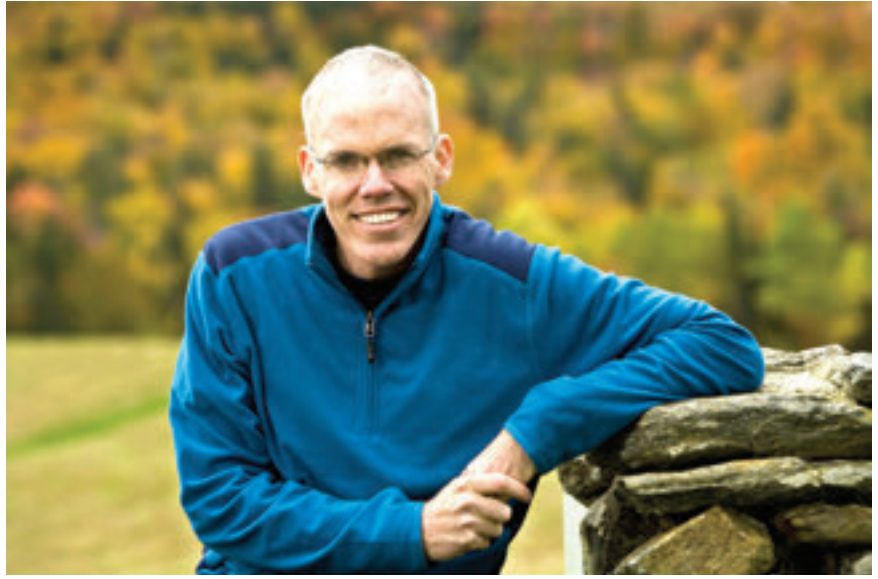
İklim değişikliğiyle mücadelede önemli bir odak olan 360.org organizasyonunun kurucularından, yazar, araştırmacı ve aktivist Bill McKibben de, Müşterekler tartışması ve hareketinin, gezegenin sorunları için önemli olanaklar taşıdığını düşünenlerden. McKibben, Garrett Hardin ünlü makalesi “The Tragedy of the Commons”a (Müştereklerin Trajedisi) karşı, Müştereklerin Mucizesini muştuluyor...

 Bill MCKIBBEN

 Başak GÜNDÜZ

1 970'teki ilk Dünya Günü'nden iki yıl önce, **Garrett Hardin**, ünlü makalesi "**The Tragedy of the Commons**" (Müştereklerin Trajedisi) yazısını kaleme aldı. Makale, dönemin kasvetli ve ümitsiz havasına uyuyordu. Paul Ehrlich, çoğalan insan nüfusunun istila ettiği bir dünyayla ilgili olarak Malthus hesaplaması "**The Population Bomb**" (Nüfus Bombası) kitabını daha yeni yayınlamıştı. Bu kasvet ortamının içinde, Hardin'in teorisi yeni bir kötü haber olarak geldi ve doğal kaynaklara karşı iştahımız üzerinde de hiçbir kontrol umudumuz olmadığını "kanıtladı". Okyanuslar veya atmosfer kimsenin malı olmadığı için kaçınılmaz olarak tüketene kadar avlanacak ve onları kirletecektik. Hardin birkaç öneri sunuyordu ama başlık her şeyi özetliyordu: Yeniden yazılamayacak bir trajediye şahit oluyorduk.

Garip bir şekilde, on yıl sonra Hardin'in argümanı **Reagan döneminin çoşuklu özelleştirme ruhuna** da kolaylıkla uyuyordu. Gökyüzü veya denizler kimsenin malı değil mi? Öyleyse onları satalım! Balıkçılıktan çocuk parklarına kadar, onları yönetmenin tek yolunun bu olduğu teorisyle her şey hızla özelleştiriliyordu. Sorun toplumdü; çözüm ise bireydi. Hardin'in argümanına uymayan tek şey gerçeklerdi, en azından hepsi uymuyordu. Çok uzun zamandır toplumlar, özel mülkiyet olmaksızın her türlü kaynağı korumayı başarmıştı. Amerika'da ve İngiltere'de birkaç yüzyıldır devam eden özel mülke çevirme ve özelleştirme uygulaması, bunu hatırlamayı zorlaştırabilir. Ancak dünyanın dört bir yanında pek çok yeşil alan, orman ve akarsu, derin bir adetler ve kolektif akıl geleneği kullanılarak, çok uzun süreler boyunca toplumlar tarafından kontrol edildi. Birleşik Devletler'de bile klasik örneklerle sahibiz; Batı Amerika'nın belki de tek sürdürülebilir su sistemi olan New Mexico'da-

"Müşterekler, bugün üzerimize yığılan sorunlarla baş etmek istiyorsak geri kazanmamız gereken, insanlık hikâyesinin önemli bir parçasıdır"

ki sulama kanalı sistemleri veya aşırı avlanmanın yasalardan ziyade eski geleneklerle engellendiği Maine'deki istakoz balıkçılığı bunlardan bazıları.

Radyo Dalgaları, Gökyüzü ve Parklar

"The Tragedy of the Commons" yazısından bu yana geçen yıllarda, manzaraya şöyle bir göz gezdirmek

bile Hardin'in kasvetli yorumunun binlerce defa aksinin ispatlandığını ortaya koyacaktır. Örneğin, bu yazıyı okuyan insanların pek çoğunun bu sabah yerel kamu radyo istasyonunu açtığına eminim. Kamu radyoları şöyle çalışır: Hiçbir reklam olmadan ürününüzü bedava verin ve bunu karşılayabilmek için yılda iki defa insanlara bağış yapması için dil dökün. Bunu bir bankaya iş planınız olarak sunsanız size daha kapıda kahkahayla gülerler ama kamu radyoları yıllardır yayın endüstrisinde en hızlı büyüyen sektördür. Artık, düşük güç FM (editörün notu: Low-power FM, ticari olmayan eğitim amaçlı radyo istasyonlarına verilen isimdir) ve **topluluk radyolarına** sahibiz; internetteki ücretsiz içeriklerden hiç bahsetmiyorum bile...

Hayatımın büyük bir bölümünü yazar olarak geçirdim ve işimin en güzel yanlarından biri de ürettiğim her şeyin sonunda bir kütüphaneye, yani birşeyleri kolaylıkla paylaşabileceğimiz fikrine dayanan bir kuruma gidiyor olması. Başka sayısız örnek var ve hayatımızın genelde en çok

önemmediğimiz yönlerini oluşturuyorlar. Bunları bilanço tablolarında göremezsiniz, çünkü kâr üretmiyorlar ama tatmin yaratıyorlar.

Paylaştığımız bu şeylere Müşterekler adı veriliyor ve basitçe, “bunlar hepimize ait” anlamına geliyor. Müşterekler, **tatlı su, vahşi doğa ve ses dalgaları** gibi doğanın hediyeleri veya **internet, parklar, sanatsal gelenekler** ve **kamu sağlığı hizmetleri** gibi sosyal yaratımlar da olabilir. Ama bugün ortak zenginliğimizin büyük bir bölümü, onu yok etmek veya bencil, özel amaçları için kendine mal etmek isteyenlerin tehdidi altında.

En önemli müşterekler belki de artık en fazla kuşatma altında olanlar ve bu durum önümüze şöyle bir soru getiriyor: En derin sorunlarımızı çözmek için birlik içinde çalışacak mıyız, yoksa felakete boyun mu eğeceğiz? **Atmosferimiz çok uzun zamandır fiili olarak özelleştirildi:** Kömür, petrol ve gaz sektörlerinin gökyüzüne sahip olmasına ve onu işlerinin kaçınılmaz yan ürünü olan karbonla doldurmasına izin verdik. Birkaç yüzyıl boyunca bu durum zararsız gibi görünüyordu ve CO₂ çok fazla sorun yaratmıyor gibiydi. Ama 20 yıl önce küresel ısınmanın etkile-

rini anlamaya başladık ve artık her ay önemli bilimsel yayınlarda hasarın ne kadar büyük olduğuna dair yeni kanıtlar ortaya koyuluyor: Kutuplar eriyor, Avustralya yanıyor, okyanusun pH değeri hızla düşüyor.

Yaklaşan felaketleri bir şekilde engellemek istiyorsak, atmosfere ilişkin bu müşterekleri geri kazanmamız lazım. İçinde yaşadığımız gezegenin tek önemli özelliğine, yaşamlarımızı mümkün kılan ince atmosfer katmanına, işbirliği içinde sahip olup korumanın bir yolunu bulmamız gerekiyor. Bu büyük ödüllü **Exxon Mobil** ve diğer şirketlerin elinden almak, günümüzün en büyük politik meselelerinden biri ve bununla ilgili çok yaratıcı çözümler ortaya koyuluyor. Aralarında en dikkat çekenlerden biri de müşterekler kuramcısı **Peter Barnes** ve diğerleri tarafından ortaya koyulan, gökyüzüne ortak şekilde sahip olunması ve onun depolama alanını fosil yakıt endüstrisine kiralayarak elde edilen kazancın paylaşılması fikridir. Bunun işe yaraması için elbette bu depolama alanını hızla ve çok büyük ölçüde küçültmemiz gerekiyor. Barnes’in üst sınır ve kâr payı planı, ekonomik ve politik açıdan uygula-

nabilir yollardan birini sunuyor.

Ancak bunun ve diğer gerekli projelerin başarılı olması için, önce içinde yaşadığımız entelektüel büyüyü bozmamız gerekiyor. Son birkaç on yıla, tüm ekonomik kaynakların özelleştirilmesinin sınırsız zenginlikler üreteceği fikri hakim oldu. Bu bir anlamda doğrudu, ama bu zenginlikler sadece birkaç kişiye gidiyordu. Süreç içinde ise Kutup bölgesi eridi ve tüm dünyada eşitsizlik büyük ölçüde arttı. **Jay Walljasper**, “All That We Share: A Field Guide to the Commons” (**Paylaştığımız Her Şey: Müşterekler için Bir Saha Rehberi**) kitabıyla büyük bir hizmette bulunuyor. **Yüze ayıltıcı bir tokat veya büyüyü bozan bir öpücük, benzetmeyi siz seçin.** Her iki durumda da kitabı okuduktan sonra, ideologların ve ekonomi profesörlerinin tatlı rüyalarındaki dünyanın değil, gerçek dünyanın çok daha bilincinde olacaksınız. Müşterekler, bugün üzerimize yığılan sorunlarla baş etmek istiyorsak geri kazanmamız gereken, insanlık hikayesinin önemli bir parçasıdır. Bu, hem aydınlatıcı hem cesaretlendirici ve de hepimizin kesinlikle duyması gereken bir hikâyedir... ○

Bill McKibben Kimdir?

Amerika'nın çevre konusunda önde gelen yazarlarından ve filozoflarından biri olan Bill McKibben, 1989'da yayınlanan, çok satan kitabı “The End of Nature” (Doğanın Sonu) ile geniş kesimlerin dikkatini iklim değişikliğine çekmeyi başaran kanaat önderlerinden biri. Son kitabı “**Eaarth: Making a Life on a Tough New Planet**” Türkçe olarak da yayınlanan “**Dünya, İş Bankası Kültür Yayınları, 2012**) **McKibben**, Middlebury Koleji'nde misafir öğretim üyesidir ve iklim değişikliğini durdurmaya yönelik uluslararası 360.org organizasyonunun kurucularından biridir. Daha fazla bilgi için: BillMcKibben.com

Müşterekleri İnşa Etmek, Yönetmek ve Yaşatmak: Katılımcı Ekonomiden Faydalı Kavrayışlar

Doç. Dr. Ali Kerem SAYSEL, Boğaziçi Üniversitesi Çevre Bilimleri Enstitüsü

Bu yazı, 16-17 Kasım 2013, Heinrich Böll Stiftung Derneği, Yeşil Ekonomi ve Müşterekler Konferansı'nda sunduğum metnin, toplantı esnasındaki tartışmalarla zenginleştirilmiş halidir.

Müşterekler kavramının günümüz Türkçesine yabancı olduğu söylenebilir. “Ortak” veya “müşterek” (İng. common) sıfat olarak yaygın bir şekilde kullanılmasına karşın (“ortak kitaplığımız”, “müşterek sorumluluğumuz” vb.), commons, yani ortak veya müşterek olana işaret eden bir isim olarak müşterekler veya ortaklar, aşına olduğumuz kavramlar değil.

İngilizcede commons isim olarak kullanıldığında, konumuzla ilgili yarattığı en yakın çağrışım, bir kentin ortasındaki kamuya açık park alanı

veya çoğu zaman, mera olarak ortaklaşa kullanılan bir arazi parçasıdır. Aklıma gelen en meşhur örnekler, **Boston Commons**, Boston kentinin ortasındaki kamuya açık park ve Hardin'in ünlü Müştereklerin Trajedisi'nde inek sürülerinin açık erişim altında otlatıldığı mera. Oysa bizim Türkçenin günlük kullanımında bu türden varlıklar için genellikle tercih ettiğimiz kavram “**kamusal alan**” veya “**kamu malı**”dır.

“Kamusal alan” ve “kamu malı” kavramları, sosyal bilimler tarafından kabaca “kamunun ortak faaliyet alanı” ve “kamuya ait olan” şeklinde tanımlanıyor olsa da, özellikle “kamu”

kavramının ardındaki müphemlik (halk hizmeti gören devlet organlarının tümü; bir ülkedeki halkın bütününü; herkes; bkz. Türk Dil Kurumu sözlüğü) günlük dilden kaynaklı ikinci bir engele daha işaret ediyor: Kamusal olan devlete mi aittir? Kamu malı devletin midir? O halde, Gezi Parkı devlete (veya belediyeye) mi, yoksa herkese mi aittir? Meralar devletin midir yoksa herkesin midir? Ve tabii, herkes kimdir?

İştirak Ettiklerimiz: Müştereklerimiz

Tartışmanın politik açıdan önemli gördüğüm kısmına gelecek olursak, müşterekler, sadece Türkiye’de değil, elbette piyasa ve devletin çok güçlü olduğu Anglo-Sakson dünyada da piyasa ve devlet sektörünün altında eziliyor; varlığı, potansiyeli kamu tarafından çok zor keşfediliyor. Türkiye’de ise müşterekler kavramının yokluğu, üstelik kamu kavramının barındırdığı müphemlik, aslında halk için ve halka ait olanı daha da görünmez kılıyor ve yer yer devletle özdeşleştirip, devletçi beklentilere teslim ediyor.

Demek ki müşterekler kavramını açmak, özgür bir dünya ve özgür bir toplum için potansiyelini baştan ele almak gerekiyor: En temel tanımı

itibariyle müşterekler, herkese ait olan, bu anlamda kimseye ait olmayan, yalnızca üzerindeki kullanım haklarının belirli topluluklara tahsis edildiği varlıklar.

Toplantıdaki bir konuşmacının tanımıyla (Begüm Özden Fırat), kamusal olanla müşterek olanı birbirinden ayıran temel fark, kamusal olana birer yurttaş olarak, edilgen, belki oylarımızla ve vergilerimizle katılırken, müşterek olana fiiliyatımızla katılmamız, “iştirak etmemizdir”. Bu anlamda müşterekler, biz onun yaratılmasına, yaşatılmasına iştirak ettiğimiz sürece, bu yönde irade gösterdiğimiz müddetçe vardır. Bu bağlamda örneğin, “kamusal üniversite” talebi yerine “**müşterek üniversite**” talebi sorunsallaştırılabilir.

Bildiğimiz şu ki, kapitalist ekonomilerin kuruluşundan günümüze

Dünyanın birçok yerindeki kentlerde, insanların nefes almasını sağlayacak parklar var ve bunlar Müştereklerimizin önemli bir örneği. Aşağıdaki resimde görülen Boston Common’ı da, İstanbul’un Gezi Parkı’nın kardeşlerinden biri...

kadar gelen süre içerisinde, toplulukların geçmişten bedelsiz bir şekilde, armağan olarak devraldıkları, kendilerinin maliki olmadığı, ama üzerinde kullanım hakkına sahip olduğu doğal ve imal edilmiş varlıkların kapsamı giderek daraldı. Arazi ve üzerinde toprak dahil olmak üzere tüm canlı varlıklar, su kaynakları, balıkçılık ve avlanma sahaları; fikri mülkiyet haklarının aldığı yeni biçimlerle birlikte insanlığın evrensel mirası olan bilgi, kültür ve sanat eserleri; canlı formları ve gen kaynakları; kentsel, kamusal ortak yaşam alanları...

Müştereklerin tarihsel yok oluşuna dair en genel anlatı, iki sürecin, çitleme (İng. enclosure.) hareketlerinin ve anonim şirketin yükselişinin altını çizer:

(1) Avrupa ve Kuzey Amerika’da, 18. ve 19. yüzyıllarda, müşterekleri çitleme ve özelleştirme hareketi baş gösterdi. **Karl Polanyi** bunu modern çağın başlangıcına işaret eden “**Büyük Dönüşüm**” olarak adlandırır. Sanırım Osmanlı tımar sisteminin çöküşünün, gayrimüslimlerin tehciri ve Cumhuriyet sonrasında yeni toprak mülkiyetinin oluşumu bu çerçevede incelenebilir. İlk çevirme hareketlerinde ihtilafa konu olan temel meta, arazi ve üzerindeki varlıklardır; “de facto” çevirme ve işgal, “de jure” özel mülkiyete dönüşmüştür.

(2) **Adam Smith** Ulusların Zenginliği’ni yazdığımda (Wealth of Nations, 1776), yeryüzünde belki bir avuç anonim şirket vardı. Temel işletme biçimi basit ortaklıklardı. Yabancılar hisse satışı yoluyla sermaye ve güç artırımının, her türlü hile ve düzenbazlığa açık bir sistem olduğu düşünülüyordu. Ancak 19. yüzyılın ortalarında, Amerikan anonim şirketi sonsuza dek yaşayabilecek, yasal faaliyet gösterebilecek ve başka anonim şirketlerle birleşebilecek bir varlığa dönüştü. 1886 tarihli ABD Yüksek Mahkeme kararı, anonim şirkete, ABD Anayasası’nın

yaşayan yurttaşları teminat altına almak üzere kullandığı “kişi” statüsünü tanımakla meşhurdur (Peter Barnes, Capitalism 3.0. BK Ress, 2006. Müştereklerin tarihsel yok oluşunu, piyasaların hakimiyetini, çitleme ve anonim şirketin yükselişiyle açıklıyor). Joel Bakan, Corporation adlı kitabında bu “kişiyi” ölümsüz ve hissedarları, şirketin suçlarından sorumlu olmadığı için psikopat olarak adlandırır. Anonim şirketin yükselişi, hem müştereklerin çitlenmesini ve özel mülkiyete dönüştürülmesini; hem de yarattığı çevresel dışsallıklar yoluyla kirletilmesini ve tahrip edilmesini hızlandıran bir etmen olarak tarif edilebilir.

Bırakınız Yapmasını

İkinci Dünya Savaşı sonrası sosyal devletin yükselişi, sosyal güvenlik sisteminin yerleştirilmesi, doğal ve imal edilmiş sermayenin özel mülkiyetinin devlet mülkiyetiyle, laissez faire piyasaların devlet regülasyonu ve merkezi karar alma mekanizmalarıyla dengelenmeye çalışılması, önceki yüzyılım yarattığı tahribata karşı bir yanıtı.

Bugün ise müştereklerimiz canlı bir tartışma konusu, çünkü 1980'lerden itibaren sosyal devletin yıkımıyla birlikte, adeta ikinci bir çitleme

Hardin'in ünlü makalesi Müştereklerin Trajedisi'nde anlattığı, inek sürülerinin aşırı otlatılması nedeniyle tükenen meranın hikâyesi, bugünün sınırsız bir şekilde karbon salımlarıyla doldurulan atmosferimiz için iyi bir örnek...

dalgasına, bir çitleme ve dışsallık makinesi olarak anonim şirketlerin uluslararası piyasalarda yeniden yükselişine tanık oluyoruz. Küresel ölçekte Dünya Bankası'nın yapısal uyum programları, Dünya Ticaret Örgütü'nün gümrük ve ticaret anlaşmalarıyla (bunların yeterli olmadığı durumlarda savaşlarla) kolaylaştırılan bu süreç; ulusal ölçekte

uluslararası sürecin ajanı olan neo-liberal siyasi yapılarla idare ediliyor. Türkiye'de son on yıl içerisinde değiştirilen veya icat edilen sayısız yasal düzenlemeye göz atalım: Acaba hangi birini saymalı? Turizmi teşvik kanununda yapılan değişiklikler (2003 ve 2008 tarihli; 4957 ve 5761 sayılı; “**acele kamulaştırma**” ve orman alanlarının sağlık, spor, turizm ve golf gibi etkinliklere açılması); maden kanununda yapılan değişiklik (2004 tarihli, 5177 sayılı; ulusal ve uluslararası düzenlemelerle **koruma altına alınan yerlerin madencilik faaliyetine açılması**); orman kanununda yapılan değişiklik (2004 tarihli, 5192 sayılı; kamu yararı ve zaruret olması halinde **altyapı niteliğindeki yatırımların devlet ormanlarına yapılması**); toprak koruma ve arazi kullanımı kanunu (2005 tarihli; bu yasayla birlikte **birinci sınıf tarım arazileri** üzerine kurulu olan Cargill üretimine devam edebiliyor); mera kanununda yapılan değişiklikler (2004 ve 2005 tarihli; 5178 ve 5334 sayılı; **mera yaylak ve otlaklarda petrol arama faaliyetine izin verilmesi**, bu araziler içindeki yerleşim yerlerinin affedilmesi); 2006 tarihli tohumculuk yasası (**köy tohum ırklarının ticaretinin yasaklanması**, ticari türlerde şirket mülkiyetinin zorunlu kılınması); kıyı kanununda yapılan değişiklikler; yenilenebilir enerji yasası; 2012 tarihli, 6360 sayılı büyükşehir kurulmasına ilişkin kanun (köylerin mahalleye dönüştürülmeleri ve **köy müştereklerinin ortadan kaldırılması**) vb. onlarca değişiklik... Artı, ÇED kanunundaki sayısız düzenleme (2003 ve 2008 tarihli; çeşitli ÇED muafiyetleri fiilen devletin mülkiyeti altında olan, ama kamu yararı güderek korunan veya kullanım hakkı topluluklara tanınan varlıkların çitlenmesine zemin hazırlıyor).

Müştereklerin savunulması, geri kazanılması, yaratılması ve yaşatılması, artan neoliberal baskıya karşı dura-

bilmek ve insanların rızkını, doğayı ve gelecek kuşakları koruyabilmek için bir ihtiyaç. Gidişatı tersine çevirebilmek, bu mücadelede ciddi kazanımlar elde edebilmek, gerçek bir değişim yaratabilmek için azımsanmayacak bir nüfusun, milyonların bu mücadeleye katılması gerekiyor. Bu katılımın önünde şimdilik bazı engeller var: Son yıllara damgasını vuran mülksüzleştirmenin doğrudan etkileri, küçük kırsal topluluklarla sınırlı kaldığı ve mülksüzleştirilenler “marjinal” olarak damgalanabildiği sürece; piyasa dönüşümünün kazananları kaybedenlerinden daha kuvvetli bir siyasal güç olduğu müddetçe; sınıfsal bölünmeler kültürel bölünmelerden istifade ederek gizlenebildiği sürece, bu mücadele ciddi olarak başlamayacak.

Diğer taraftan, küresel eğilimlere paralel olarak işsizliğin, özellikle gençlik kesiminde önümüzdeki yıllarda sistematik olarak büyüyeceğine, buna paralel olarak yoksulluğun ve alternatif rızık arayışının güçleneceğine dair işaretler var. Eninde sonunda müştereklerimizi savunmak, yeniden kazanmak, yaratmak ve yaşatmak için mücadeleye dört elle sarılacağız. İki türlü mücadele vereceğiz: Birincisi, yukarıdan aşağıya dönüşüm talep edeceğiz. Devletin, sosyal devlet anlayışını kucaklayacak şekilde değişim göstermesini, sosyal güvenliği, güvenceli çalışmayı, **kooperasyona dayalı küçük işletmeciliği** (kooperatifleri), **ortak mülkiyet biçimlerini** tanımasını, desteklemesini talep edeceğiz. Bununla birlikte, yukarıdan aşağıya yeşil dönüşümü inşa edecek, yeşil iş imkanları yaratacak şekilde, devletten ekonominin itici gücü olmasını isteyeceğiz.

İkincisi, aşağıdan yukarı dönüşümü kendimiz yaratmak zorunda kalacağız ki bu durum, gerçekleşecek dönüşümü, İkinci Dünya Savaşı sonrasında sosyal devletin tesis edildiği süreden, merkezi yapıların egemenliğindeki dönüşümden daha

“Geleneksel müştereklerin özyönetimi üzerine yapılmış akademik çalışmalara bakıldığında da, kullanım kuralları, yaptırımlar ve ihtilaf çözümü söz konusu olduğunda katılımcı mekanizmaların öneminin vurgulandığı görülür”

farklı kılacak. Müşterekler üzerine inşa edilmiş, kooperasyona dayalı alternatif ekonomileri bizzat kendimiz yaratmak durumunda kalacağız. Her iki mücadele de, kendiliğinden anti-kapitalist özellikler taşıyacak. Müşterekler, bir mülksüzlük bağlamı yarattığı, bu itibarla kapitalizmin en temel kurumlarından birine, mülkiyet kurumuna aykırı olduğu için, müşterekler için verilen mücadele doğası gereği anti-kapitalist özellikler taşıyor. Diğer taraftan bu mülksüzlük, tek başına, anti-kapitalist bir kazanım yaratmıyor (İktisat ve çevre yönetimi literatüründe, ayrıca uygulamada doğal varlıkların müşterek olarak tesis edildiği, kullanım hakkının yerel topluluklara devredildiği sayısız örnek var. Bunlar, ilişkilendikleri diğer ekonomik kurumlarla birlikte değerlendirildiğinde, ille de anti-kapitalist bir nitelik taşıyor). Müşterekler için verilen mücadeleyi anti-kapitalist bir yörüngeye yerleştirebilmek için katılımcı ekonominin temel prensiplerinden yararlanmak bütüncü ve ufuk açıcı olabilir (Michael Albert, *Katılımcı Ekono-*

mi, Aram Yayınları 2003; Michael Albert, Umudu Gerçeğe Dönüştürmek, BGST, 2007).

Dışsallıklar Ne Olacak?

Katılımcı ekonominin yazar ve aktivistlerine göre kapitalizmin beş temel, tanımlayıcı kurumu şunlar:

1. Sermayenin özel mülkiyeti (üretim araçları -her türden sermaye kime ait olacak?);
2. Şirket tarzı işbölümü (hangi işleri kimler yerine getirecek?);
3. Otoriter-merkezi karar alma mekanizmaları (kararlar kimler tarafından alacak?);
4. Sermayeye, pazarlık gücüne -dolayısıyla çıktıya bağlı ödüllendirme (insanlar yaptıkları çalışma karşılığında nasıl ödüllendirilecekler?);
5. Piyasaların, dolayısıyla dışsallıkların peşin kabulü (mal ve hizmetler nasıl tahsis edilecek?).

Oysa özyönetimi (ekonomik demokrasiyi), hakkaniyeti (ekonomik adaleti), dayanışmayı (başkaları için de kaygı duymayı), çeşitlilik ve sürdürülebilirliği (kuşaklar arası adaleti) esas alan bir ekonominin -bu amaçları ve değerleri benimsediğimiz varsayımıyla- tanımlayıcı kurumları

farklı olmalıdır (Robin Hahnel, *Of the People, by the People: The case for a participatory economy*, Soapbox, 2012)

Katılımcı ekonominin temel, tanımlayıcı kurumları şunlardır: 1. Üretim araçları: (her türden sermaye kime ait olacak?) Topluma! Herkese, yani hiç kimseye. Fakat kullanım hakkı belirli topluluklara tahsis edilecek -ki bu müştereklerin tanımıyla uyumlu. 2. Hangi işler, kimler tarafından yerine getirilecek? Dengeli iş bileşenleri kurulacak, yıpratıcı ve güçlendirici işler arasında denge sağlanacak. 3. Kararlar kimler tarafından alınacak? İşçi ve tüketici konseyleri, üretim, tüketim birimleri olacak, burada kararlar herkesin o karardan etkilendiği oranda söz sahibi olacağı şekilde alınacak. 4. İnsanlar yaptıkları çalışma karşısında nasıl telafi edilecekler? Herkes toplumsal açıdan üretken çalışma karşılığında, gayret ve fedakârlığa bağlı olarak ödüllendirilecek -çalışmayanların ihtiyaçları gözetilecek. 5. Mal ve hizmetler nasıl tahsis edilecek? Piyasanın devre dışı bırakıldığı, üretici ve tüketici federasyonlarının karşılıklı müzakerede buldukları katılımcı planlama yöntemiyle.

Geleneksel müştereklerin öz-yönetimi üzerine yapılmış akademik çalışmalara bakıldığında da, kullanım kuralları, yaptırımlar ve ihtilaf çözümü söz konusu olduğunda katılımcı mekanizmaların önemini vurgulandığı görülür. Dahası, eşitlikçi bir ekonomik bağlam, müştereklerin başarıyla özyönetilme şansını artıran, karşılıklı güven ilişkilerinin tesis edilmesine hizmet eden bir faktör olarak belirlenir (*Elinor Ostrom, Governing The Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action. Cambridge University Press, 1990*)

Alternatif ekonomiler yalnızca geleneksel müştereklerin savunusu ve yaşatılmasıyla değil, modern, alışılmamış müştereklerin inşasıyla

İstanbul'un önemli müştereklerinden biri olan Boğaz'ın lüferi, müştereklerine sahip çıkmayı bilen bir topluluk hareketi sayesinde bir parça nefes almadı mı?

kurulacak. Yeryüzündeki ekonomik pasta küçüldükçe, metalaşmaya ve genişleyen piyasaların varlığına bağımlı olan ekonomik büyüme modeli çevresel ve toplumsal sınırlarına dayandıkça, alternatif dayanışma ekonomilerinin kurulması bugüne kıyasla daha yakıcı bir ihtiyaç haline gelecek. Bugün, müştereklere, alternatif ekonomik modellere değer atfedilenlerin bu türden pratikleri inşa etmek gibi bir sorumlulukları da var. Modern, alışılmamış müştereklerin inşası, öncü girişimlerin, farklı bir müteşebbis kimliğinin, kurucu irade gösterecek öznelere, toplulukların varlığını zorunlu kılıyor. Ezilenlerin, müşterekler üzerinde yükselen dayanışma ekonomileri kurduğuna tanık oluyoruz: Gıda üretim kooperatifleri, kadın dayanışma ağları vb. Muhafiz orta sınıfların bu sorumluluktan azat oldukları söylenemez. Konut ve barınma sorununun çözümünde, entelektüel

Ostrom'un Müştereklerin Yönetimi için 8 İlkesi

Müşterekler konusu, Türkiye'de çok az tartışılıyor ama aslında dünyada, 2009 yılında Elinor Ostrom'a Ekonomi Nobel'i kazandıracak kadar önemli ve popüler bir çalışma alanı. Bu ödülü kazanan ilk kadın bilim insanı olmayı başaran Ostrom'un, belirli bir topluluk kapsamında Müştereklerin sürdürülebilir ve eşitlikçi yönetimi için belirlediği 8 temel ilke ise şöyle:

1. Grup sınırlarını açık bir şekilde belirle.
2. Yerel ihtiyaç ve durumlara yönelik müşterek malların kullanımının yönetim kurallarını eşleştir.
3. Yeni durumdan etkilenecek kesimlerin kuralların yenilenme süreçlerine katılabilmelerini garanti altına al
4. Topluluk üyelerinin kurul yapım haklarının, dışsal otoriteler tarafından tanındığından emin ol.
5. Grup üyelerinin davranışlarının gözlemlenmesi için, üyelerin kendilerinin uyguladığı bir sistem geliştir.
6. Kuralları ihlal edenlere, kademelendirilmiş yaptırımlar uygula.
7. Anlaşmazlıkların çözümü için, ulaşılabilir düşük maliyetli araçlar sağla.
8. En alt düzeyden tüm enterkonnekte sisteme kadar iç içe geçmiş tüm katmanlarda müşterek kaynakların yönetimi için sorumluluğu inşa et.

faaliyetin kurumlaşmasında, hatta ticari faaliyette yeterli sayıda, ilginç alternatif ekonomi deneyimleri üretilmediği müddetçe, orta sınıflar piyasasının değirmenine su taşımaya ve esas itibariyle sistemin devamı ve istikrarı için gayret göstermeye devam edecekler. ○

Müşterekler Hakkında 10 Temel Eser

1 Müşterek İyilik İçin *For The Common Good Redirecting the Economy toward Community, the Environment, and a Sustainable Future*

Herman E. Daly ve John B. Cobb Jr
Boston: Beacon Press, 1989

Daly ve Cobb'un bu eseri, 21. yüzyılda topluma, çevreye ve gelecek nesillere hizmet eden yeni bir ekonomi türüne dikkat çeker. Daly ve Cobb'a göre, çağdaş ekonomi teorisi, yalnızca kendi çıkarları doğrultusunda hareket eden bağımsız bir bireyin ve bu tür bireylerin toplamından oluşan toplumun, yani "**Homo Economicus**"un kaba ve mekanik dünya görüşüne bağlı kalıyor. Toplumun toplam kazanımını toplumu oluşturan bireylerin elde ettiği mal ve hizmetlerin artışıyla özdeşleştiren bu görüş, toplumdaki ilişkiler bütünü'nün nasıl bir değişim gösterdiğine dair hiçbir şey söylemez. Daly ve Cobb'un önerdiği "**toplum için ekonomi**"de ise büyüme saplantısı ortadan kalkar, refah somut gereksinimlerin giderilmesiyle sınırlanır.

Daly ve Cobb'un "Müşterek İyilik İçin" adlı eseri 1989 yılında ilk yayınlandığında, hakkında çıkan eleştiriler karmakarışıktı. Eser, bazı eleştirmenler tarafından yılın en önemli siyasi kitabı olarak değerlendirilirken, akademisyenler tarafından küçümsenmiş ve yetersiz bulunmuştu. Kitabı yönelik tepkilerin farklılığı Herman Daly ve John Cobb'un yapmak istedikleriyle örtüşüyordu. Yazarların ana amacı, neoklasik iktisat teorisinin yapısal çözümlemesini yapmak, barındırdığı çelişkileri gözler önünde sermek ve daha bütüncül bir model ortaya koyarak bireyi, toplumu ve doğal dünyayı açıklamaktır.

Bildiğimiz kadarıyla Müşterekler konusunda Türkçede yayınlanmış hemen hiçbir temel kaynak yok. Dünya ekoloji ve iktisat literatüründe ise hayli geniş bir müşterekler kanonu şimdiden oluşmuş durumda. EKOIQ dostlarından Deniz Öztok'un derlediği bu literatür taramasının -yer darlığımız nedeniyle- sadece bir kısmını yayınlatabiliyor. Yani daha okunacak çok şey var...

 Deniz ÖZTOK, doztok@gmail.com

2 Müşterekler: Trajedileri ve Diğer Gösterileri

*The Commons: Its Tragedies
and Other Follies*

Tibor R. Machan (Editör)
Hoover Institution on War, Revolution
and Peace, 2001

Garett Hardin'in 1968'de yazdığı "Müştereklerin Trajedisi"nden yola çıkan bu kitap, Müştereklerin Trajedisi nedir, neden bir trajedi vardır, trajediye ne neden olur, trajediden kurtulmanın bir yolu var mıdır, kamusal alanın kapsamı nedir gibi sorulara yanıt arıyor. Kitapta, müştereklerin yönetim uygulamalarının verimliliğe ve adalete tehdit oluşturmaması için ne tür alternatiflerin ortaya konulabileceği irdeleniyor.

3 Müşterekleri Yönetmek

Governing the Commons

The Evolution of Institutions for Collective Action (Political Economy of Institutions and Decisions)

Elinor Ostrom

Cambridge University Press, 1990

ABD’li siyaset bilimci ve ekonomist, **Nobel Ekonomi Ödülü kazanan (2009) ilk kadın bilimci** Elinor Ostrom’un “Müştereklerin Yönetimi” adlı eseri, kurumlar hakkındaki analitik bilgi kaynaklarına ve insan işbirliğine ilişkin anlayışımıza olağanüstü bir katkı niteliğindedir. Ortaklaşa kullanılan doğal kaynakların yönetimi, siyaset biliminde giderek daha fazla önem kazanan bir konu haline geliyor. Doğal kaynakların devlet tarafından kontrol altına alınmasını savunanlar ile özelleştirme taraftarları arasındaki fikir ayrılıkları devam ederken, bu sırada iki tarafın da uygulamaları müştereklerin kullanımına ilişkin sorunları çözmede yeterince başarılı olmadı.

2012 yılında kaybettiğimiz Ostrom, bu eserinde öncelikle, devlet ve piyasa çözümlerinin temelini oluşturan ve sıklıkla kullanılan üç model ayrıntılarıyla inceliyor. Daha sonra da, bu modellere teorik ve ampirik alternatifler oluşturuyor; böylece olası çözümlerin çeşitliliğini gözler önüne seriyor; tek tek kurumları inceleyerek, müştereklerin yönetimindeki başarısız ve başarılı yöntemleri ortaya koyuyor. **Garett Hardin’in “Müştereklerin Trajedisinde”** önerilenlerin aksine Ostrom, sorunun hükümetin zorlayıcı tedbirlerinden ziyade, gönüllü kurumların iradesiyle çözülebileceğini dile getirir.

4 Müşterekler Sorunu

The Question of the Commons

(The Culture and Ecology of Communal Resources)

Bonnie J. McCay (Editor), James M. Acheson (Editor)
Arizona Studies in Human Ecology, 1990

Garett Hardin’in ortak malların her toplumda aşırı sömürüye mahkum olacağını ileri sürdüğü “Müştereklerin Trajedisi” başlıklı ünlü makalesinden yola çıkan bu eser, 18 özgün denemeye ortak kaynakların kullanımını ve suistimalini değerlendiriyor. Hardin’in tezini ilk kez **farklı kültürler** açısından ele alan bu kitap, müştereklerin trajedisinin bazı durumlarda oluştuğunu, ancak yerel kurumların ortak kaynakların kullanımına ilişkin sorunlara duyarlı olduğunu ve çözüm üretebildiğini ileri sürüyor.

5 Yeni Binyılda Müşterekler

The Commons in the New Millennium

Challenges and Adaptation

Editörler: Nives Dolak ve Elinor Ostrom
The MIT Press, 2003

Küreselleşme, nüfus artışı ve kaynakların tükenmesi; ormanlar, su kaynakları, balıkçılık gibi müşterek kaynakların önemine giderek daha fazla dikkat çekmektedir. Bu kaynakların adil ve sürdürülebilir yönetimi çok önemlidir. “Yeni Binyılda Müşterekler”, ortak mülkiyet teorisine yönelik öncü bir araştırma sunar. Mal sahiplerinin, yöneticilerin, politikacıların ve araştırmacıların doğal müştereklerin yönetiminde karşılaştıkları sorunları irdeler. Müştereklerin fiziksel özellikleri, karmaşıklığı, karşılıklı bağlantıları ve sosyal sermayenin rolüyle ilgili son bulgular

ları değerlendirir. Kitap aynı zamanda, sürdürülebilir kalkınmaya yönelik ampirik çalışmalara ve önerilere yer verir. Ormansızlaşmada finansal, politik ve sosyal sermayenin rolü, Endonezya’da politik etki yaratmaya çalışan toplumsal çabalar, Maine istakoz endüstrisi, Yeni Zelanda’da ve İzlanda’da balıkçılıkta bireysel kotaların devredilebilmesine yönelik uygulamaların sonuçları, bölgesel hava kirliliği ve küresel ısınmaya yönelik çok taraflı emisyon ticareti tasarısı kitapta yer alan konular arasındadır.

6 Kurallar, Oyunlar ve Müşterek Kaynaklar

Rules, Games and Common-Pool Resources

Elinor Ostrom (Yazar), Roy Gardner (Yazar), Jimmy Walker (Yazar)

Katkıda bulunanlar: Arun Agrawal, William Bloomquist, Edella Schlager ve Shui Yan Tang
Ann Arbor Books, 1994

Müştereklerin trajedisi gerçekleşirken, aşırı sömürden korunmak için gelişen pek çok kurum ortaya çıktı. Bu kitapta yazarlar, bu tür kurumların yapısını ve ortaya çıkışını, ampirik, teorik ve deneysel yöntemle inceliyorlar.

Ormanlar, sulama sistemleri, balıkçılık, su havzaları, otlama sahaları ve soluk alıp verdiğimiz hava ortak havuz kaynaklarıdır. Bu tür kaynaklar üzerinde kimsenin mülkiyet ya da kontrol hakkı olamayacağı için ortak havuz kaynaklarının kullanıcıları kaçınılmaz bir ikileme karşı karşıyadırlar: Müştereklerin trajedisi olarak adlandırılan kaynakların aşırı sömürüdür. Bununla birlikte, pek çok örnekte kullanıcıla-

rın geliştirdiği kurumlar sayesinde kaynakların sömürsünün önüne geçilmiştir. Ortak havuz kaynaklarının kullanıcılarının geliştirdiği ve işlerlik kazandırdığı etkili kurumların ortaya çıkmasına olanak tanıyan koşulları anlamak önemlidir. Bu koşullar, kaynak yönetimine yönelik politikaların iyileştirilmesini sağlayacaktır.

Bu kitap; oyun teorisinin analitik araçlarını ve kurumsal çözümleri kullanarak, laboratuvar deneylerinin ampirik temelinden ve saha çalışmalarından yararlanarak, **“endojen” (içsel) kurumsal gelişimi**

inceler. Eser, çevresel konuların farklı disiplinlerin bakış açısıyla incelenmesi açısından çok değerli bir kaynak olarak kabul ediliyor.

7 Gökyüzünün Sahibi Kim?

Who Owns the Sky?

Our Common Assets And The Future Of Capitalism

Peter Barnes
Island Press, 2003

Atmosferi, endüstriyel faaliyetlerin istenmeyen bütün yan ürünlerini emen dev bir sünger gibi kullanmanın neye mal olduğunu, iklim değişikliği açık ve net bir şekilde gösteriyor aslında. Hükümetler, iş dünyası ve bireyler karbon emisyonlarını düşürmek için adil ve uygulanabilir çözümler ararken, kimin ve nasıl ödeyeceği sorusu giderek daha fazla önem kazanıyor. Yine de, hepimize maddi çıkar sağlayan ve atmosferi koruyan bir sistem bulunabilir.

İleri görüşlü girişimci Peter Barnes **“Gökyüzünün Sahibi Kim?”** adlı eserinde, iklim değişikliğine yönelik maliyetleri ve avantajları konu alan tartışmaları yeniden tanımladı ve karbon emisyonlarına sınırlar koyan ve bir müşterek olarak atmosferin ortaklaşa sahibi olan, herkese kâr payı ödeyen **Gökyüzü Vakfı** adlı piyasa ta-

banlı bir kurum tasarladı. Yönetimi hükümet dışı bir kuruluş tarafından üstlenilen

vakfın finansmanı, kirletenlerin karbon emisyonu hakkı elde etmek için yaptıkları ödemelerle sağlanacak. Tıpkı Alaska’da sondaj yapan petrol şirketlerinin orada yaşayan insanlara ödeme yapması gibi, kâr payı ödemesi yıllık olarak gerçekleştirilecek.

Aynı yenilikçi bakış açısıyla, kendi şirketi aracılığıyla kâr amacı gütmeyen kuruluşlara milyonlarca dolar kaynak sağlayan Barnes, sadece atmosferi değil, su ve ormanlar gibi yaşamın devam etmesini sağlayan ve ekonomik açıdan değerli kaynaklar olan bütün ortak mirasımızı korumaya yönelik yeni ve uygulanabilir bir yaklaşım ortaya koymaya çalışıyor.

“Gökyüzünün Sahibi Kim?” kapitalizmin erdemlerinden yararlanabileceğimiz ve kusurlarını azaltabileceğimiz, ekonomimizin geleceğine bakan dikkate değer bir kitap.

Kinder

1-3
yaş

HIPP

Yaşamdaki en değerli varlık için.

İyi beslenme
alışkanlık
meselesi...

sadece
MIGROS'larda

HIPP, bir bebek maması üreticisi olarak fazlasıyla ağır bir sorumluluk taşımaktadır. HIPP Premium kalitede üretim yapar. Bu üretimi mümkün olan tüm yönleriyle doğayla uyumlu bir şekilde yüksek HIPP standartlarını hedefleyerek gerçekleştirir. Uzun HIPP kalite kontrol süreci daha hammadde aşamasında henüz üretime geçmeden başlar. Bu yöntemle HIPP ürünlerindeki hammaddelerin en iyileri olduğundan emin oluruz.

Bunu şahsen garanti ediyoruz.

Claus Hipp

Stephan Hipp

www.hipp.com.tr

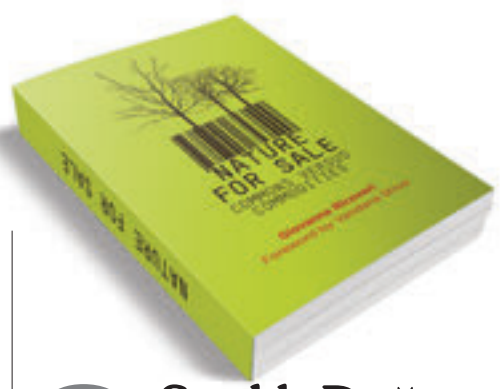
8 Müştereklerin Draması The Drama of the Commons

Elinor Ostrom (editör), Thomas Dietz (editör), Nives Dolzak (editör), Paul C. Stern (editör), Susan Stonich (editör), Elke U. Weber (editör)

National Research Council, 2002

“Müştereklerin trajedisi” insan ekolojisi ve çevre çalışmaları açısından en önemli kavramdır. Pek çok araştırmanın konusu olan bu kavram, insan-çevre etkileşimini sadece belirli durumlarda açıklayabilmiştir. Son 30 yılda gerçekleştirilen araştırmalar ise; bazı müştereklerin dramalarının mutlu sonla bitip bitmediğini anlayabilmek için, insan motivasyonunun, kaynaklara ulaşımın koşullarını belirleyen kuralların, sosyal kurumların yapısının ve kaynakların birbirleriyle nasıl bir etkileşim içinde olduğunu açıklamaya çalışmıştır.

Bu kitapta, farklı disiplinlerden, konusunun uzmanı ve öncü kişiler, mükemmel bir değerlendirme yaparak, bugünü kadar alınan dersleri özetliyor ve kaynak yönetiminin zorluklarını gözler önüne seriyorlar. Yazarlara göre önümüzdeki temel işler ise şöyle sıralanabilir: Bilginin gelişmesini daha sistematik hale getirmek, kurumları anlamak, kaynakları daha geniş bir çeşitlilikle ele almak (küresel ve teknolojik müşterekler gibi), sosyal ve tarihi koşulların etkisini göz önünde bulundurmaktır.

9 Satılık Doğa Nature for Sale Commons versus Commodities

*Giovanna Ricoveri (Yazar),
Vandana Shiva (Önsöz)
PlutoPress, 2013*

Kapitalist mülkiyet ilişkileri hüküm sürmeden önce var olan müşterek mülkiyetlerin zengin mirasını ortaya koymaya çalışan “**Satılık Doğa**”nın yazarı İtalyan aktivist yazar **Giovanna Ricoveri**'ye göre, günümüzün yıkıcı ekonomik düzenine alternatif olarak geçmişteki mülkiyet ilişkileri ve müşterekler yeniden oluşturulabilir. Ricoveri, ortak mülkiyetin farklı özelliklerini tarihte yer aldığı şekliyle ana hatlarıyla şöyle ortaya koyuyor: İşbirliği, doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı ve doğrudan demokrasi ile karar alma. Müştereklerde, Endüstri Devrimi'nin şafağında Avrupa kuşatmasıyla başlayan ve modern kapitalizmle yayılan aşınmanın izini süren kitap, bugün müştereklere ilişkin yepyeni bir anlayış gerektiğini ileri sürüyor.

10 Bilgiyi Bir Müşterek Olarak Anlamak Understanding Knowledge as a Commons From Theory to Practice

*Editörler: Charlotte Hess ve Elinor Ostrom
The MIT Press, 2006*

İnternet sayesinde artık her türlü bilgi, hiç olmadığı kadar ulaşılabilir. Bununla birlikte, internet fikri, mülkiyet hakları, patentler, lisanslama, yüksek fiyatlar ve koruma eksikliğiyle karşı karşıya. Bilgiyi müşterekler - ortak kaynaklar- açısından ele almak bilginin sınırsız olanaklarını ve bunu neyin tehdit ettiğini anla-

mamıza yardımcı olabilir. “**Bilgiyi Bir Müşterek Olarak Anlamak**”, dijital çağda farklı disiplinlerden yararlanarak, bilginin nasıl kavramsallaştırılacağı, nasıl üretileceğini ve korunacağını tartışıyor. Müşterekleri tarihsel açıdan inceleyen yazarlar, bilginin paylaşılan bir sosyo-ekolojik sistem olarak anlaşılmasını sağlayan analitik bir çerçeve öneriyorlar.

2014

SUSTAINABLE BRANDS
SÜRDÜRÜLEBİLİR MARKALAR İSTANBUL KONFERANSI
İLE BİRLİKTE...

Sürdürülebilir Gelecek için Perakende Paydaşları Buluşuyor!

Değişen Müşteri Davranışları
Perakende Sektörü Sürdürülebilirlik Çözümleri
Sürdürülebilir Satış Alanları Yaratmak
Pazarlama ve İletişim Modelleri
Sürdürülebilir Tüketim ve İnovasyon
Tedarik Zinciri Yönetimi ve Sürdürülebilir Üretim

28 - 29 Mayıs
Swissôtel The Bosphorus

Kayıt ve Bilgi: 0212 274 2516 / info@surdurulebilirlikakademisi.com /
www.surdurulebilirperakende.com / www.surdurulebilirlikakademisi.com

www.twitter.com/surakademisi www.facebook.com/surdurulebilirlikakademisi

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK
AKADEMİSİ
SUSTAINABILITY ACADEMY

Müşterekler Problemi Olarak İklim Değişikliği

Ekonomik büyümenin gözden kaçan önemli boyutu, müştereklerimize tecavüzün bedelini ödememesinde yatar. ‘Ucuz olsun’ mantığıyla alışveriş yaptığımız müddetçe, şirketler de üretimlerinin doğaya verdiği zararı karşılama dan malları sadece üretim ve kâr paylarıyla bize satacaklar.

Tüm insanlığın müştereklerinin başında okyanuslar, atmosfer ve kutuplar gelir. İklim değişikliği bunların tamamını etkileyen en önemli olgulardan biri olduğundan zamanımızın en büyük müşterekler problemi iklim değişikliğidir.

Ekonomideki **Müştereklerin Trajedisi** problemi, bireylerin kendilerine en uygun seçimleri yapmalarına rağmen bu seçimlerin toplamının topluluk için en doğru seçim olmamasına dayanıyor. Normal şartlar altında bu problemin giderek kötüleştiği, toplumun tüm bireyleri tarafından da algılanabileceği için çözüme ulaşmak nispeten daha kolay olabiliyor. Mesela, insanlar bir merada otlaması gereken hayvan sayısından çok daha fazlasını ot-

“Bütün bu aptallar otobüse binse çoktan evde olurdu”

latmaya kalktıklarında hayvanların hiçbirinin doymadığını görüp aralarında anlaşarak meranın kaldırılabileceği hayvan sayısı kadar hayvan yetiştirme yolunu seçebilirler.

Ancak konu iklim değişikliği olunca anlaşmazlığın boyutu da birkaç sebepten değişiyor. Öncelikle iklim değişikliğinin sonuçları şimdi ve burada görülemeyebiliyor. Mesela, dünyanın zengin ve doğal kaynaklara sahip ülkelerinden biri olan Kanada kuzey eyaletlerindeki kirli kumul petrolünü çıkartıp iklim de-

ğişikliği probleminin kötüleşmesine katkıda bulunabiliyor. Oysa Kanada iklim değişikliğinden şu anda zarar gören ülkelerden biri olsa eminim hükümetleri bu adımları atmadan bir kez daha düşünürdü. Ama bir yanda Kanada şu an için iklim değişikliğinden en az etkilenen ülkelerden biri olduğundan, diğer yanda da iklim değişikliğinin en kötü etkileri daha tam olarak görülmeye başlamadığından, Kanada ve benzeri ülkeler iklim değişikliği problemini çok daha kötüye götürececek adımları atmaktan hiç kaçınmıyorlar.

Bunların haricinde iklim değişikliğinin temelinde ayrı bir problem yatıyor. İklim değişikliğinin nedeni bizim türlü faaliyetlerimiz sonucu, müşterek kullanmamız gereken atmosfere saldırdığımız seragazlarıdır ve biz bu saldırdığımız seragazlarından dolayı bir maliyetle karşı kar-

Prof. M. Levent KURNAZ
Boğaziçi Üniv.
Fizik Böl. ve Mercator/IPM
Araştırmacısı
mlkurnaz@gmail.com

şıya kalmıyoruz. Bacalarımızdan karbondioksit çıktığı an bizim için olay bitmiş oluyor, yani **karbondioksit bir dışsallık haline geliyor**. Ekonomik açıdan iklim değişikliği problemine bir çözüm bulmak istiyorsak dışsallık olarak gördüğümüz seragazlarının atmosfere ve dolayısıyla hayatımıza verdiği zararı kabul ederek bu dışsallığı içselleştirmemiz gerekiyor.

Dışsallıklarınızı İçselleştirilmelisiniz

Doğaya bıraktığımız bu atıkların bir kısmını doğa kendiliğinden temizleyebiliyor ancak doğanın temizleyemeyeceği kısmını da temizleme sorumluluğu o atığı oluşturan kişilere düşmelidir. Yani, aldığımız nefesten ürettiğimiz karbondioksit doğa açısından temizlenebilir bir çıktı yaratırken, çöpe attığımız içecek kutuları doğanın kendiliğinden temizleyebileceği bir çıktı oluşturmaz. Bu sebeple ürettiğimiz çöpün bir temizlenme veya geri dönüştürülme maliyeti vardır. Üretilen çöpün temizlenme veya geri dönüştürülme maliyetinin çöpü üreten kişi tarafından karşılanmasını sağlamak **dışsallıkların içselleştirilmesine** bir örnektir. Batı hukukunda **kirlenenin temizlemesi** genel kabul gören bir ilkeyken aynı ilkenin seragazlarına uygulanmaması problemin arkasında yatan ekonomik boyutu da gözler önüne seriyor aslında.

Ekonomik büyümenin gözden kaçan önemli boyutu **müştereklerimize tecavüzün bedelini ödememesinde** yatar. Yani bizler “yeter ki ucuz olsun” mantığıyla alışveriş yaptığımız

mız müddetçe üreten şirketler de üretimlerinin doğaya verdiği zararı karşılamadan malları sadece üretim ve kâr paylarıyla bize satacaklar. Oysa malın esas bedeli; üretim masrafı, doğaya verdiği zararın temizlenmesi ve kâr olarak hesaplanmasa, problemlerin çözümünde önemli bir yol alınmış olur. Seragazları ile kıyaslandığı zaman doğaya verilen diğer zararları hesaplayabilmek nispeten kolaydır. Fabrikalara atıklarını arıtma zorunluluğu getirebiliriz, evsel atıkların azaltılması için geri dönüşümü de teşvik eden yaratıcı çöp vergileri koyabiliriz veya bazı üretim metotlarını tamamen yasaklayabiliriz, tıpkı **ozon problemini** çözmek için yaptığımız gibi. Ama en önemli müşteregimiz olan atmosferi korumak için alacağımız önlemler tüm dünya ekonomisini ciddi biçimde etkileyeceğinden bu yönde çok zor yol alıyoruz.

Karbon Vergisi Dışında Bir Yol Var mı?

Seragazı dışsallığının içselleştirilmesinin ne derece zor bir problem olduğunu geçip basit çözüm önerilerine bakacak olursak bunların başında **karbon vergisi** geliyor. Seragazının temelde fosil yakıtların yani, petrol, kömür ve doğalgazın yakılması sonucunda ortaya çıktığını biliyoruz. Ne kadar kömür yakılırsa, ne kadar karbondioksit salınacağı da bellidir. Bu salınan karbondioksiti doğaya zarar vermeden temizlemenin bedeli de belli. O zaman yapılacak şey de basit, yakmak üzere satın alınacak olan her birim fosil yakıtın satış bedelinin üzerine bir de o yakıt yakıldığında ortaya çıkacak seragazının temizlenmesi bedelini de ekleriz. Buna karbon vergisi diyoruz.

Burada iki önemli problem var, birincisi ülkemizin sisteminden kaynaklanıyor: “Bu toplanan vergilerin gerçekten seragazlarını temizlemek için kullanılacağını ben nereden bileyim?” İkincisi ise daha temel bir sorun: Satın aldığımız neredeyse her ürünün üretiminde ciddi miktarda fosil yakıt tüketiliyor. Fosil yakıtlara vergi koymak, bu ürünlerin tamamının fiyatının ciddi oranda artması anlamına geliyor. Bu iki ana problem karbon vergisinin uygulanması yolundaki engellerin başında geliyor.

Ama olayı karbon vergisine getirmeden de çözmek mümkün. Bunun için hepimiz günlük tüketimimizi yarı yarıya azaltmalı ve dünya nüfusunun da artışını durdurmalıyız, bu yeterlidir. Sizce hangi çözüm daha gerçekçi?

İletişim Teknolojileri Kenti Yeniden Tarifliyor

“Yapmaya çalıştığımız, yeni teknolojiler aracılığıyla toplumların hayat kalitelerini artırmak” diyor MIT Senseable City Laboratory’nin kurucusu İtalyan mimar ve mühendis Carlo Ratti. Wired dergisi tarafından “Dünyayı değiştirecek 50 isimden biri” seçilen, TED konuşmalarıyla geniş ilgi uyandıran Ratti, iletişim teknolojilerinin, kentsel tasarımı düşündüğümüzden çok daha fazla ve olumlu yönde değiştirebileceğine inanıyor.

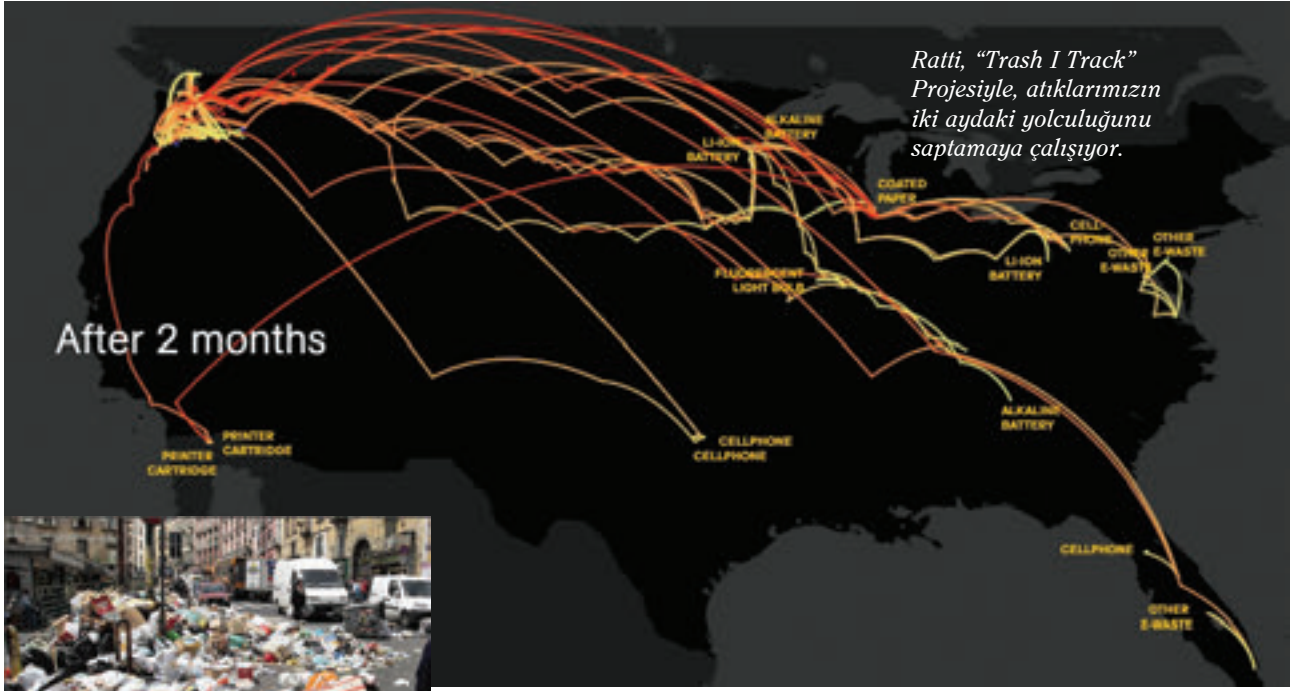
— *Özlem BAHADIR ve Tuğyan KEPKEP*

HİSSEDEBİLEN KENTLER

Yeni teknolojiler artık yaşamı yeniden tariflememizi gerektiriyor. “Makine toplumu”ndan “dijital toplum”a geçişimizi neredeyse tamamladık. Kentin tarifi ve kent algısı da radikal biçimde değişiyor. Hızla gelişen ve çeşitlenen “iletişim teknolojileri”nin kentleri ve kent yaşamını nasıl etkilediği artık önemli bir çalışma alanı. MIT Senseable City Laboratory, 2004 yılında İtalyan mimar ve mühendis Carlo Ratti tarafından bu konuda çalışmak üzere kuruldu. **Hissedebilen Kent Laboratuvarı** olarak çevrilebilecek oluşumun amacı, isminden de anlaşılacağı üzere deneysel niteliğini koruyarak yeni teknolojilerin kentleri ve kent hayatını nasıl etkilediğini araştırmak ve kentlinin yaşam kalitesini artıracak projeler geliştirmek. İki kişi ile başlayan Senseable City Lab, şu anda dünyanın çeşitli noktalarında 200’e yakın araştırmacı

ile yola devam ediyor ve farklı alanlarda çeşitli projelerle hissedebilen kentler yaratmanın yeni yollarını araştırıyor.

Laboratuvar’ın kurucu direktörü Carlo Ratti, bu sene Siemens’in katkısıyla 3. Uluslararası Yeşil Binalar Zirvesi’nin ana konuşmacılarından biri oldu. ÇEDBİK tarafından düzenlenen “Sürdürülebilirlik - Sınırları Aşmak” temalı zirvede, iletişim teknolojileri üzerinden kent kavramına yeni bakış açısını zirve katılımcılarıyla paylaştı. Zirve esnasında **Wired** dergisi tarafından “**Dünyayı değiştirecek 50 isimden biri**” olarak seçilmesine sebep olan ufuk açıcı işlerini ve kendisini yakından tanıma fırsatı elde ettik. Ratti, kullanmayı tercih ettiği “senseable” kavramıyla kentin hissedilen ve karşılık veren niteliğine vurgu yapıyor. “Smart city” kavramının karşılamakta yetersiz kaldığı nokta “empati”. Ratti, geliştirdikleri sis-

temleri, kentliyle birlikte ve kentli için çalışıyor olmaları sebebiyle “empatik” olarak adlandırıyor. **Et-kileşim, Kolektivite, Katılım ve Paylaşım**, iletişim ağları üzerinden kentin yeniden tariflendiği bu yeni sürecin temel kavramları. Yaşantımızın her alanına giren teknoloji ile kentlerin fizikselliklerini yitirdiğini belirten Ratti, yine teknolojiyi kullanarak bu durumu nasıl tersine dönüştürülebileceğini araştırdıklarını belirtiyor.

“İnsanlar Neredeyse Orayı Isıt!”

“Lokal Isınma” (Local Warming), Ratti’nin en yeni projelerinden. 2013 tarihli proje, insanların hareketlerine bağlı olarak ısınma sağlayarak enerji tüketimini sınırlandırmayı hedefliyor.

“İnsanlar neredeyse orayı ısıt!” diye özetlenebilecek proje, kaybolan, israf edilen enerjinin altını çizerek alternatif bir ısıtma sistemi ortaya koyuyor. Hareketi hisseden sensör-

ler ve otonom kontrol sistemleri vastasıyla, yerleştirmeler mekânda hareket eden insanların direkt ve bölgesel olarak ısınmasını sağlıyor. Önce bir halı ile ayak izleri sisteme tanıtılıyor, kullanıcılar mekânda hareket ettikçe sensör sistemin sıcaklığı onları takip ediyor. Sistemin dış mekâna uygulanması ise, iç ve dış mekân sınırlarının bulanıklaşmasını sağlıyor. Dış mekân kullanımlarını dinamik olarak ısıtan akıllı ve karşılık veren sistem, kişiselleşmiş bir iklim kontrolü sağlarken enerjinin sürdürülebilir bir şekilde kullanılmasına da yardımcı oluyor.

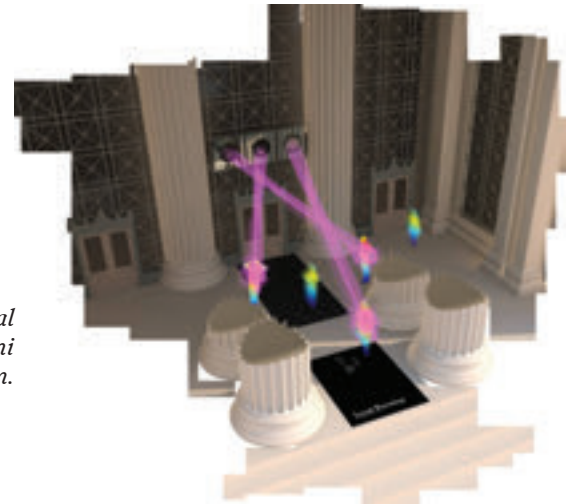
“Live Singapur!”

Bir diğer projeleri Singapur - MIT Alliance for Research and Technology ile ortaklaşa yürüttükleri ve Singapur Ulusal Araştırma Kurumu tarafından finanse edilen 2010 tarihli “Live Singapur!” projesi. Ratti’ye göre kente dair toplanan verilerin değerlendirilerek yararlı

olacak şekilde insanlara geri dönmesi gerekiyor. Singapur için geliştirdikleri projede de tam olarak bunu yapıyorlar.

Kentsel hareketliliğin geleceğiyle ilgili Singapur’da açtıkları araştırma merkezini ve çalışmalarının detaylarını konuştuğumuz Ratti, neden Singapur’u seçtiklerini, Singapur’un teknoloji ve kent planlaması arasındaki bağlantıyı analiz etmek için son derece elverişli bir konuma sahip olduğunu belirterek açıklıyor. “Singapur bir ada, dolayısıyla sınırları çok net. Yeni şeyleri test edebilmek için büyük avantaj sağlıyor. Aynı zamanda Singapur

2013 tarihli “Lokal Isınma” (Local Warming), Ratti’nin en yeni projelerinden.

Asya'nın ortasında ve Asya'da birçok yeni kent kuruluyor... Bu yüzden burada çalışmak istedik. İlk Boston'da başladık ama Singapur iyi bir taban oldu.”

Bu tarz yaklaşımların yeni kurulan kentler için mi yoksa dönüşümler için mi daha faydalı olacağını sorduğumuzda, veri toplama süreçlerinin en etkin olacağı alanın kentin mevcut bir bölümünün ele alınacağı dönüşüm projeleri olacağını belirtiyor Ratti.

Singapur projesinde, kent dinamiklerini bir ekosistem olarak daha iyi anlamak üzere, şehri oluşturan çeşitli katmanların verileri toplanıyor. Bu alanlar arasında ulaşım, yağış, hava sıcaklığı, cep telefonu kullanımı ve deniz taşımacılığı gibi farklı öğeler bulunuyor. Projenin amacı, eşzamanlı veri toplama sistemleri aracılığıyla daha sürdürülebilir ve verimli bir Singapur için çözüm üretmek.

“Live Singapur!” projesi kapsamında dikkat çeken veri toplamalardan biri de, kentte oldukça yaygın olarak kullanılan taksiler için geliştiriliyor. Yağmur yağdığı zaman kullanılabilir taksi bulunamamasından dolayı halkın sıkıntı çektiği kentte, yerleştirilen sensörler sayesinde, yağış olmayan bölgelerdeki taksilerin, sorunlu bölgelere yönlendirilmesi sağlanıyor. Böylece hem kent içi ulaşım sorunu çözülmüş, hem de kent sakinlerinin refahı ve memnuniyeti gözlemlenmiş oluyor.

Her Kentin Ayrı Bir Çözümü Var

Ratti, Singapur'da ya da diğer kentlerde ortaya koydukları sistemlerden söz ederken, her kent için bir diğerinden farklı olduğunu, dolayısıyla o kent için geliştirilecek sistemlerin de oraya özgü olması gerektiğinin altını çiziyor.

İstanbul'da akıllı telefon kullanım oranı yüksekken, uygulama kullanım oranlarında ise durumun tersi-

ne olduğunu ifade ettiğimizde, Ratti bu sistemlerin toplumların alışkanlıkları göz önüne alındığında çok yeni olduğunu ve bu uygulamaların insanların yaşamlarını nasıl kolaylaştırdığını görmeleri için zaman gerektiğini söylüyor.

Bu noktada davranış değişikliği kavramı çıkıyor karşımıza. Projeleri aracılığıyla kişide yeni bir algı yaratmak ve buna bağlı olarak kullanım alışkanlıklarında ve davranışlarda çevreye dair pozitif bir değişiklik için teşvik etmek Ratti'nin projelerinde öncelikli amaç.

Ratti, şehrin nasıl çalıştığını anlamak için enteresan yollar öneriyor. Eski teknolojik imkanlarla gerçekleştirilemeyecek bu yeni okumalardan biri 2009 tarihli “**Trash I Track**” projesi.

“Kullandığımız Eşyaların Nerden Geldiğini Biliyoruz, ya Nereye Gittiğini?”

Belki “İzlediğim Çöp” şeklinde Türkçeleştirebileceğimiz “Trash I Track” Projesinin amacı, çöpe atılan eşyaların takibini gerçekleştirerek ne kadar enerji harcadıklarına dikkat çekmek.

Bazı gönüllü katılımcıların getirdiği eşyalara takılan etiketler sayesinde çöpe atılan eşyanın kısa sürede ülke sınırlarını aşan serüveni kayıt altına alınıyor. Ratti, bu yolla sistemin ne kadar verimsiz olduğunu anladıklarını, veriler sayesinde aynı şeyi çok daha az enerjiyle gerçekleştirmek üzere bir proje geliştirebildiklerini söylüyor. Ama daha önemlisi, “çöp”e dair farklı bir algı yaratarak kişileri davranışlarında bir değişikliğe teşvik etmek istediklerinin altını çiziyor.

Ratti, bireylerin toplumla bağlantı kurmaları için yeni araçlar tasarlıyor. Bunun için dijital dünyadan, ağların kendi kendilerini düzenleme gücünden faydalananıyor. Ancak büyük ölçekli dijital bilgi toplama imkanı, yanlış değerlendirildiğinde, suiistimal ve orantısız denetimin araçlarına dönüşme riski taşıyor. Geçtiğimiz aylarda ortaya attıkları “**BIG DATA or BAD DATA**” başlıklı tartışma, konunun çok yönlülüğüne işaret ediyor. Anlaşılan o ki, bu tartışmalar, dijital toplumun ve kentlerin en yeni soruşturma alanı olarak karşımıza çıkmaya devam edecek. ○

Konca Çalkıvık
İş Dünyası ve Sürdürülebilir
Kalkınma Derneği Genel
Sekreteri

Su Bitiyor mu?

Su kıtlığı son zamanlarda sürekli gündemde... SKD geçtiğimiz ay, Türkiye’de suyun durumunu bilimsel bir araştırma ile gündeme taşıdı. Bugün olanlara ve yarın olacaklara ışık tutmayı amaçlayan “Türkiye’de Suyun Durumu ve Su Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar: Çevresel Perspektif” başlıklı rapor Türkiye’nin su kıtlığına doğru ilerlediğini gösteriyor. Rapor, **Entegre Havza Yönetimi** ve **Ekosistem Yaklaşımları** çerçevesinde hazırlandı. Artan nüfus ve tükenen kaynaklar çerçevesinde dikkat çekici bir bakış açısı sunuyor. Çevresel etkenler tüm dünyada kişi başına düşen kaliteli su miktarını her gün biraz daha azaltıyor. Raporla göre, Türkiye’nin de içinde bulunduğu Akdeniz Havzası iklim değişikliğinin etkilerinin en şiddetli hissedileceği yerlerden biri olarak göze çarpıyor.

Suyun %74’ü Tarımda Kullanılıyor

Rapordaki dikkat çekici diğer sonuçlara bakacak olursak;

- ✿ Ülkemizde kuraklık etkileri artıyor...
- ✿ Sulak alanlar yanlış ve aşırı kullanım yüzünden ciddi hasar görmüş durumda...
- ✿ Son 50 yılda 1,3 milyon hektarlık sulak alanı geri dönülemez şekilde kaybettik.
- ✿ Türkiye’nin 25 su havzasından üçü; **Marmara, Küçük Menderes ve Asi** su fakiri; **Meriç-Ergene Havzası** ise su kıtlığı sınırında...
- ✿ Türkiye’de ortalama yıllık yağış miktarı 643 mm, dünya ortalaması ise 800 mm.
- ✿ Türkiye’de suyun %11’i sanayide, %15’i evlerde, %74’ü ise tarımda kullanılıyor.
- ✿ Senelik toplam su tüketimimiz

yaklaşık üç Büyükçekmece Gölü’ne denk.

- ✿ Şu anda kişi başına düşen 1519 m² olan su miktarı 2030’da ortalama 1120 m²’ye düşecek.
- ✿ Türkiye’nin su tüketim ihtiyacı gelecek 25 yılda 3 kat artacak.
- ✿ Türkiye’de su şebekelerindeki kayıp miktarı %40-60 arasındayken, gelişmiş ülkelerde bu oran ortalama %20...

SKD olarak elbette tek başına iş dünyasının, sivil toplum kuruluşlarının, devletin, yerel yönetimlerin, üniversitelerin vs bu konuda bir şey yapamayacağını biliyoruz.

Ortak çalışma, mutabakat, bir yol planı oluşturmak ve bunu kararlılıkla, sürdürülebilir şekilde yürütmek gerekiyor. Tüm paydaşların birlikte hareket etmesi gerekiyor. Bunu sağlamak için SKD olarak gereken iradeyi göstereceğiz.

TASARIMIN YEŞİL ZİRVESİ

KONFERANS
15 Nisan 2014
9:00 - 17:30

YEŞİLİ UNUTUN, RENGİMİZ ŞEFFAF!

DR. BAHA KUBAN
Bağımsız Yenilenebilir Enerji ve İklim
Değişikliği Politikaları Uzmanı

BANU UÇAK
YEM Stratejik Pazarlama ve İy. Geliştirme Koordinatörü

BERKAY SOMALI
Altensis İnşaat Projeler Direktörü

BÜLENT KÖSTEM
Seferihisar Belediyesi CittaSlow Proje Sorumlusu ve
CittaSlow Türkiye Teknik Koordinatörü

BÜNYAMİN DERMAN
DB Mimarlık Kurucu Ortağı

CAN ÇİNİCİ
Çinici Mimarlık Ortağı

CEMİL YAMAN
ERKE Kurucusu

DÜRRİN SÜER / METİN KILIÇ
M Artı D Mimarlık Kurucu Ortakları

EDWARD ROBINSON
UPM Biyokompozit Yönetim Takımı Üyesi

ENRIC RUIZ GELİ
Cloud9 Kurucu Direktörü

HALUK SUR
Cushman & Wakefield Yönetim Kurulu Başkanı, Entak
Konut GYO Yönetim Kurulu Üyesi, ULİ Türkiye Başkanı

HÜSEYİN BİLMAÇ
InterfiKS Yapı Kimyasalları İcra Kurulu Başkanı

KATYA KAYA
TURKECO İnşaat BREEAM ve Malzeme
Departmanı Koordinatörü

DR. M. EMRE ÇAMLİBEL
SOYAK Holding CEO

MİHRİ CİHAN TUZCUOĐLU
Kastamonu Ekokent Uygulaması Cide Çalışma Grubu ve
Ekokent Platformu Başkanı

MUTLU ÇİLİNGİROĞLU
Mutlu Çilingirođlu MİAR Mimarlık Kurucu Mimar

DR. PATRICK METZLER
Vaillant Group Strateji Direktörü

PETER MURRAY
New London Architecture (NLA) & Wordsearch
Communications Yönetim Kurulu Başkanı

DR. PINAR BİKET
Grontmij Türkiye Mimarlık Departmanı Yöneticisi

SEDA MÜFTÜOĐLU-GÖLEÇ
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi
Ekolojik Kent Proje Sorumlusu

YASEMİN KESKİN ENGİNÖZ
YAPI Dergisi Genel Yayın Yönetmeni

Ana Sponsorlar

Bilgi Ortağı

“Organik, Gönül Vermeden Yapılacak İş Değil”

Dünyanın en büyük organik hammadde işleyicilerinden Alman bebek maması şirketi Hipp, 2008 yılından beri Türkiye’de. Çalışmalarını uzun zamandır yakından takip ettiğimiz Hipp Türkiye’nin Ülke Müdürü Mustafa Karık, Türkiye’de organik tarımın büyük potansiyeline vurgu yapıyor ve “Eğer kararlı olunursa çok hızlı bir biçimde organik tarıma geçebilir Türkiye” diyor...

 Barış DOĞRU Özgür GÜVENÇ

Organik tarımın konuşulmadığı bir dönemde, 1956 yılında, ilk organik mamayı piyasaya süren Alman bebek maması markası Hipp, bugün dünyanın en büyük organik hammadde işleyicilerinden biri. Tüm tesisleri sıfır emisyonla çalışıyor. Biberon formüllerinden kavanoz mamaya, ek gıdalardan anne-bebek kozmetiğine kadar yaklaşık 600 ürün çeşidi bulunan şirket, 2008 yılından bu yana da Türkiye pazarında faaliyet gösteriyor. %5 pazar payına sahip olan Hipp Türkiye, aynı zamanda önemli bir ihracatçı konumunda. Bir yandan dünyanın çeşitli bölgelerindeki Hipp tesislerine Türkiye'den organik hammadde ve meyve suyu ihracatı gerçekleştiren firma, bir yandan da pekmezli-tahinli bebek maması gibi özgün tatları Türkiye pazarına sunmak için çalışmalar yürütüyor.

Türkiye pazarına yeni bir soluk getirdiklerini ifade eden Hipp Türkiye Ülke Müdürü Mustafa Karık, "Hipp'in pazara girmesiyle fiyat dengesi ve kalite algısı değişti. Ama en önemlisi, bebek maması ile ilgili algı değişti" diyor. Mustafa Karık'a bebek maması ile ilgili yanlış algının ne olduğunu sorduğumuzda şöyle cevap veriyor: "Türkiye'de anne sütü kesilince biberon formülüne başlanır. Oysa çocukların bağışıklık sisteminin oturduğu 6 yaşına kadar bebek maması ve ek gıdalar büyük önem taşıyor. Bu dönemde

2008 yılından bu yana Türkiye pazarında faaliyet gösteren ve şu an %5 pazar payına sahip olan Hipp Türkiye, aynı zamanda önemli bir ihracatçı konumunda.

ne yaparsak kârdır. Bağışıklık sistemini bu süreçte güçlendirdikten sonra vücut pek çok şeye dayanıyor. GDO'ların önümüzdeki yıllarda nelere yol açacağını dahi bilmiyoruz. Belki de bir felaketin tam da içindeyiz. O nedenle bebekler sadece anneyi emmediginde değil, 5-6 yaşlarına kadar bebek maması, ek gıda takviyesi almalı. Örneğin Almanya'da 1 milyar Euro'luk pazarın sadece 200 milyonluk kısmı biberon formüllerinden oluşur. Türkiye'de de bu algıyı yavaş yavaş değiştirmeye başladık."

Türkiye'de Üretilen Formül: Kombiyotik Devam Sütü

1,5-2 yaşındaki çocuklara atıştırma olarak içinde katkı malzemesi bulunan kraker ve benzeri ürünlerin verildiğini dile getiren Mustafa Karık, Hipp'in bu alandaki ihtiyacı karşılamak için de kolları sıvadı-

ğının haberini veriyor. Karık, “Ek Gıda Tebliği’ne hiç uygun olmayan atıştırıcılık, çocukların gelişimini olumsuz yönde etkiliyor. Biz de Hipp olarak %99’u organik olan atıştırıcılıkları Türkiye pazarına getirmeye başladık. Avrupa Birliği standartlarındaki bu ürünlerimiz, Tarım Bakanlığı tarafından da onaylı. Aynı zamanda bağımsız denetleme şirketimiz BCS’nin de onayını aldı. Hedefimiz, Türkiye’de 150 milyon Euro değerinde potansiyel taşıyan bu alanda güçlü bir konuma gelmek.”

Hipp Türkiye, globaldeki ürünlerin satış ve pazarlamasını yürütmenin yanı sıra farklı misyonlar da üstlenmiş durumda. Mustafa Karık, bu faaliyetleri şöyle aktarıyor: “Bilindiği gibi Hipp, sıfır emisyonla çalışan tesislerde üretim yapıyor. Ayrıca bu ürünlerin nakli esnasında doğaya zarar vermeyen araçların kullanımına da özen gösteriyoruz. Bu hassasiyetin yanında teknik olarak da geri kalmıyoruz. Örneğin 1,5 yıl önce ‘kombiyotik’ adlı bir formül çıkardık. Başlangıç ve devam formülü olan süt, dünyada hiçbir teknolojinin ulaşamadığı seviyede. Bu ürün hem organik, hem prebiyotik, hem de probiyotik lifler içeriyor. Türk damak tadına uygun, özgün tatlar için de çalışmalara başladık. Pek-

“Dünyanın geleceği kesinlikle organik tarımda. Bugün dünyanın %2’sinde organik tarım yapılıyor. Avusturya’ya baktığımızda bu oran %40. Demek ki, organik tarım bir ülkeye yetebiliyor”

mezli, tahinli, peynirli ürünleri hayata geçireceğiz. Tek sorunumuz, yeterli miktarda toz halinde organik pekmezi bulmakta.”

Anne-Bebek Kozmetiğine de Girdi

Sadece bebek ve çocuklara değil, aynı zamanda anneye de destek

olduklarını vurgulayan Mustafa Karık, “Annelere olan desteğimiz, hamilelik döneminde başlıyor. Anne hamileyken verilen besin takviyelerimiz var. Aynı zamanda anne sütünü artırmak için de elimizden gelen özeni gösteriyoruz” diyor. Türkiye pazarına anne-bebek kozmetiği ürünlerini de getirdiklerinin bilgisini veren Karık, sözlerine şöyle devam ediyor: “Bu konuda da sıfır tolerans gösteriyoruz. Kozmetik ürünlerimizde alkol, paraben gibi zararlı maddeler kesinlikle yok. Almanya’da 4-5 yıl önce pazara sunulan kozmetik ürünlerimiz inanılmaz bir pazar kazandı. Biz de Hipp Türkiye olarak ulusal zincir mağazalarda, seçkin eczanelerde ve bebek mağazalarında yerimizi aldık; daha da yaygınlaşacağız. Hipp’in dünya genelinde 600 çeşit ürünü var. Biz 2008’de Türkiye pazarına 14-15 çeşit ürünle girmiştik; hedefimiz kısa zamanda 100 ürüne ulaşmak.”

“Türkiye 10 Yıl İçinde Organik Tarıma Geçebilir”

Hipp Türkiye’nin 2009 yılından bu yana önemli bir ihracatçı konumunda olduğunu ifade eden Mustafa Karık, “Kısmen işlenmiş organik hammadde ihracatı yapıyoruz. Konsantre haline getirilmiş, ambalajlanmış hammadde, meyve

suyu üretimi gerçekleştiriyoruz” diyor. Hipp’in beş yıl önce Türkiye’de yatırım yapma kararı aldığını ancak yeteri büyüklükte alan bulamadığı için önemli bir yatırımını Gürcistan’a yönlendirdiğini hatırlatan Mustafa Karık, fizible olduğu takdirde Hipp’in bu alanda yatırıma hazır olduğunu kaydediyor. Organik tarımın sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi için parçalanmış toprakların bir-

leştirilmesi gerektiğini önemle vurgulayan Karık'a göre Türkiye'nin bu konuda know-how'a ve teşviğe ihtiyacı var: "Dünyanın geleceği kesinlikle organik tarımda. Bugün dünyanın %2'sinde organik tarım yapılıyor. Avusturya'ya baktığımızda bu oran %40. Demek ki, organik tarım yapılabilen bir şey ve bu yolla elde edilen ürün bir ülkeye yetiyor. Yetmemesinin nedeni ise toprağı, tohumu bozdukça aynı verimin alınmaması. Türkiye ise bu konuda çok şanslı. Kendi tohum bankamızı kuran ender ülkelerden biriyiz.

Amacımız bu tohumları satmak değil, ileride kimseye muhtaç kalmadan üretmek. Organik tarım kapasitesi tüm üretiminin %1'inden az olan Türkiye, bugün organik tarım yapma kararı olsa bazı ürünlerde iki, bazı ürünlerde ise 3-4 yıl içinde bunu gerçekleştirir ve 10 yıl sonra tamamen organik tarıma geçişi sağlayabilir. Kullanılmamış çok bakir topraklarımız var. Devlet, halk ve medya bu konunun arkasında durursa yumuşak bir geçişle organik

tarıma geçeriz ve sağlıklı nesiller yetiştirebiliriz..."

Karık'ın son olarak üzerinde durduğu bir konu da 'organik' ve 'doğal' ürünlerin aynı kefeye konulması. "Ben bahçemde doğal ürün yetiştiriyorum" algısının değişmesi gerektiğini belirten Karık, "Organik tarım tohumdan başlıyor. Aynı zamanda toprak için kullanılan ilaçlar, su gibi unsurlar da çok belirleyici. Neyse ki bu konuda Türkiye'de yavaş yavaş bir bilinç geliyor. Zaten bu algının artması için modern dünya elinden gelen her şeyi yapıyor. Yediğimiz, içtiğimiz ürünler bizlere öylesine zarar veriyor ki, ister istemez o tarafa bakmaya başlıyorsunuz..."

Gerçekten de, uzun süredir çalışmalarını yakından takip ettiğimiz Hipp Türkiye'nin tüm ekibi, hayata organik tarafından bakıyor. Karık'ın "Organik ürün işi sevilmeden, gönül vermeden yapılacak iş değil. Zaman içinde hepimizin hayata bakışını tümünden değiştirdi" sözleri bu anlamda boş laf değil, gerçeğin ta kendisi... ○

“Sürdürülebilir Markalar Konferansı İstanbul” Mayıs'ta

Markalar gelecekte neyin mümkün olduğuna dair yeni bir arayışla çalışmalarını yeniden tasarlıyorlar. Bunu yaparken de, herkes için sağlık, onur ve mutluluk sağlayacak, geleceğin rejeneratif ekonomisine net pozitif katkıda bulunmaya çalışıyorlar.

Bu Mayıs; İstanbul'da dünyamıza net yarar sağlayan, sürdürülebilir bir ekonomi hedefleyen global düşünce liderleri ve uygulayıcılarıyla bir araya geliyoruz.

Alanında öncü isimlerden; sürdürülebilirlik ekseninde marka iletişimi, pazarlama ve tasarım stratejilerini, yenilikçi araştırmalarını, fark yaratan ve etkileyici yeni uygulamalarını dinleyebileceksiniz.

İki gün sürecek atölye çalışmaları, oturumlar, etkinlikler ve açık tartışmalarda, markanızı geleceğin ekonomisinde başarıya götürecek paylaşımlardan yararlanma imkânına sahip olacaksınız.

Yeniden Düşün-Yeniden Tasarla-Yeniden Yarat

Sürdürülebilir Markalar Konferansı, insanoğlunun iş dünyasında yaratıcılığı ve yenilikçiliği kullanarak dünyayı değiştirebileceği inancıyla

kuruldu. Amacı, farklı perspektiflere sahip, farklı disiplinlerden gelen bireylerin iyimser ve işbirlikçi bir atmosferde birbirleri ile iletişime geçmelerini ve ortak bir vizyon yaratmalarını sağlamak.

Sürdürülebilir Markalar Konferansı İstanbul dışında, dünyanın çekim merkezleri olarak San Diego, Londra, Rio de Janeiro ve Buenos Aires'te toplanıyor. Bu yıl tüm bu merkezlerde konuşulacak ortak tema: Yeniden Düşün-Yeniden Tasarla-Yeniden Yarat. Bu tema altında, tüm katılımcı markaların üretim süreçlerini, paydaşları ile ilişkilerini ve tüm ekonomik döngülerinde dünyaya olan etkilerini gözden geçirmeleri bekleniyor. Konferansta Tedarik Zinciri, Marka Stratejileri ve İletişim, Sürdürülebilir Tasarım için İnovasyon kulvarlarında birbirinden ilgi çekici oturumlar, atölye çalışmaları, film gösterimleri ile sür-

Sürdürülebilir Markalar Konferansı İstanbul dışında, dünyanın çekim merkezleri olarak San Diego, Londra, Rio de Janeiro ve Buenos Aires'te, “Yeniden Düşün-Yeniden Tasarla-Yeniden Yarat” ortak temasıyla toplanıyor.

dürülebilirlik her yönüyle irdelenecek.

Öğrenmeden Eyleme...

Markanızı ve sizi başarılı pozitif etkiye ulaştıracak ilhamı, araçları ve ortaklıkları bularak; düşündürücü oturumlarımıza, kolaylaştırılmış tartışma grupları ve toplantılarımıza katılarak;

- Gerçek sosyal ve çevresel sorunları çözen marka inovasyonlarına yeni fırsatlar sunan güncel pazar trendlerini,
- Liderlerin markalarını daha anlamlı olmaları için nasıl yeniden konumlandıklarını,
- Paydaş ilişkilerini geliştiren ve inovasyonu destekleyen otantik, karşılıklı iletişimin nasıl oluşturulabileceğini,
- Akıllı tedarik süreçleri oluşturarak marka hikâyelerinin nasıl geliştirilebileceğini,
- Ürün yaşam döngüsü etkisini anlamının nasıl daha yenilikçi tasarım süreçlerine yol açabileceğini,
- Tedarik zincirine istikrar ve kaliteyi artıracak ve rekabet avantajı sağlayacak ortak değerlerin nasıl inşa edileceğini öğrenme fırsatı elde edeceksiniz.

2014

SUSTAINABLE BRANDS
SÜRDÜRÜLEBİLİR MARKALAR
İSTANBUL KONFERANSI
28-29 MAYIS

Swissotel The Bosphorus

REIMAGINE YENİDEN DÜŞÜN
REDESIGN YENİDEN TASARLA
REGENERATE YENİDEN YARAT

ATÖLYELER

KONUŞMACILAR

ÖZEL ETKİNLİKLER

Marc Mathieu
Senior Vice President
Marketing Unilever

Thomas Kolster
Author and Director
Goodvertising Agency
WhereGoodGrows

Solitaire Townsend
Co-Founder
Futerra

Sally Uren
Chief Executive
Forum For The Future

Dean Scarborough
CEO
Avery Dennison

Ve diğer konuşmacılar ile...

MARKA STRATEJİSİ TÜKETİCİ DAVRANIŞLARI İLETİŞİM TASARIM VE İNOVASYON TEDARİK ZİNCİRİ

inog

KAYIT İÇİN:
www.surdurulebilirmarkalarkonferansi.com

GELECEK İÇİN ÇAĞRI

PLATİN SPONSORLAR

GÜMÜŞ SPONSORLAR

İLETİŞİM SPONSORU

BRONZ SPONSORLAR

MEDYA SPONSORLARI

KATKIDA BULUNANLAR

odaklı ekonomi modeline geçiş ve bunun için 20-20-20 iklim ve enerji hedeflerine ulaşılması.

3. Sağlıklı Çevre ve İnsan - “Çevreye Özen Göstermek, Kendimize Özen Göstermektir” (temel öncelik): Toksik içermeyen çevre, AB vatandaşının bilgilendirilmesi ve daha iyi uygulamalar.

4. Uygulamanın Geliştirilmesi - “Çevre için İyi Olan, Sağlığımız ve Cüzdanımız için de İyidir” (etkinleştirici öncelik): AB çevre mevzuatının daha iyi uygulanmasının AB ekonomisine sağlayacağı katkı. Yıllık 72 milyar Euro tasarruf.

5. Bilgi Akışını Artırmak - “En İyi Kararlar, En Son Bilgilere Dayanır” (etkinleştirici öncelik): Potansiyel çevresel risklere karşı bilincin artırılması, araştırma ve inovasyon çalışmalarına daha fazla yatırım.

6. Güvenli Yatırımlar “Yeşil Teşvikler, Yeşil İnovasyonlar Demektir” (etkinleştirici öncelik): Özel ve kamu sektörünün desteği ile çevre-dostu ürün ve hizmetlerin AB pazarında artırılması.

7. Daha İyi Entegrasyon - “Tek Yaklaşımla Birçok Sorunla Baş Etme” (etkinleştirici öncelik): Çevresel ve iklim değişikliği düzenlemelerinin, diğer politika alanlarına entegre edilmesi. Bölgesel, balıkçılık, tarım, ulaşırma ve enerji gibi politika alanlarıyla paralel çalışmaların yürütülmesi.

8. Sürdürülebilir Şehirler - “Ortak Sorunların Çözümü için Birlikte Çalışma” (yatay öncelik): Çevre-dostu şehir planlamaları.

9. Uluslararası sorunlarla Baş Etme - “Gezegenin Sınırları İçinde, Daha İyi Yaşamak” Küresel Bir Hedefdir” (yatay öncelik): Rio+20’de kabul edilen Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (Sustainable Development Goals) ile birlikte, AB’nin küresel yaklaşımlarından biri olacak “Gezegenin Sınırları İçinde, Daha İyi Yaşamak” amacının yaygınlaştırılması.

Tematik Stratejilere Devam

Yeni programla ilgili genel tespitleri ise şu şekilde özetlemek mümkün:

Hâlihazırda tüm üye ülkeleri bağlayıcı kılan Avrupa 2020 (20-20-20) ve 2050 hedeflerinin (emisyonlarda %80-95 azaltım)

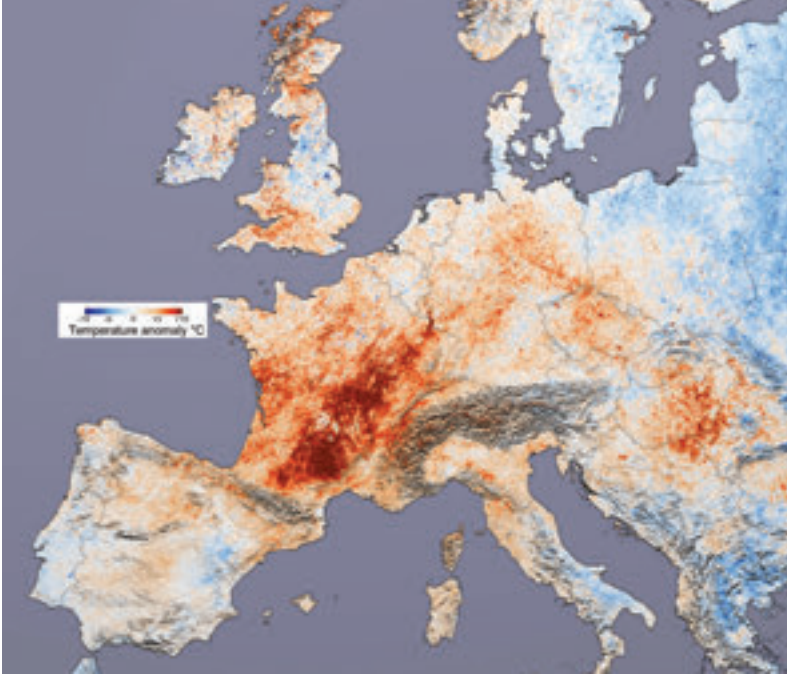

Hâlihazırda tüm üye ülkeleri bağlayıcı kılan Avrupa 2020 (20-20-20) ve 2050 hedeflerinin (emisyonlarda %80-95 azaltım) gerçekleşmesi için yeni program, 22 Ocak 2014 tarihinde açıklanan ancak kesinleşmeyen, 2030 yılına ait iklim ve enerji politikası paketiyle beraber, “ara dönem” çalışma programı olarak düşünülebilir.

gerçekleşmesi için yeni program, 22 Ocak 2014 tarihinde açıklanan ancak kesinleşmeyen, 2030 yılına ait iklim ve enerji politikası paketiyle beraber, “ara dönem” çalışma programı olarak düşünülebilir. Not: **2030 Paketi:** Yenilenebilir enerji kullanımının %27’ye, emisyon azaltımının %40’a çıkarılması, Emisyon Ticaret Sistemi’nin 2021’de başlayacak yeni döneminin daha iyi işleyebilmesi için yeni reform çalışması.

Yine 6. ÇEP’de olduğu gibi “tematik stratejiler” üzerinden çalışmalar sürdürülecek. İklim değişikliği, insan sağlığı, doğal kaynakların verimli kullanılması ve enerji verimliliği gibi konulara odaklanan, “Çevreye duyarlı bir AB İç Pazar İşleyişinin” ön planda olması bekleniyor.

AB’nin diğer politika alanlarını ilgilendiren “enteğre çevre yönetiminin esasları”, geniş bir yelpazede üye ülkelere sunuluyor. Çevre-dostu üretim modellerinin yaygınlaştırılmasına önayak olacak bir “iş dünyası” ile uzun vadeli yeni iş imkânlarının yaratılması temel hedefler arasında. AB’de hızla gelişen yeşil ekonomiye geçişi hız-

2003 yılı Avrupa kıtası genelinde aşırı sıcak hava dalgasının yaşandığı bir yıl olmuş; meydana gelen felaketlerin %64'ü hava sıcaklığına bağlı olarak gelişmiş, 20 binden fazla kişi hayatını kaybetmiş ve gıda üretimindeki düşüş AB'de büyük kayıpları yaratmıştı (EEA, 2/2004).

landırarak çalışmalara ağırlık verilecek. Pek çok alanda yerini alan ve günümüzde giderek yaygınlaşan bir algı olarak **“insan sağlığı=güvenlik”** söylemi kapsamında, hava kirliliğinin yarattığı sağlık problemlerinin azaltılması, temiz suya erişim ve kimyasallar gibi önemli konular gündeme alınacak. Bu bağlamda, üye ülkelerde **Dünya Sağlık Örgütü**'nün standartlarına uygunluk aranacak. Öte yandan, sağlık programları AB tarafından ekonomik büyümenin de ön koşullarından biri olarak kabul ediliyor. Nitekim program, Şubat 2014'te açıklanan AB'nin yeni Sağlık Programı (2014-2020), insan sağlığının güvence altına alınmasıyla pazardaki güven ortamının sağlanması amacıyla da örtüşüyor.

Uluslararası alanda AB'nin **küresel yön verici liderlik** konumunu elinde tutma çalışmaları da devam edecek. Bu durum, özellikle iklim değişikliği ile mücadelede BM nezdinde yapılan konferanslarda AB'ye getirilen eleştirilerin bir göstergesi olsa gerek.

Ayrıca AB tek başına düşünülürken, ekonomik kriz ortamında olduğu gibi üye ülkelerin “politik ve ekonomik çıkarları” ile üyelerdeki farklı uygulamalar ön plana çıkabilir ve böyle bir ortamın devam etme-

si yeni programın, hepsi olmasa da, belli hedeflerinin gidişatını etkileyebilir.

Bağlayıcı Değil, Ancak Stratejik Belgeler

7. ÇEP'in genel yönelimini ortaya koymaya çalıştık. Gelin biraz da işin tarihsel boyutuna, ÇEP'lerin gelişimine bakalım. Avrupa Komisyonu'nun hazırladığı ilk ÇEP, 22 Kasım 1973 tarihinde AB Konseyi ve Üye Devletlerin temsilcileri tarafından kabul edilmiş ve Topluluk Bildirisi halini almıştı. Yani 1973 yılında AB'nin çevre politikasının ilk örneği sunulmuştur. Bu eylem programını 1977 yılında 2. ÇEP, 1983 yılında 3. ÇEP, 1987 yılında 4. ÇEP, 1993 yılında 5. ÇEP ve 2002 yılında 6. ÇEP izlemiştir.

Programlar, Birlik organları tarafından oluşturulan, hukuki bakımdan bağlayıcı olmayan, ancak AB'nin belirli hedeflerini ortaya koyan normatif ve stratejik belgelerdir. Bağlayıcı mevzuat içinde yer almalarının sebebi ise **yerindenlik/subsidiarite ilkesi** nedeniyle, Kurucu Antlaşmalar ile AB'nin münhasır yetki alanına girmeyen konuların üye devletlerin yetkisine bırakılmasıdır. Programlar, gelecek dönemlere yönelik beklentileri ve yeni fikirleri sunmakla beraber, bir sonraki çalışma için bir çerçeve zemin oluşturulması noktasında, AB Çevre Politikası'na yön verici olabilir. Bu bağlamda, AB Çevre Politikası mevzuatına ek düzenlemeleri de gündeme getirebilir. Program bütünüyle üye ülkelerin, Avrupa Parlamentosu'nun, bölgesel veya yerel otoritelerin, iş dünyasının ve sivil toplum kuruluşlarının eş zamanlı çalışmalarını öneriyor.

Program İçeriğinin Oluşması

Öte yandan, küresel boyuttaki gelişmeler, zamanla AB içinde yapısal reformların gerekliliğini ortaya koymuş ve politika alanlarının önceliklerini de AB içinde dönemsel olarak etkilemiştir. Yeni programın içeriğinin, Avrupa Parlamentosu'nun Konsey'in ve ilgili tüm paydaşların görüşlerinin alınmasıyla hazırlanmış ve programın sadece AB'deki gelişmeler (ekonomik kriz) ile sınırlı kalmayıp, uluslararası alandaki önemli gelişmelerin sonuçlarının dik-

10. GERİ DÖNÜŞÜM, ÇEVRE TEKNOLOJİLERİ VE ATIK YÖNETİMİ ULUSLARARASI FUARI

Çevre İçin Çözüm Üretenlerin Ortak Adresi

12-13-14 Haziran 2014

Tüyap Fuar ve Kongre Merkezi, İstanbul

rewistanbul.com

Organizasyon

Program Bütçesi

Programın bütçesi, 7-8 Şubat 2013 tarihinde Devlet ve Hükümet Bakanları Zirvesi'nde kabul edilen ve AB'nin 28 üye ülkesi için tasarlanan 2014-2020 Çok Yıllı Mali Çerçevesi (Multiannual Financial Framework-MMF) dahilinde ele alınacak. Tablo 1'de büyüme ve doğal kaynak kullanımına ilişkin Mali Çerçeve'de belirtilen harcama ödeneklerini görebilirsiniz. Söz konusu ödeneklerin Mali Çerçeve'nin sadece iki bölümünü oluşturduğunu belirtelim. Diğer harcamalar için: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-1096_en.htm

Tablo 1. 2014-2020 Çok Yıllı Mali Çerçevesi'nde Harcama Ödenekleri (2011 Fiyatları, milyon avro)

Harcama Ödenekleri	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Akıllı Büyüme	60.283	61.725	62.771	64.238	65.528	67.214	69.004
1.a. Büyüme, İstihdam için Rekabet Gücü	15.605	16.321	16.726	17.693	18.490	19.700	21.079
1.b. Ekonomik, Sosyal ve Bölgesel Uyum	44.678	45.404	46.045	46.545	47.038	47.514	47.925
2. Sürdürülebilir Büyüme: Doğal Kaynaklar	55.883	55.060	54.261	53.448	52.466	51.503	50.558

Kaynak: Avrupa Komisyonu, 2013

AB 2030 Paketi, Yenilenebilir enerji kullanımının %27'ye, emisyon azaltımının %40'a çıkarılması, Emisyon Ticaret Sistemi'nin 2021'de başlayacak yeni döneminin daha iyi işleyebilmesi için yeni bir reform çalışması olarak kabul ediliyor.

kate alınmasıyla da şekillendiğini görmek mümkün. Hatırlanacağı üzere, 2003 yılı Avrupa kıtası genelinde aşırı sıcak hava dalgasının yaşandığı bir yıl olmuş; meydana gelen felaketlerin %64'ü hava sıcaklığına bağlı olarak gelişmiş, 20 binden fazla kişi hayatını kaybetmiş ve gıda üretimindeki düşüş AB'de büyük kaygı yaratmıştı (EEA, 2/2004). Aynı şekilde, küresel çevre sorunlarının mevcut ekonomi politikalarına, sosyal hayata ve "insan sağlığına" etkisinin AB genelinde artması ve Haziran 2012 tarihinde gerçekleştirilen Rio+20 Zirvesi'nde "Küresel Vizyon" eksikliği etrafında şekillenen sorunların vurgulanması, AB'nin çevre koruma konusunda lider konumunu sağlamlaştırmasına ve Birlik içinde bazı önemli yapısal reformların gerekliliğinin giderek gün yüzüne çıkmasına neden oldu. Ancak, iç pazar'ın etkili bir şekilde işleyebilmesini düzenleyen politika seçeneklerinin, AB'nin gerek eski gerekse

mevcut politikalarında her daim gündemde kaldığını ekleyelim.

Türkiye Açısından Önemi

AB çevre politikası, sürekli değişim içinde olan ve uzun vadede entegre çevre yönetimi çerçevesinde birçok farklı politika alanını aynı amaç doğrultusunda birleştiren niteliklere sahiptir. Dolayısıyla AB çevre politikasının dinamikleri, üye ülkelerin çevre performanslarına da ciddi oranda şekil verebiliyor.

AB çevre mevzuatının uygunluğunun irdelenmesi ve uzun vadede karşılaşılabilecek çevresel problemlere uyumun şimdiden hızlandırılması için, 2014-2020 dönemi kapsayacak programın önceliklerinin, Türkiye tarafından da takip edilmesi ve programa uyumlu çalışmaların devam ettirilmesi oldukça önemli. 2020 yılının çevre politikasının çerçevesini sunan yeni ÇEP, özellikle düşük karbon ekonomisi çerçevesinde, "çevresel sorun riski en az olan üretim modeli" ile "en az tüketime yönelen", tüketileni de geridönüşümlü olarak geri kazandıran hedefleri öne çıkarıyor. Türkiye'deki özellikle ilgili sektörlerin gelişmesini sağlayacak Program, AB pazarına uyumlu üretimlerin yapılmasını, üye ülkelere olduğu kadar aday ülkelere de teşvik unsuru olarak sunuyor. Aynı şekilde program, Türkiye'nin AB pazarındaki rekabet gücünün belirlenmesi için de önemli bir rehber olacak. ○

18. IFOAM DÜNYA ORGANİK KONGRESİ

Organik Köprüler Kurmak

13-15 Ekim 2014, İstanbul
Lütfi Kırdar Kongre ve Sergi Sarayı

MEDYA SPONSORLARI

*İnsan, bir 50 yıl öncesinin
İskenderun'unu merak ediyor bu
felaketi görünce...*

Anadolu'nun Kimliksiz Kentleri

İki aydır Anadolu'nun kentlerini geziyor, seçim öncesi belediye başkan adaylarıyla yaşanabilir kent konusunda söyleşiler yapıyorum. Dün resimlere bakarken dikkatimi çaktı: Üzerinde tarih olmasa hangi fotoğrafın hangi kentte çekildiğini bilmek mümkün değil. Kentlerimiz nasıl oldu da bu denli renksiz, bu kadar çirkin, bu kadar kimliksiz oldu?

Gerçekten kentlerimiz niçin bu kadar çirkin? Konuştuğumuz belediye başkan adayları da bu konudan çok şikâyetçiler. Hepsi çarpık kentleşmeyi, şehirlerinin en büyük sorunları arasında sayıyor. Çarpık kentleşme deyince insanın aklına eski gecekondular geliyor. Mersin gibi nüfusu son 20 yılda 100 binden 1 milyona çıkan kentlerde bu çok ciddi bir sorun. Ama adil kentsel dönüşüm/yerinde değişim çalışmalarıyla buralarda iyileştirme yapmak mümkün. Ve bu çalışmaların kentlerimizde başlatılmış olduğunu görüyoruz.

Ah Eski Mardin

Daha vahim olanı ise kentlerimizde yeni kurulan mahallelerin plansız gelişmesi. Geçen hafta Urfa ve Mardin'de yüzlerce yeni apartmanın yapıldığını gördük ve konuyu **Mardin BDP Belediye Başkan adayı Ahmet Türk**'e sorduk. "Mardin'de koskoca yeni bir şehir oluşmuş ama bir cadde, bir bulvarı bulamazsınız. Ana bulvarı sokak gibi. İki araba yan yana geçemiyor. Ve burada rant karşılığı birisine 10 kat verilmiş, birine 15 kat. Bir şehir planlaması yok. Gerçekten utanç duyulacak bir

Ahmet Türk, "Mardin nefes alacak durumda değil. Gerçekten utanç duyulacak bir noktaya getirilmiş bu yeni şehir. Tabii bu şehri yıkmamızın da imkânı yok" diyor.

Eski Mardin

noktaya getirilmiş bu yeni şehir... Rant merkezine dönüşmüş... Şehir nefes alacak durumda değil. Planı yok. Tabii bu şehri yıkmamızın da imkânı yok.”

Bu çirkinlikten maalesef eski Mardin de nasibini almış. Yıllardır Mardin'in güzelliğini duyardım. **Mezopotamya Ovası** çok etkileyici. Ama keşke kafamı çevirip kente bakmasaydım. İçim yandı. Bu kadar güzelliğin içine bu çirkinliği kim nasıl yakıştırabilirdi? Anlamak mümkün değil.

Kalkınma adına yapılan “**çılgın projeler**” kentin doğayla ilişkisini kopararak kimliksizleştiriyor, çirkinleştiriyor. Bu projelerin başında Karadeniz Sahil Yolu geliyor. Rize iki başbakan çıkarmış bir kent olmakla gurur duyuyor. Ama kente en büyük kötülüğü o iki başbakan yapmış. **Karadeniz Sahil Yolu**'nun temel atma törenini Başbakan **Mesut Yılmaz** Rize'de yaptı. Başbakan **Tayyip Erdoğan** da inşaatını ta-

mamladı. Sonuç olarak Rize dağlar ve sahil yolu arasında sıkışıp kalmış. Rize'de AKP, CHP, MHP ve Saadet partilerinin belediye başkan adaylarıyla konuştuğumda dördü de Karadeniz sahil yolunun kent ve deniz arasındaki bağı kopartmış olmasından şikâyet ediyordu. **Trabzon**'da da adaylar sahil yolundan şikâyetçi. Kentten kuzeye bakınca nefes kesen deniz manzaraları yerine üst geçitlerin görüntü kirliliği karşımızda. Her iki kent ekonomik kalkınma için turizmin önemini vurguluyor ve sahil yolunun turizmi baltalamış olduğunu vurguluyor. Kenti denizden kopartmanın ekonomik, sosyal ve

Kalkınma adına yapılan “çılgın projeler” kentin doğayla ilişkisini kopararak kimliksizleştiriyor, çirkinleştiriyor. Bu projelerin başında Karadeniz Sahil Yolu geliyor.

Rize'nin denizi nerede sahiden?

Sibel BÜLAY
sibel.bulay@gmail.com

çevresel etkilerini bugün Trabzon, Rize ve Samsun'da görmek mümkün. Bu olumsuzluğu gidermek amacıyla belediye başkan adayları, Güney otoyolunu tamamlama ve denizle olan bağı tekrar oluşturma projeleri geliştirmiş.

Karadeniz'de gördüğüm kentler arasında **Giresun** ve **Ordu** çok bozulmamış. Belediye başkanına sorduğumda “Biz hep muhalefettedik. Hükümetler bizi cezalandırmak için buralara yatırım yapmadılar. Bu sayede kurtulduk” dedi. Şaka gibi... Karadeniz'deki felaketi göz önünde bulundurarak, yerel seçimler için hazırlanmış olan “çılgın projeleri” uygulamadan önce tekrar değerlendirmek gerekir diye düşünüyorum. **Kanal İstanbul** gibi çılgın projeler kentlerimizi perişan ediyor ve edecek.

Göç, yoksulluk, rant, kalkınma adına yapılan görgüsüz, çılgın projeler sayesinde Anadolu'da 10 bin yıllık kentlerimizin tarihi ve özel dokuları çirkinlikler arasında kaybolmuş. Dilerim seçim sonrası iş başına gelen yönetimler kentlerimiz için yeni fırsat olurlar...

Ordu, deniziyle muhabbetini kaybetmemiş, yediği ceza nedeniyle!..

“Sürdürülebilirlik Bulmacasının Tüm Parçaları Elimizde”

National Geographic kaşifi Thomas Culhane gerçekten ilham verici bir kişi. Geçtiğimiz yıl da ülkemize gelen Culhane, Bosch Ev Aletleri'nin davetlisi olarak, 15-18 Nisan tarihlerinde İstanbul'da altı üniversitede düzenlenecek eğitimlere katılacak. “Dünyayı kurtarmak evde başlar ve hemen şimdi yapabileceğimiz çok şey var! Ve ben çok umutluyum çünkü elimizde her türlü teknoloji ve teknik bilgi var” diyen Culhane, “Tek yapılması gereken yapbozu bir araya getirmek” sözleriyle umut veriyor hepimize...

 Barış DOĞRU

Enerji, temiz teknolojiler, çevre kirliliğinin azaltılması ve tasarruf yöntemleri hakkında konferanslar veriyorsunuz. Kahire'deki çalışmalarınız gerçekten etkileyici. Öte yandan, her ülkenin kendine özgü koşulları bulunuyor ve çoğu zaman bir yerde işe yarayan bir şey başka bir yere uygun olmuyor. Bu konudaki görüşlerinizi öğrenebilir miyiz?
Sürdürülebilir kalkınma konusunda bir uzman ve **BM Milenyum Hedeflerine**

ulaşmamıza nasıl yardım edebileceğine odaklanan bir çevre bilimleri profesörü olarak, sürekli “**techne**” (değişmez, evrensel ve aktarılabilir bilgi) ve “**metis**” (her zaman değişen, son derece yerel ve başka yerde tekrarlanamayan bilgi) arasındaki farka odaklanıyorum. Bir **National Geographic kaşifi** olarak, her yıl sayıları ona varan farklı ülkeye yaptığım seyahatlerde de bu farklılıklara ilk elden şahitlik ediyorum. Örneğin, hepimizin güneş ışığına,

rüzgâra, ısıtma veya soğutma kaynaklarına, temiz suya, odun ve kayaya, verimli topraklara erişim düzeyi aynı değil. Ayrıca, hayati kaynakların her zaman dışarıdan ithal edilmesine de güvenemeyiz. Sürdürülebilir bir durum yaratmak için, “metis”imizi kullanarak, mevcut ve güvenilir olan temelinde çözümler bulmamız gerekir. Ancak, aynı zamanda doğanın fiziksel, kimyasal ve biyolojik sabitlerine dair bilgimiz de her yerde belirli malzeme ve ortamları alarak hayatımızı kolaylaştıran yeni teknolojiler yaratmamıza imkân veriyor. Üzerine odaklandığım “techne” ile “metis”, insan olarak hepimizin paylaştığı evrensel alanda birleşiyor. İnsanın iyiliği, merak, şefkat ve dehanın her yerde aynı oranlarda bulunduğu yönündeki gözlemimin yanı sıra, benim açımdan temel olan, hepimizin gıda ve tuvalet atıkları yarattığı ve hepimizde bunları yakıt ve gübreye dönüştürebilen iyi mikropların bulunduğu gerçeğidir. Sorunlarımızı temelden çözebilecek bu sabitlerin gözardı edilmesi, bugüne kadar başta hastalıklar, kirlilik, ormanların yok olması ve topraktaki verimlilik kaybı gibi korkunç sorunlar yarattı. Ancak artık kendi çalışma ve deneyimlerimiz yoluyla, organik atıkların oldukça kolay bir şekilde temel ihtiyaçlarımızı karşılamaya yetecek miktarlarda yemek pişirme, aydınlatma, ısınma, soğutma ve elektrik üretiminde kullanılacak yenilenebilir enerjiye ve toprağa dönüştürülebileceğini bildiğimize göre, eşsiz yerel özellik ve kaynaklara bağlı diğer çözümlerin de, her yerdeki insanlar için yüksek yaşam kalitesini garanti edebileceğine çok daha fazla güveniyorum.

Daha önce de Türkiye’de bulunmuşunuz. Sizin bakış açınızdan, Türkiye’deki başlıca farklılıklar neler? Dolayısıyla, enerji tasarrufu ve çevre kirliliğini azaltmaya yönelik aksiyonlar konusunda hangi konulara odaklanmalıyız?

Türkiye, sağlıklı bir çevre yaratma konusundaki adanmışlığıyla her ziyaretimde beni daha çok etkiliyor. Ülkeyi gezdikçe, güneş panelleri, güneş enerjisiyle çalışan sıcak su sistemleri ve rüzgâr santrallerinin sayısının her seferinde daha da arttığını

görmekten mutluluk duyuyorum. Türklerin ağaç dikmek ve yetiştirmek konusundaki adanmışlığını görmekten büyük bir keyif almıştım; Kapadokya’da, yerel çevreye özgü malzeme ve biçimlerden yararlanılarak harika bir mimari yaratılmasından etkilenmişim.

Türkiye, uzun bir sahil şeridi, bol güneş ışığı ve rüzgâr, çok sayıda dağ, yüksek debili dere ve ırmak, toprak ve 21. yüzyılda bizi başarıya ulaştıracak çok sayıda çözümünü denememizi mümkün kılan çok şanslı bir ülke. Kültürel çeşitliliği de cabası... Yeni adem-i merkezîyetçi enerji, kaynak dağıtımı ve atık arıtma paradigması, Türkiye gibi zengin ve çeşitlilik içeren bir mirasa ve hem Doğu hem de Batı’nın pa-

“Yeni adem-i merkezîyetçi enerji, kaynak dağıtımı ve atık arıtma paradigması, Türkiye gibi zengin ve çeşitlilik içeren bir mirasa ve hem Doğu hem de Batı’nın pazar ve fikirlerine rahat erişime sahip bir ülke için çok uygun” diyor National Geographic kaşifi Thomas Culhane.

“Henüz 16 yaşındayken muz kabuklarından dayanıklı biyoplastik üretmenin bir yolunu icat eden İstanbullu lise öğrencisi Elif Bilgin ile birlikte çalışma keyfini de yaşadım” diyen Culhane, anaerobik çürütme üzerine deneyler yapan Kürşad Fendoğlu'nun çalışmalarından da büyük bir umutla bahsediyor.

zar ve fikirlerine rahat erişime sahip bir ülke için çok uygun. Adem-i merkezîyetçi çözümlere son derece büyük ihtiyacı olan bir dünyada, Türkiye'nin merkezi coğrafi konumu, ülkeye tüm bağlantıları kurmak ve dünyaya yeni bir sistem entegrasyonu modeli sunmak için eşsiz bir fırsat sağlıyor.

Benim için en etkileyici olanı ise, merkezinde, çeşitli ölçeklerdeki biyogaz sistemlerinin bulunduğu faaliyetlerin miktarı. Ankara'da ziyaret ettiğimiz üniversitede, bir işlemin çıktısının bir diğerine girdi ola-

rak beslendiği bir kapalı devre endüstriyel ekoloji sistemi yaratan; yenilikçi bir alg reaktörü ile birleştirilen gıda atığından küçük ölçekli **anaerobik çürütme** üzerine deneyler yapan **Kürşad Fendoğlu**'nun laboratuvarını görme imkânını bulmuştuk. Aynı zamanda, ekiplerinin büyük ölçekli ticari sistemler inşa ettiğini de öğrendik. Kendisiyle “**Solar CITIES Biogas Innovators and Practitioners**” adlı facebook grubumuz üzerinden iletişimizi sürdürdük. Son ziyaretimizde bir araya geldiğimiz öğrenci ve öğretim üyelerinin birçoğu ile de bağlantı kurduk. Dolayısıyla Türkiye'nin bu alanda kaydettiği ilerlemeyi görmek için sabırsızlanıyoruz.

Ayrıca son dört yıldır bir **Google Bilim Fuarı jüri üyesi** olarak, henüz 16 yaşındayken muz kabuklarından dayanıklı biyoplastik üretmenin bir yolunu icat eden İstanbullu lise öğrencisi **Elif Bilgin** ile birlikte çalışma keyfini de yaşadım. Bu tür inovasyonlar, bu kadim ama bir o kadar da postmodern toprakların kültürel DNA'sına işlemiş. Türkiye'nin bu alanlarda bir lider olarak yükselebileceği, çevresel sürdürülebilirliğin, tüm organik atıkların yakıt ve gübreye, hatta plastiğe dönüştürülebilmesi ile ne kadar etkin olabileceğini gözler önüne sermesiyle Avrupa ve Asya arasında bir köprü işlevi görebileceği gayet açık.

İstanbul'daki konferanslarımızın odağında hangi konular olacak?

Çoğu insanın ev, okul ya da işyerinde yapabileceği, hane ve toplum ölçeğinde sürdürülebilir kalkınma teknoloji ve uygulamalarına odaklanıyorum. “**Endüstriyel ekoloji**”, “**Permakültür**” ve “**Sıfır Atık**” konseptleri konferanslarımda merkezi bir role sahip. Çalışmalarımın özünde de “**Anaerobik Çürütümün sürdürülebilirlik bulmacasının eksik parçası olduğu**” fikri yatıyor. Mutfak ve tuvalet atıklarının temiz yakıt ve besleyici gübre ile inşaat malzemelerine dönüştürülmesi, çevremizi geliştirmenin ve ekonomimizi istikrara kavuşturmanın ilk adımı olarak görülüyor, zira sıklıkla sorun olarak görülen bu atıklar aslında güvenilir kaynaklar sağlayan değerli varlıklar haline geldi ve bunlarla

çalışmak da nispeten kolay.

Çevrenin “teçhizat” düzeyinde iyileştirilmesinden, yani tüketicilerin artık dünyanın daha iyi bir yer haline getirilmesinde büyük bir rol oynayabileceği fikrinden bahsediyorum. Örneğin, lavabolarımızın altına gıda atığı öğütücüleri koyarak tüm gıda atıklarımızın komposta ve biyogaza dönüştürülmesini sağlayabilir, hem haşerelerden bulaşan hastalıkların ortaya çıkma ihtimalini, hem de çöp sahalarına duyulan ihtiyacı ortadan kaldıracaktır.

Herkes, tıpkı Bosch tarafından üretilen güneş panelleri, yer kaynaklı ısı pompaları, ısı eşanjörleri, şofbenler, gelişmiş enerji tasarruflu buzdolapları ve su tasarruflu bulaşık makineleri, LED lambaları, sensörler ve otomasyon gibi akıllı ve verimli aletler kullanarak gezegenimizi çocuklar için daha güvenli ve sağlıklı hale getirebilir. Her zaman söylediğim gibi **“Dünyayı kurtarmak evde başlar ve hemen şimdi yapabileceğimiz çok şey var!”**

Tüm çalışmalarınızdan çıkarttığınız en önemli sonuç, ders nedir?

Sürdürülebilirlik çalışmalarım ve seyahatlerim sonucunda gerçekten iyimser ve kendinden emin bir insan haline geldim. Tüm alt kıtayı Reva Elektrikli Arabaları, fotovoltaik ve bitkisel yağ ile çalışan destek araçları ve kamyonlar ile dolaştığımız, **güneş enerjisinden yararlanan bir rock grubu** ile çevre şarkıları söylediğimiz, kentsel biyogaz ve güneş ocakları ile kadınların kaynak, elektronik, rüzgâr ve dalga jeneratörleri ile odundan gaz dönüştürücülerin inşa edilmesi alanlarında eğitim gördüğü Barefoot College’ı keşfettiğimiz, insanların ve hayvanların herhangi bir böcek ilacı veya yapay gübre olmaksızın sürdürülebilir permakültür ile uğraşmasına şahit olduğumuz 2009 yılındaki **Hindistan Gençlik İklim Ağı Çözümleri Müzik Turnesi**’nden sonra, aslında hayatı daha da iyileştiren sürdürülebilirlik bulmacasının tüm parçalarının zaten elimizde olduğunu fark ettim.

Bugün karşı karşıya olduğumuz zorluğu, tam da on yıllar önce BM sürdürülebilirlik konferansının bizden yapmamızı istediği gibi, “gelecek kuşakların kendi ihtiyaçla-

“Elimizde her türlü teknoloji ve teknik bilgi var ve yeni hiçbir şeyin icat edilmesine gerek yok. Bu ise bana büyük bir umut veriyor, zira sosyal varlıklar olarak gerek Türkiye’de gerekse dünyanın her yerinde karşı karşıya olduğumuz tüm sorunlara rağmen, insanların ezici bir çoğunluğu aslında iyi insanlar ve sorunları çözmek için can atıyorlar”

rını karşılama becerisinden taviz vermesizin bugünkü kuşakların ihtiyaçlarını karşılama”yı becerebilmemiz için, her lokasyonda bunların bir araya getirilerek işlevsel bütünler elde edilmesi oluşturuyor. Asıl şaşırtıcı olanı ise önümüzdeki zorluğun sadece siyaset, eğitim ve sosyal kaynaklı olması. Elimizde her türlü teknoloji ve teknik bilgi var ve yeni hiçbir şeyin icat edilmesine gerek yok. Bu ise bana büyük bir umut veriyor, zira sosyal varlıklar olarak gerek Türkiye’de gerekse dünyanın her yerinde karşı karşıya olduğumuz tüm sorunlara rağmen, insanların ezici bir çoğunluğu aslında iyi insanlar ve sorunları çözmek için can atıyorlar. **Yaşam artık bana bir yapboz gibi görünüyor** ve beni endişelendirmiyor; ne kadar karmaşık görünürse görünsün, tüm parçalara sahip olduğumuzu biliyoruz. Yeterli sayıda insan birlikte çalıştığında, bu yapboz da kısa süre içinde bitirilecektir, zira hiçbir eksikliğiniz olmadığından emin olduğunuzda, her bir parçayı yerleştirmeniz ile ortaya çıkan resim de bütünü gitgide daha fazla tamamlıyor. Bir sürdürülebilirlik resmi görmek hayal gücümüzü harekete geçirdiği gibi diğer parçaların da yerli yerine oturmasını sağlamanın bizim için ne kadar kolay olduğunu gösteriyor! ○

Özgür ÖZTÜRK

Akçansa Hammaddeler ve Çevre Müdürü

ozgur.ozturk@akçansa.com.tr

Turizm, Ozon ve Seragazları

Bahamalar ve Karayipler'de İlk Sürdürülebilir Turizm Modeli

Bahamalar Ulusal Vakfı'nın "Exuma Cays Bölgesi ve Deniz Parkı"nda "Turizm ve Mercan Resifi Sağlığı" konulu üç yıllık pilot proje çalışması tamamlandı. Projenin kilit amaçlarından birisi sözü geçen alan ve çevresi için Sürdürülebilir Turizm Modeli geliştirmek. Geniş bir paydaş ve uzman katılımıyla 2013 yılında tamamlanan Model, turizmi doğru yöneterek, Exuma Cays bölgesi ve çevresinde sağlıklı, biyoçeşitlilik gösteren sürdürülebilir bir habitat yaratmayı amaçlıyor.

@BiodiversityNew <http://bit.ly/1gpQRFU>

Ozon Tabakasını Tahrip Eden Yeni Kimyasallar Bulundu

Bugüne kadar ozon tabakasını tahrip ettiği bilinen toplam 13 CFC ve HCFC tespit edilmişti ve bunlar Montreal Protokolü ile kontrol edilmekteydi. Fakat bilim insanları daha önce bilinmeyen dört yeni bileşik belirlediler ve daha fazlasının varlığı konusunda da uyarı yaptılar. Bulunan kimyasalların endüstri tesisleri tarafından veya yasadışı kul-

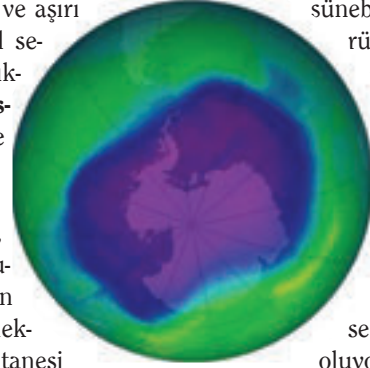
lanımlarla salındığı ve aşırı derecede potansiyel seragazları olduğu açıklandı. **Nature Geoscience** dergisinde yayımlanan araştırmada, 1970'ten bu yana Grönland, Tazmanya ve Avrupa kıtası üzerinden alınan yüzlerce örneklerden sadece dört tanesi

üzerinde çalışmalar tamamlanmış. Bu gazların atmosfere salınma miktarı her ne kadar bilenen 13 gaza göre çok düşük olsa da, araştırma tamamlandığında diğer bileşiklerin de zararlı çıkması halinde yeni belirlenen bu gazların toplam etkilerinin ciddi miktarda yüksek olması ihtimali var. Ortaya çıkarılan tek iyi nokta ise, bu yeni kimyasalların atmosferdeki bozulma sürelerinin uzun -onlarca yıl- olması.

@guardianeco <http://gu.com/p/3nc8v/tf>

Seragazları, Gelecekte Faydalı Olabilir mi?

Seragazlarını kullanarak gelecekte giysi, şişe, sandalye yapıldığını dü-

sünebilir misiniz? Sürdürülebilir tasarım için sürdürülebilir ve ekonomik malzeme bulabilmek her zaman en kritik konu olmuştur. Bugün bu tip malzemelerden üretilen ürünler maalesef yüksek maliyetli oluyor. Peki, çevreye zararlı olduğu bilenen malzemelerin kullanılabilir ürünlere dönüştürülebileceğini hiç düşündünüz mü? Mühendis ve araştırmacılar seragazlarını kullanılabilir maddelere dönüştürmenin yollarını arıyorlar. Bu gazların birçoğu kısmen de olsa sıkça kullanılan maddelerin içerisinde yer alan karbondan oluşuyor, plastik gibi. Plastikğin çoğunluğu petrolden üretiliyor, yani plastik gibi bir madde çevresel maliyeti oldukça yüksek hammaddeden üretiliyor. Bazı firmalar atmosferdeki karbonu metanla birleştirip, uygun bir katalizör yardımıyla uzun karbon zincirleri oluşturup bununla plastikğin kullanıldığı her türlü ürünü yapmaya çalışıyorlar. Benzer bir çalışma, atık karbondioksitle doğal magnezyum ve kalsiyumu birleştirip magnezyum karbonat/kalsiyum karbonat üretimi için de geçerli. Oluşan yeni kayaç orijinal mineralden daha hacimli ve tükenen doğal kaynakların yerine kullanılabilir. Üretilen ürünlerin pazardaki ihtiyacı doldurması, iş dünyası için ancak maliyet avantajı getirdiğinde mi mümkün olacak?

@GuardianSustBiz <http://gu.com/p/3n4qp/tw>

IRENEC 2014

IRENEC

4. ULUSLARARASI %100 YENİLENEBİLİR
ENERJİ KONFERANSI

www.irenec2014.com

%100 YENİLENEBİLİR ENERJİYE GEÇİŞ TEK ÇÖZÜM

IRENEC 2014

Konferansında sizi de aramızda görmekten çok mutlu olacağız.

www.eurosolar.org.tr

26-28 HAZİRAN 2014
T Ü R K İ Y E

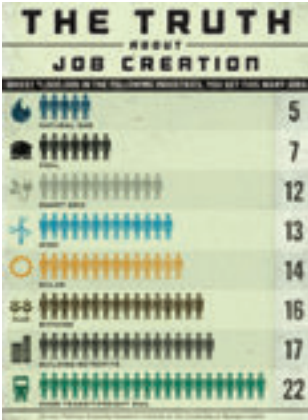
Sen Ne Güzel Bulursun Gezsen Anadolu'yu

Böyle başlayan bir şarkımız vardı küçükken. Şimdiki çocuklar başlarını bilgisayardan kaldırıp öğrenmişler midir bilemem, ama insanın Anadolu'yu gezdikçe ve insanını tanıdıkça her gün söyleyesi geliyor. 7-8 Mart tarihlerinde **Türk-Alman Ticaret Odası** işbirliği ve **Elektrik Mühendisleri Odası** desteği ile Gaziantep'te iki günlük bir seminer düzenledik. Anadolu'nun dört bir yanında devam etmesini planladığımız bu üniversite seminer serisinin ilk durağı olan Gaziantep Üniversitesi'nde, bu etkinliklerin yapılabilmesini sağlayan sponsorlarımız **BASF, Fichtner, Upsolar** ve **EnerjiSA** ile beraber, gençlerle yenilenebilir enerji teknolojilerinde Türkiye ve dünyadaki son durum, sektördeki gelişmeler, Türkiye'de beklenen gelişme ve potansiyeller hakkında konuştuk. İkinci günde ise Kapsam Danışmanlık ve enerjik.com.tr'nin değerli uzmanları gençlere girişimcilik destekleri ve kariyer konusundaki bilgi ve deneyimlerini aktardılar.

Her iki günde de 100'den fazla genç arada sırada derslerine girmek için çıktılar, sonra geri geldiler ama hep yanımızda oldular. Sponsorlarımızdan maksimum düzeyde yararlanmaya çalıştılar. EnerjİK'ten Selim Bey'i "Neden büyük şirketler ODTÜ, Boğaziçi, İTÜ gibi üniversiteleri tercih ediyorlar iş başvurularında? Bizim hiçbir eksikimiz yok" gibi yerinde yorum ve sorularıyla terlettiler. Organizasyonda bizim kadar emeği geçen ORET'teki (Otomobil, Robot ve Enerji Topluluğu) arkadaşlar ve tüm katılımcılar enerjileri ile destek oldular, gelecek için umut verdiler.

Şimdi sizinle bir grafik paylaşmak istiyorum:

Bu grafiğe göre enerjide yatırdığımız her 1 milyon USD için farklı enerji

ediyor tüm bu konular...

Biz de bu nedenle dedik ki, Gaziantep'ten başlayarak Balıkesir, sonra Bursa, Adana, Denizli... Anadolu'yu gezerek gençlere ulaşım farklı bir vizyon kazandıralım. İster kurumsal bir şirkette çalışarak, ister kendileri iş kurarak, temiz enerji sektöründe yapabilecekleri hakkında bir fikir sahibi olsunlar. Onlar tabandan ittirirlerse, tavana doğru mutlaka bir basınç oluşacak ve hayalini kurduğumuz o "enerjide bağımsız Türkiye" hayaline yaklaşacağız.

Gelecek sayıda buluşmak umuduyla,

Senem Gençler

Güneş Enerjisinin İstihdama Etkisi

Güneş enerjisinin iklim değişikliklerine ve enerjide ithalata bağımlılığı azaltmasına yönelik pozitif etkisi tartışılmaz bir gerçek. Diğer endüstrilerden gerekli olacak mal ve hizmetlerin yanı sıra, alt yükleniciler ve tedarikçilere pozitif etkisi olacağı ve dış ticaret hacminde oynayacağı rol de genel olarak kabul ediliyor. ICAT'ın (International Center of Applied Thermodynamics) hazırlanmış olduğu güneş yol haritasındaki hedeflerden yola çıkarak ve güneş enerjisinin sadece istihdama etkisi analiz edildiğinde yaratılacak fotovoltaik (güneş enerjisi) işleri için:

- Kurulum için 34,6 iş/MWp, işletim ve bakım için 2,7 iş/MWp
- Sistemlerin üretimi için 10 iş/MWp, Toptan-parakende satış kurulum ve bakım için 36 additional iş/MWp istihdam sağlanacağı öngörülüyor.

Peki bu ne anlama geliyor? Her 1 megawatt güneş santrali kurulumu için yaklaşık 35, bakımı için 3, üretim için 10 ve satış/kurulum/bakım faaliyetleri için 36 kişiye iş sağlanabiliyor.

Gaziantep'li Gençler Kasisten Enerji Üretiyor

Gaziantep Üniversitesi'nde geçen hafta sonu gerçekleşen ilk "Alternatif Enerji Semineri"nde **Otomobil, Robot ve Enerji Topluluğu'nun (ORET)** projeleri dikkat çekti. Üzerinde çalıştıkları projelerden birinde kasisten geçen araçların kuvveti ile elektrik enerjisi elde ediliyor. Bu enerjinin ilk kullanılacağı yer de sokak lambaları. Proje yapan **Mehmet Metealtan**, projenin patent başvurusunun yapıldığını ve dünyada benzeri olmayan bir çalışmaya imza attıklarını söyledi.

Detaylar için: <http://www.alternatifenerji.com/universiteler-kasisten-gecen-araclardan-elektrik-uretiyor.html>

Enerji Sektöründe Yetiştirilmiş Elemanlar Daha Çok Kazanıyor

İK uzmanları, yenilenebilir enerjilerle ilgili bölüm mezunlarını oldukça güzel işlerin beklediğini düşünüyor. Ülkemizde temiz enerji alanında lisans ve doktora eğitimi veren kurumlar da var. **Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü Rüzgâr Enerjisi Araştırma Merkezi** bunlardan biri. Burada rüzgâr enerjisi, rüzgâr türbinleri ve teknolojileri üzerine eğitimler veriliyor. Mezunları iş bulma konusunda çok şanslı görünüyor. Bu alanda yetiştirilmiş eleman azlığı ve artan istihdam ihtiyacı, yeşil işlerde istihdam edilenlerin ücretlerine olumlu yansıyor. Pazarlama uzmanı **Cengiz Çatalkaya**'ya göre, yeşil yakalılarının normal ücretlere oranla %50 daha fazla ücret alması mümkün çünkü yeşil işler tutkulu ve iyi yetiştirilmiş kişilere ihtiyaç duyuyor ve şimdilik bu alanda eğitim veren fazla kurum da yok. Bu yüzden yetiştirilmiş personel de çok fazla değil. Bu da ücretlerin yüksek olacağına işaret ediyor.

<http://www.alternatifenerji.com/seminer>

Çevre Yatırımları ve Enerji Tasarrufu Önlemleri İstihdamı Tetikleyecek

Avrupa Birliği ile çevre faslı için müzakereler geçen yılın sonuna doğru başladı. Bu alanda kamu ve özel sektörün yükümlülüğü, ciddi bir yatırım hamlesine işaret ediyor. Çevre alanında 50 ila 70 milyar Euro'luk bir yatırım ihtiyacı bulunuyor. İK uzmanları, çevre alanında önümüzdeki iki yıl içinde 20 bin yeni iş yaratılmasını bekliyor. **Prometheus Danışmanlık Genel Müdürü Yücel Atış**'a göre, lise mezunlarından ekonomist ve mühendisler kadar pek çok yeni pozisyonlar doğacak. Mevcut şirketlerin yeşil şirketlere dönüşümü de yeni işler yaratacak. Süreçler yeniden analiz edilecek, standartlar gözden geçirilecek, tüm bölümlerde yeşil şirket sistemlerine uyum süreci yaşanacak. İki yıl içinde oluşacak 20 bin yeni istihdamın yarısı bu alanda danışmanlık verenler ile mal ya da hizmet üreten şirketlerde sağlanacak.

<http://www.alternatifenerji.com/seminer>

Yeşil İstihdamda Dünyada Durum

Enerji politikalarının, birincil hedefleri arasında olan arz güvenliği, çevresel etkiler ve maliyet gibi faktörlerin yanı sıra, enerji sektörü ile yaratılan doğrudan istihdam ve ihracat fırsatları da giderek öne çıkıyor. **Uluslararası Enerji Ajansı'nın (IEA)** tahminlerine göre; 22 trilyon gibi devasa enerji yatırımları, yenilenebilir enerji teknolojilerinin küresel piyasasını artırırken büyüme rakamlarının iki haneli olmasını sağlıyor. Yenilenebilir enerji yatırımlarını teşvik eden enerji politikaları, araştırma ve teknoloji geliştirmeye destek sağlarken; hükümetler yerli piyasanın, bir taraftan iç talepleri karşılarken diğer taraftan dünya piyasasında da rekabet gücünü artırması için destek veriyor. Dünyada son on yılda enerji politikalarının desteğiyle, yenilenebilir enerjide yeni teknolojilerin artan piyasa payı beraberinde yeni istihdam ve ihracat olanakları da getiriyor. Yenilenebilir enerji yatırımları ABD'de 450.000, Danimarka'da 20.000 istihdam yaratırken; Norveç gibi nüfusu az olan ülkelerde de borsada 9 milyar Euro gibi devasa büyüklüğe ulaşan şirketler yer alıyor.

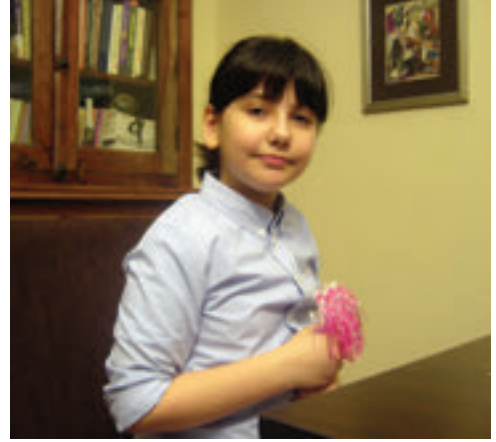
<http://www.alternatifenerji.com/seminer>

Küresel Isınma ve Arılardan Bahsedelim

EKOIQ Kitaplığından yayınladığımız Küçük Yeşil Adımlar'dan çok etkilenmiş Nehir Tuncay ve kalemi eline almış. Sekiz yaşındaki kardeşimizin yazısını mutlulukla yayınlıyor, diğer küçük arkadaşlarımıza da sayfalarımızın açık olduğunu hatırlatıyoruz.

 Nehir TUNCA Y

O günlerde karşı komşunun kızı bizim bahçeye gelen arılardan çok şikâyet ediyordu. Onunla aramızda bahçeyi bölen bir duvar vardı ve arılar kızın bahçesine de geliyordu. Hey, unutmadan ben Edvard ve komşu kızının adı da Lily. Arılardan şikâyetçi olmasına bir türlü anlam veremiyorum. Arılar bize birçok katkıda bulunuyor aslında. Bal yapmakla kalmıyor, bize hayat veriyorlar. Gerçekten...

Arıların yok olma haberleri beni hep korkutuyor. Lily de arıların yok olma haberlerini duysa arıları öldürmekten vazgeçer bence. Bunları tıklım tıklım bir kâğıda yazıp kağıt uçak yapıp Lily'e uçurmak istiyorum. Lily de kanar zaten. O benim kâğıt uçaklarıma bayılıyor. Tabii kanadına bir de "uçacağı açınız" yazmayı unutmuyacağım.

Esas gelelim biz küresel ısınmanın nedenlerine. İlk nedeni havaya salınan sera gazları. Bu gazlar iklim değişikliğine sebep olabiliyor. İkincisi fabrikaların yaydığı dumanlar. Biz görmesek de içinde havayı kirletecek birçok zehirli gaz var. Bu yüzden baca yerine doğalgaz daha sağlıklı. Peki, bunu durdurmak için ne yapmalıyız? Çok basit. Sa-

dece iki şey: Tüketimi azalt ve geri dönüşüm yap, sadece bu. Sana bir iyi, bir de kötü haberim var. Kötü haber: Eğer böyle devam ederse insanlar göç etmek zorunda kalacak. Ama nereye? Bu gerçekleşirse etraf sular altında kalacak ve yeryüzü sıcaklığı çoğalacak. Böyle olunca da bu hepimizin yani tüm dünyanın ölümüne sebep olacak. Şimdi de iyi haber geliyor: Bu böyle devam etmeyip o iki özel şey yapılırsa tüm dünya yeşerir. Bu gazlar ve fabrikalar olmayıp geridönüşüm yapıp tüketim azaltılırsa dünya eski haline döner ve mutlu mesut yaşamaya devam ederiz. Sen de bir katkıda bulunursan kahraman olabilirsin, bir doğa kahramanı, Kahramanın büyüğü küçüğü olmaz. Haydi hep beraber dünyamızı kurtaralım!

Susuz Yaşam Olmaz

Suyu dünyada bilmeyen yoktur. Su hayattır. Bu hikaye suyumuzu korumakla ilgili. Özür dilerim kendimi tanıtmayı unuttum. Ben Su. Suyu sevdiğim için annem bana "Su" demiş. Fakat esas sorunum şu: Neee! Suyu sevmek mi? Elbette suyu seviyorum ama tüm dünyanın sorunu suların tükenmesi. Bunun birçok nedeni var. En belirgin ve ilk nedeni insanların verimsizliği. Tasarruf yapmayı vanaları ve muslukları açık bırakarak suyu israf etmiş oluyoruz. Aramızda "Bizi ne hakla suçlarsınız! Biz suçlu değiliiz!" diyenler var elbet. Tabii ki sizi suçlamıyoruz ama dünyadaki çoğu kişi suyu tasarruf etmiyor.

İkincisi, derelerin, nehirlerin kirlenmesi. Bazı fabrikalar ve gemiler derelere ve denizlere atıklarını döküyorlar. Bu nedenle bu sulu alanlar birer çöle dönüşüyor. Bir de insanların bencilliği var. İşte böyle birçok nedeni var. Peki, sen hangisini seçiyorsun?

Asırlar sonrasına kötü bir yaşam bırakıp ölmemize sebep olmak mı, yoksa binlerce yıl sonrasına güzel bir yaşam bırakmak mı? Seçim senin. Haydi istersen suyu koru, istersen bencillikle hiçbir şey yapma. ○

yoga

JOURNAL TÜRKİYE

hayatınızda
**bir fark
yaratın**

Yoga ve iyi yaşamla ilgili
dünyanın en çok okunan dergisi
artık Türkiye'de

yılda 6 sayı 60TL yerine sadece **45TL**
www.yogajournal.com.tr/abonelik

Cihan KORAL MALAK
cihankoral@gmail.com

Yeşil Yakalı İsimli Özel Çalışanlar Yoktur; Tüm Pozisyon ve Bölümler Yeşil Yakalı Olabilir!

Son dönemde büyüyen yeşil ekonomi sonucunda, genel yaklaşımla yeşil yakalılar çevre ve iklim değişikliğiyle ilgili işlerde çalışan kişiler olarak tanımlanıyor. İlk akla gelen sektörler ise atık yönetimi, enerji ve su verimliliği, karbon kredileri, yenilenebilir enerji, yeşil bina yönetimi vb. sektörler. Sürdürülebilirliğin sadece çevre alanına odaklanan bu alanlar yeşil yaka olmakla beraber, bence yeşil yakalılık veya sürdürülebilirlik alanında çalışmak, kuruluşlarda sadece belli bir bölümün işi olarak algılanmamalı. Çünkü her

bölüm ve her pozisyon yeşil işe dönüştürülme potansiyeline sahiptir. Dolayısıyla herhangi bir bölüm, sizin veya şirketin vizyonu sayesinde, eğer süreçlerine sürdürülebilirlik bakış açısını entegre ederse yeşil işe dönüşebilir.

Endüstri Devrimi'nden bize miras kalan beyaz ve mavi yaka tanımlamalarının aslında aşağıdaki şekilde ayrıştırılabildiğini görüyoruz. Yeşil işleri ise tüm bu alanları kapsayacak şekilde konumlandırabilirsek, belki de iklim değişikliği mücadelesinde çok önemli bir adım atmış oluruz.

Yeşil Sektör 2014

Yeşil iş nedir, yeşil yakalı kimdir? Bu ay, yeşil sektör ve yeşil işin neler olabileceğini, Yıldız Teknik Üniversitesi Çevre Kulübü tarafından 19-20 Mart 2014 tarihlerinde düzenlenen **3. Yeşil Sektör Günlerinde** paylaştık. İBB, Eczacıbaşı Yapı Gereçleri, Akçansa, Hexagon, Mitsubishi, TÜSİAD, Anadolu Cam, Altensis ve Tüpraş'ın çalışmalarını paylaştığı etkinliğe, İstanbul'da bulunan üniversitelere ek olarak, Balıkesir Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi,

Kocaeli Üniversitesi ve Uludağ Üniversitesi öğrencileri de katıldı. **Mitsubishi Motors** tarafından üretilen %100 elektrikli araç **i-MIEV**, etkinlik boyunca Kongre ve Kültür Merkezi'nde test sürüşü için bekliyordu. i-MIEV aynı zamanda, 5-6 Eylül 2013 tarihleri arasında St. Petersburg'da düzenlenen G20 zirvesinde dünya liderlerini taşıdı. Rusya Federasyonu'nun, bu organizasyonda kullanmak için 70 adet Mitsubishi i-MIEV satın aldığı da not düşelim.

Siz ne yapabilirsiniz?

- Çalıştığınız bölüm ve Sustainability kelimelerini internette yan yana aratmanız bile giriş bilgileri için yeterli olacaktır.
- Uluslararası rakiplerinizin çalışmalarını, sürdürülebilirlik raporlarından takip edebilirsiniz.

Kır Çocukları'ndan Özgen Saatçılar ile Soğuk Yöntem Sabun Atölyesi

Yeşil yakalılar için işler kuruluşlarda artarken, bireysel girişimler de giderek çoğalıyor. Kendi kendine yeterli toplum bireyleri olma yolunda adımlar atan **Kır Çocukları** ise doğal tarım ve üretim pratikleri konusunda etkinlikler gerçekleştiriyor. **İstanbul Permakültür Kolektifi** tarafından Halka Sanat Atölyesi'nde düzenlenen Kır Çocukları'ndan Özgen Saatçılar ile Soğuk Yöntem Sabun atölyesinde, en temel formülasyon üzerinden, tamamen doğal malzemelerle sabun yapımı gösterilirken, hammaddelerin tanınması, reaksiyona bakarak sabun yapımının incelikleri, sabunun doğal yağlarla kokulandırılıp, kuru çiçeklerle zenginleştirilmesi üzerinde duruldu.

Çok farklı yerlerden katılan gruplarla her zamanki gibi tanışma çemberimizi tamamladığımızda, yine doğal yaşam konusunda aslında ne kadar kalabalık olduğumuzu hatırladık. Atölye süresince doğal malzemeler, hindistancevizi, kakao, shea ve palm yağı ile ustalık isteyen özel sabun kalıpları üzerine uzun uzun konuştuk.

Kır Çocukları, Tahtacıörencik köyünde doğayla uyumlu yaşam ve üretim pratiklerini uygulamaya ve yaygınlaştırmaya çalışan kimya mühendisi bir grup. Küçük ölçekli aile çiftçiliği, doğal tarım, permakültür, doğa koruma, toplum destekli üretim, barışçıl iletişim, armağan ekonomisi gibi alanlarda tekrarlanabilir modeller oluşturmaya çalışıyorlar. Ekolojik dönüşüme katılmak, birlikte büyümek ve gelişmek için diğer üreticilerle beraber üretim faaliyetleri de yapıyorlar.

Siz ne yapabilirsiniz?

- İstanbul Permakültür Kolektifi'nin doğal üretim atölyelerini takip edebilirsiniz
- Tahtacıörencik Köyü'nde parçası oldukları Doğal Yaşam Kolektifi'nin çalışmalarını hakkında bilgilere ulaşarak destek verebilirsiniz:<http://tahtaciorencik.wordpress.com>

Paylaşım Ekonomisi Platformu

Paylaşım Ekonomisi Platformu artan girişimlerle üçüncü toplantısını gerçekleştirdi. Kişisel olarak, bu ay da Zumbara'yı kullanmaya devam ederek, çeşitli konularda bilgi alışverişinde bulunma fırsatını elde etti. Kurumsal şirketlere yaygınlaştırmak üzere ve bireysel katılımınız için Türkiye'deki paylaşım oluşumlarının listesine <http://www.paylasimekonomisi.com/#!turkiyede-paylasim-indeksi/c38h> linkinden ulaşabilirsiniz. Ayrıca sitede (www.paylasimekonomisi.com) bol miktarda doyurucu bilgi mevcut. facebook sayfası: <https://www.facebook.com/bizpaylasiyoruz>

Yeni katılan girişimlerin çalışmalarını anlattığı toplantıda, **Askıda Ekmek Var**, **Freecycle** ve **Share my fare**, geçirdikleri süreçleri ve yaşadıkları problemleri aktardı. Platform, güncel olarak blogger etkinliği, paylaşım fuarı ve ortak altyapı çalışmalarını hızlandırıyor.

Siz ne yapabilirsiniz?

- Türkiye'deki sistemlere katılarak, paylaşım ekonomisini kullanmaya başlayabilirsiniz.
- Kendi girişiminizle yeni bir platform yaratabilirsiniz.

Beyoğlu'ndan sorumlu 2 No'lu Kuruma Kurulu'nun "kamu yararına aykırı" diyerek reddettiği **Topçu Kışlası Projesi**, yeniden gündemde. Mahkeme, Topçu Kışlası'na verilen onayın iptal edilmesi için açılan davayı reddetti.

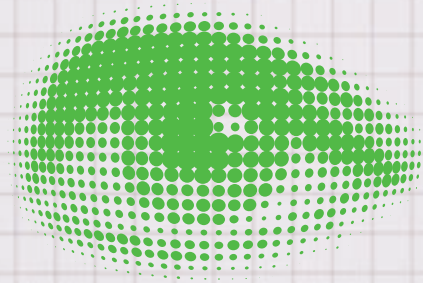
California'da açılan **dünyanın en büyük güneş santralının**, üzerinden uçan kuşları kavurabileceği ortaya çıktı. Nevada-California sınırında, **Mojave Çölü**'nde bulunan santral, doğal yaşam savunucularının itirazları eşliğinde yeni hizmete girmişti. 140 bin eve 'temiz' enerji sağlaması beklenen santral; bölgede yaşayan kaplumbağa, tilki, vaşak ve kır kurtlarının yaşam alanlarını tehdit etmekte eleştiriliyordu.

Antalya Olympos Sahil Milli Parkı içinde yer alan ve Antik Likya uygarlığının en önemli liman kentlerinden olan **Phaselis Antik Kenti** sınırlarına yapılacak otel için koruma kurulu '**yeniden inceleme**' kararı verdi. Koruma kurulu, yeniden inceleme yapılana kadar bölge inşaat faaliyetlerinin de durdurulmasını istedi.

Gaziantep'te, siyasi partiler tarafından asılan parti bayrakları indirildi. Ak Parti Gaziantep Milletvekili ve Büyükşehir Belediye Başkan Adayı **Fatma Şahin**, tüm siyasi partilerle birlikte karar aldıklarını belirterek, "Çevreyi kirletmemek için **Gaziantep'te seçim bayrakları asılmayacak**. Asılan bayrakların tamamı indiriliyor" dedi. Ancak sökülen parti bayraklarının ağaç diplerine ve söküldükleri yerlere bırakılması eleştirildi.

Diyarbakır'daki **Hewsel Bahçeleri**'nde plan değişikliği ve ağaç kesimleri üzerine kentliler çadırlar kurarak nöbet eylemi başlatmıştı. Gezi Parkı eylemini hatırlatan Hewsel Bahçeleri nöbetinin ardından

GÖZÜMÜZDEN

KAÇMAYANLAR

"Çevre kasten kirletilirse suç olur" muş; Gaziantep'te seçim bayrakları indirildi; 5 bin yıllık orman kalıntıları gün yüzüne çıktı; dünyanın en büyük yapay flamingo adası İzmir'de oluşturuldu; her 100 doların 22,21 doları enerji için gitti; "Savaş hali mi var?" da, "acele kamulaştırma" kararı aldınız? Sulukule'de kamu yararı nerede?

 Gözde İVGİN

TOKİ'den açıklama geldi. TOKİ, Hewsel Bahçelerini kapsayan alanda herhangi bir konut uygulaması veya imar planı çalışması bulunmadığını bildirdi.

Küresel Orman Takip ve Uyarı Sistemi verilerine göre Türkiye, son 12 yılda **164 bin 222 dekar ormanını kaybetti**. Bu, Kayseri büyük-

lüğünde bir alan anlamına geliyor. En çok orman kaybının olduğu iller, Antalya ve İstanbul oldu.

Adana'da Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, gezici arıcılara ve göçerlere, elektrik üreten **taşınabilir güneş enerjisi sistemi** dağıttı. Güneş enerjisiyle cep telefonları şarj edilebilecek, çadırlar gece boyu aydınlatılacak ve birkaç saat TV izlenebilecek.

İstanbul'da Hitit izlerinin bulunduğu Küçükçekmece'deki **Bathonea Antik Kenti**'nin kazı alanına TOKİ'nin konut yapmak istediği ortaya çıktı.

Kuzguncuk'ta "**İlyanın Bostanı**" olarak bilinen 700 yıllık, yaklaşık 17 dönüm arazi, Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından ihaleye çıkarılıyor. Kuzguncuklular bir yandan alanda ekim çalışmaları yaparken, diğer yandan imara açılmaması için mücadele veriyor.

Bursa Ovası'nı ikiye bölen **Samanlı Bağlantı Yolu**'nun inşaatı mahkeme tarafından durdurulmasına rağmen Büyükşehir Belediyesi inşaatı devam ettiriyor. İnşaatı sona gelirken; açılan dava Bursa 3. İdare Mahkemesinde hâlâ devam ediyor.

Manisa Köprübaşı'nda **eski uranyum madeninin** yaydığı kirlilikle ilgili **Greenpeace**'in gerçekleştirdiği bağımsız ölçümde, değerlerin ortalamanın 50 katına ulaştığı tespit edildi.

Bartın'da Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi'nin yapılacağı alanda bulunan yaklaşık **20 metre uzunluğundaki 5 çam ağacı**, inşaatı engellediği gerekçesiyle kesildi.

Artvin'e bağlı **Arhavi ilçesinde** yapılmak istenen **HES** projeleri ve taş ocaklarına karşı Kadıköy'de eylem

düzenlendi. Arhavi'ye 14 HES projesi yapılmak isteniyor.

Bursa'nın Kestel ilçesinde **Bursa Çimento Fabrikası** için yapılması planlanan kapasite artışı projesine karşı Kestel halkı çevre inisiyatifi öncülüğünde 460 kişi, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İl Müdürlüğüne **ÇED itiraz dilekçesi** sundu.

İzmir'de çevreyi kirlettiği yönünde bilirkişi raporları olan deri fabrikasının yetkililerine açılan davada, Mahkeme, "**Çevre kasten kirletilirse suç olur**" diyerek beraat kararı verdi.

Türkiye'de 2012 yılında toplanan 25,8 milyon ton atığın beşte biri İstanbul'dan çıktı. Kentte günde **kişi başı çıkan çöp miktarı 1,13 kilogram**.

İzmir'de **Karşıyaka Belediyesi, güneş tarlası** projesi için ilk kazmayı vurdu. Proje ile 10 bin metrekare alanda 493 KW'lik güneş enerjisi elde edilecek.

Antalya Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 4 HES'in faaliyette olduğu **Alakır Nehri** üzerinde planlanan Alakır 1 ve Alakır 2 adlı yeni HES'ler için ÇED raporunun kabul edildiğini, inceleme süresinin sona erdiğini duyurdu.

Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi Doğa Hakları Çalışma Grubu, doğadaki varlıkların haklarına dikkat çekmek için sosyal medyada "**Doğanın da hakları var**" adıyla bir kampanya başlattı.

Yaşadığı şehri isminde barındıran dünyadaki nadir çiçeklerden olan ve sadece İstanbul'da yetişen "**İstanbulensis**" **erken açtı**. Her yıl ilk kar örtüsünün ardından Ömerli Barajı Havzası ve Aydos Ormanları'nda görülen İstanbulensis, hiç kar yağma-

dığı için vaktinden 15-20 gün önce çiçek verdi.

Orman ve Su İşleri Bakanı Veyssel Eroğlu, İstanbul'da su sıkıntısı olmadığını belirtip, İstanbul'da göreve geldiği zaman su kesilirse bıyıklarımı keseceğini söylediğini hatırlatarak; "Su kesintisi yapmayı düşünmüyoruz. Aksi takdirde bıyıklarımı kesmek durumunda kalacağım. Allaha şükür, askerde bile bıyıklarımı kesmedim" dedi.

Konya'da **Düden Gölü** civarında **ahşaptan 30 kadar kuş figürünü** araziye bırakan, kasetten kuş sesi yayınlarak yaban kuşlarını avlayan 8 kişi suçüstü yakalandı.

Her hafta başka bir **zürafa** katliamıyla gündeme gelen **Danimarka**'da bu kez de yaralı bir zürafa tedavi edilmek yerine öldürüldü.

Anayasa Mahkemesi "**kentsel dönüşüm**" davalarında "yürütmeyi durdurma kararı" verilemeyeceği yönündeki düzenlemeyi iptal etti.

Tarsus'un Baharlı Köyü'ndeki **Dipsiz Lagünü Sulak Alanı**'nda, yöredeki sanayi tesislerinden Seyhan

Nehri üzerine bırakıldığı iddia edilen kimyasal maddeler nedeniyle inekler, kaplumbağalar ve balıklar gibi çok sayıda canlının öldüğü ortaya çıktı. Konu, CHP tarafından, yazılı bir önergeyle Meclis'e taşındı.

Mart, Nisan ve Mayıs aylarında yağışlar mevsim normallerinde olsa bile kuraklık nedeniyle 27 ilde buğday rekoltesinin etkileneceği açıklandı.

Kadıköy-Kartal arasındaki 10 istasyonda 100 bisikletle geçen mayıs ayında başlatılan **akıllı bisiklet** uygulaması ilgi gördü. Florya-Yeşilköy hattını yakında açmaya hazırlanan İSPARK, Akıllı Bisiklet Projesi'ni Tarihi Yarımada'ya da taşıyacak.

Van'ın Bahcesaray ilçesinde harekete geçen Doğa Koruma ve Milli Parklar Şubesi ekipleri, M.G.'nin **evinde beslediği kurda el koydu**. M.G.'ye 1756 lira para cezası verildi.

İngiltere'nin **Galler** bölgesinde ülkede yaşanan fırtınaların ardından denizin çekilmesiyle, 5 bin yıllık orman kalıntıları gün yüzüne çıktı.

Kuruçeşme sahili kapatıldı. Orta-köy Dayanışması tarafından yapılan açıklamada Kuruçeşme Parkı'nın sahilinin, içeriye doğru 10 metre mesafeden 2,5 metre yüksekliğinde demir çitler ve dikenli tellerle çevrilmiş durumda olduğu belirtildi. Alanın, Türkiye Denizcilik İşletmeleri tarafından "**lüks yat limanı**" olacağı gerekçesiyle kapatıldığı açıklandı.

Antalya'da hızlı tren güzergâhı ve Batı Çevre Yolu üzerine yapılması planlanan **Duraliler Regülatörü ve Hidroelektrik Santrali**'na, Danıştay yürütmeyi durdurma kararı verdi.

Sakarya'nın **Geyve ilçesinde bir taş ocağında** yapılan patlatma sonrası evler hasar görürken; cam çerçeve yere indi. Köylüler "**can güvenliğimiz kalmadı**" diyerek ocak yetkililerinden şikayetçi oldu. Daha önce gerçekleştirilen patlatmada da bir işçi hayatını kaybetmişti.

İstanbul Başakşehir'deki **Ayazma Mezarlığı'nda mezar kavgası** çıktı.

Yol için oğullarının mezarının kaldırılmak istendiğini iddia eden aile, "Mezarı kaldırmayız" derken, şirket "Araziyi satın aldık" diyor.

Kırklareli'de **Pabuçdere Barajı**, mevsim normallerinin üzerinde seyreden hava sıcaklığı nedeniyle kuru. İSKİ verilerine göre; su seviyesi %0,32'ye kadar düştü.

Kayseri'de ağaçlarla kaplı bölgenin konut alanı olacağını öğrenen mahalleli harekete geçti. "**Betona hayır**" sloganıyla eylem yapan vatandaşlar, yeşil alanın korunması için imza kampanyası başlattı.

İskoçya'nın en büyük müzik festivali olan ve 1994'ten beri düzenlenen **T in the Park** ertelendi. Sağlık ve Güvenlik Bakanlığı yetkilileri tarafından yoğun radyasyon tehlikesi nedeniyle yerinin değiştirilmesi istenen festivale, ünlü yıldızlar katılacaktı. Festivalin yapılacağı Balado bölgesinde, yeraltından petrol boru hattı geçiyor.

İTÜ Uçak ve Uzay Bilimleri Fakültesi Meteoroloji Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Orhan Şen, İstanbul'a **günde 2,5 milyon metreküp su** verildiğini, hazırda ise

300 milyon metreküp su kaldığını belirtti. Eğer hazırdaki su miktarı artmazsa, İstanbul'un sadece 120 günlük suyu kaldı.

Geçmişte zehirlenme vakalarının yaşandığı **Okul Sütü** projesine yeni dönemde velilerden izin çıkmadı. Şu ana kadar 20 binin üzerinde veli, çocuğunun süt içmesine onay vermedi.

Mersin'in Mut ilçesinde yaklaşık dört yıl önce yapılan araştırmada "**ant ağaç**" olarak tescillenen ve **1300 yıllık olduğu belirtilen zeytin ağacının** korunması isteniyor. Tescil işlemleri yapılmasına rağmen zeytin ağacının çevresi korumaya alınmadı. Kaymakamlık, arsanın sahipleriyle henüz anlaşma sağlamadı.

Zonguldak Alaplı'da 3 kilometrelik kıyı şeridi **kızıl bir tabakayla** kaplandı. Alaplı Belediye Başkanı, deniz suyu üzerinde tahliller yapacaklarını söyledi. Kızıl tabakanın kimyasal madde olmasından endişe ediliyor.

Sayıları her gün artan ve yeşili yok eden taş ocaklarının ülke genelindeki sayısı 100 bine ulaştı. İstanbul'a bağlı Silivri ve Çatalca'da bulunan **8 bin yıllık kaya resimleri**, antik su kemerleri, kaya oyma kalıntıları üzerine yapılan taş ocakları şimdi de ormanlık alanlara yapılıyor. Çalışmalar dinamit kullanılarak yapıldığı için akarsu damarlarının da tahrip edildiği iddia ediliyor.

İztuzu Kumsalını Kurtarma Platformu DEKAMER, Kaplumbağa Hastanesi projesiyle İztuzu'nun yapılaşmaya açılmasına ve bu projenin koruma alanı olan İztuzu ormanına yapılmasına "Hayır" demek için "**İztuzu Aşkına**" eylem yaptı.

Eskişehir'de bir kişinin **kedisini**

öldürerek videosunu internette paylaşmasına verilen yetersiz ceza, pek çok ilde hayvanseverleri sokağa döktü. Üniversite öğrencisi genç 500 TL para cezasına çarptırılarak serbest bırakılmıştı.

3. Köprü inşaatının sürdüğü Ağaçlı, Uskumruköy ve Gümüşdere köylüleri inşaatın mezarlıkların üzerinden geçmesini, Sarıyer'de protesto etti. Büyükdere'de toplanan 200'e yakın kişi "**3. Köprüye dur! Ormanımıza dokunma**" yazılı pankart açarak Sarıyer'e yürüdü.

Bursa'nın Orhaneli ilçesine bağlı Başköy'de **su havzalarının üzerinde faaliyet gösteren maden ocakları** nedeniyle içme sularının kirlendiğini belirten köylü kadınlar, çocuklarıyla Bursa Valiliği önünde eylem yaptı. Vali makamında olmadığı için kadınlar saatlerce Valilik önünde oturdu.

Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu, İstanbul'u susuz bırakmayacaklarını söyledi. Eroğlu, kuraklık devam ederse, içme suyu ihtiyacı için alternatif planlarının olduğunu belirtti ancak planların detaylarını açıklamadı. Eroğlu, yağmur bombasının bir seçenek olmadığını ve sonuç vermediğini söyleyerek "**Yağmur duası, yağmur bombasından maliyetsiz**" diye de espri yaptı.

Manisa'nın Köprübaşı ilçesinde bir süredir uranyumun insan sağlığını tehdit edecek seviyede olup olmadığı tartışılıyor.1970-80 arası MTA'nın uranyum üretimi yaptığı bölgede, aralarında MTA görevlilerinin de olduğu bir ekip inceleme yaptı. Ekibin raporunda **uranyum seviyesinin tehlikeli olmadığı** belirtildi.

Diyarbakır'daki Dicle Üniversitesi arazisinde bulunan 10 bin ağacın "**halk sağlığına zarar verdiği**" gerekçesiyle kesildiği ortaya çıktı.

İzmir Kuş Cenneti'nde 6440 metrekare genişliğinde, dünyanın en büyük **yapay flamingo adası** oluşturuldu.

Genellikle mart ayında hasadı yapılan ilkbahar sebzelerinden **enginar**, havaların ılıman gitmesi nedeniyle pazar tezgahlarındaki yerini almaya başladı.

Devlet Su İşleri müdürlüğü verilerine göre; İstanbul genelindeki **barajların doluluk oranı %30,87'ye** düştü.

Türkiye, 2013'te ithalat için ödediği **her 100 doların 22.21 dolarını enerji ürünlerine** harcadı. 2030'a kadar Türkiye'nin enerji ithalat faturasının toplam 1,4 trilyon dolara ulaşacağı tahmin ediliyor.

İstanbul Yukarı Ağaçlı Köyü sakinleri, **3. Havaalanı** için 17 Ocak'ta Resmi Gazetede yayımlanan "**acele kamulaştırma**" kararını yargıya taşıdı. Dilekçede "Savaş hali mi var?" sorusu soruldu.

Brezilya'da nehirler ve akarsulardaki su rezervlerinin son 20 yılın en düşük seviyesinde olması nedeniyle yüzden fazla kentte **su kullanımı karneye bağlandı**.

Sulukule Projesi'ne Danıştay'dan yine olur çıkmadı. TOKİ ihalesiyle Özkar İnşaat'ın yaptığı proje neredeyse tamamlanmak üzereyken, İstanbul 4. İdare Mahkemesi, kamu yararı olmadığı gerekçesiyle kararı iptal etmişti.

Rusya, Kazakistan ve Belarus'un kurduğu **Avrasya Birliği**, iç çamaşırlarına 6 pamuklu material kotası koydu; Kazakistan'da kadınlar sokaklara döküldü.

Aydın'da **sağ ön ayağı kesilmiş halde bulunan at** için sosyal medyada kampanya başlatıldı. Aydın Hayvan Dostları Derneği Başkanı, atın 400 liraya bir sirke satılacağını öne sürdü.

İngiltere Prensi Harry'nin avlanırken çekilmiş fotoğrafları ülke gündemine oturdu. Fotoğraflar ile kraliyet ailesinin **yasadışı avlanmanın ve fildişi ticaretinin** sonunu getirmeyi amaçlayan kampanya da zarar gördü.

KAYNAKLAR: Milliyet, Taraf, Karşı, Radikal, Cumhuriyet, Birgün, Anadolu Ajansı, Doğan Haber Ajansı, Gaziantep27 gazetesi, Hürriyet, Sol.

Kadınlar, Ekoloji ve Hayatta Kalma İnadına Canlı

Yazar: Vandana Shiva

Çeviren: Emine Ayhan

Yayınevi: Sinek Sekiz, Şubat 2014

Bütün halklar ama en çok kadınlar, dünyanın her yerinde bağımsızlıklarının temelini oyan ve doğayı bir yaşam kaynağı yerine meta olarak gören politikalara karşı direnmektedirler. **Petrol Değil, Toprak** ve **İyilerin Yanında** kitaplarıyla Türkiye’de de iyi tanınan, tohum ve toprak hakları aktivisti Vandana Shiva’ya göre bu bir tesadüf değil.

Shiva bu kitabında, kadınların ve doğanın özünü değersizleştirip sömüren düşünce yapılarını apaçık ederken, dişil bir dünya bilgisinin eksikliğini hisseden herkese ellerinden düşüremeyecekleri bir kaynak sunuyor. Sorunları sıralamakla da kalmıyor, öneriyor:

- Küreselleşme yerine yerelleşme ve bölgeselleşme
- Saldırgan tahakküm yerine şiddetsizlik
- Rekabet yerine eşitlik ve karşılıklılık
- Doğanın ve barındırdığı türlerin bütününe saygı
- İnsanların doğanın efendileri olarak değil, parçası olarak kavranması

- Üretimde ve tüketimde biyoçeşitliliğin korunması.

Sürdürülebilir Pazarlama

Yazar: Doç. Dr. Berrin Onaran

Yayınevi: Detay Yayıncılık, Mart 2014

Pazarlama deyince birçoğumuzun tüyleri diken diken oluyor, biliyoruz ancak çevre dostu ürünlerin de, tüketicilerle buluşabilmesi için, geleneksel yöntemler dışında bazı pazarlama yöntemlerine ihtiyaç duyulduğu açık. Sürdürülebilir pazarlama çalışması dikkatimizi çeken **Doç. Dr. Berrin Onaran** da bunun farkında ki şöyle söylüyor kitabın tanıtımında: “Pazarlama her ne kadar sürdürülebilirlik çabalarının aksine birtakım işlevleri yerine getiriyor gibi görünse de, sürdürülebilirliğe önemli katkılar sağlayan bir rolü de üstlenebilir”.

Peki nasıl? Yazar, sürdürülebilir pazarlama bağlamında, bu rolün neler olabileceğini ve nasıl olabileceğini göstermeye çalıştığını söylüyor ve ekliyor: “Kitap geliştirilmeye açıktır ve hem bireylere, hem işletmelere hem de bu konuya önem veren taraflara, temel bir bilgi kaynağı sağlamak amacıyla hazırlanmıştır”.

Ekonomi, İnsan Hakları ve Müştereklerimiz Üçgeninde Yeşil Yönetişim

Yazarlar: Burns H. Weston ve David Bollier

Yayınevi: Cambridge University Press, 2013

Bilim insanların çoğu şu konuda mutabıktır: Tarihte öyle bir noktaya geldik ki, yeryüzünün yaşamı devam ettirme kapasitesine ciddi zararlar verdik. Buna karşın, doğal ekosistemleri korumaya yönelik çabalarımız tamamen etkisiz, çünkü sorunla ilgili kavrayışımız sınırlı. Ekonomi, ulusal bağımsızlık ve uluslararası hukuk konularındaki modası geçmiş fikirlerimizden yola çıkarak çevre konusunu ayrı bir alan olarak ele alıyoruz. Orijinal ismi **Green Governance** (Ecological Survival, Human Rights, and the Law of the Commons) olan “Yeşil

Yönetişim”, insanın doğal çevresiyle etkileşimine yönelik paradigma kayması çağrısına doğrudan yanıt arayan bir çalışma. Ekonomi, insan hakları ve müşterekleri baz alan yönetimin daha kapsamlı nosyonlarını temel alarak, çevre korumaya yönelik yeni bir sentez üretmeye ve yeni çözümler getirmeye çalışıyor. Spekülatif soyutlamaların ötesine geçerek teorik olarak güçlü ve uygulanabilir bir çevre hukuku ve kamu politikasının inşa edilmesini öneren kitap, uluslararası müşterekler hareketinin yeni manifestolarından biri olarak kabul ediliyor.

Daha Az **SU**, Daha Çok **İÇECEK**

Coca-Cola İçecek olarak, tüketicilerimize en kaliteli ürünleri sunarken, şirketimizin çevresel etkilerini en aza indirmek ve doğal kaynakları korumak için özenle çalışıyoruz. "Daha az su kullanarak daha çok içecek üretmek" anlayışı ile ürünlerimizde kullandığımız su miktarını her geçen gün daha da azaltmayı hedefliyoruz.

2006 yılından bu yana tüm dünyadaki Coca-Cola fabrikaları içerisinde en düşük su kullanım oranlarından birine sahibiz.

Sürdürülebilirlik Raporumuza
www.cci.com.tr
adresimizden ulaşabilirsiniz.

Coca-Cola İçecek

En Beğenilen Yine Biziz.

12 yıldır sektörün 'en beğenilen' şirketi olmamın gururunu yaşıyoruz. Capital Dergisi tarafından düzenlenen Türkiye'nin **En Beğenilen Şirketleri Araştırması**'nda, 2013 yılında da çimento sektöründe zirvede olmaktan dolayı mutluluk duyuyoruz. Çevreyi, insanımızı ve geleceğimizi düşünerek yolumuzda ilerliyoruz, kıtalan birleştimenin gururuyla her geçen gün sizinle büyümeye devam ediyoruz.

www.akcansa.com.tr [facebook.com/akcansa](https://www.facebook.com/akcansa) [Akçansa Group](#)